

Kadın ve Siyaset Bağlamında; Kadınlar Güçlensin Türkiye Büyüsün

Nevin Taşlıçay

Kadın Kolları Genel Koordinatörü, Ankara Milletvekili, nevin.taslicay@tbmm.gov.tr

Özet

Kadın; toplumun temel taşı olan aile için oldukça önemliyken, hayatın diğer aşamalarında görmezden gelinmekte ve hak ettiği değeri yeterince görememektedir. Bu klişe tabir ne yazık ki geçerlilik ve güncelliğini korumaktadır. Hâlbuki bu sorun ilk dönem Türk milliyetçisi aydınlardan Ziya Gökalp, İsmail Gaspıralı, Nezihe Muhittin ve daha niceleri tarafından da oldukça sık dile getirilmiştir. Meselenin özü basittir, reçetesi hazırdır. Kadın; aile kadar, siyasette, ekonomide, kültürel ve sosyal hayatta da var olmalıdır.

Tarihi referanslarımız bunun için gerekli alt yapıya sahip olduğumuzu bizlere gösterirken bugünün şartları da bunu zorunlu hale getirmektedir. Değişen dünyayı kadınsız tahayyül etmemiz, yeni atılımları kadınsız tasarlamamız mümkün değilken, kadınlarımız için tarihi ve kültürel referanslar ışığında bir bakış açısı geliştirmemiz zaruridir ve milli bir meseledir. Bu minvalde; Türkiye büyüyecekse, kadınların güçlenmesi gerekliliği kaçınılmazdır. Kadının güçlenmesi ise sadece ekonomik anlamda yeterli olmayabilir. Elbette kadının ekonomideki varlığı önemlidir ancak kadının ailedeki gücünün devamı, siyasette var olması da en az kadının ekonomideki vazgeçilmezliği kadar önemlidir. Karar alıcılar içerisinde kadın aktif bir rol almadıkça hep bir tarafı eksik kalacaktır.

Kadınların başta siyaset olmak üzere toplumsal hayata katılımlarındaki sorunlar, çok çeşitli başlıklar altında geniş bir yelpazede ele alınabilir. Temel olarak iki başlığa indirgeyecek olursak, iki sorun öne çıkmaktadır. İlki ve birincil öneme sahip olan sorun, “eril toplum anlayışı” iken; ikinci sorun olarak “kadının talep etmemesi” öne çıkmaktadır. Eril toplum anlayışı ile mücadele, toplumsal cinsiyet eşitliği kapsamında önemli yol kat ederken kadının özellikle siyaset talebi, tekâmül bahsinde kadük kalmaktadır. Türk kadını önemli kazanımlar elde etti ve bu mücadele kimi çevrelerin sabote etme girişimlerine rağmen yavaş ancak sağlıklı bir şekilde ilerliyor. Kadının iş gücüne katılım oranı %33’ü geçti. Eşit işe eşit ücret kapsamında sorunlar azaldı, yine kadının eğitimdeki ve sağlıktaki geri kalmışlığı gün geçtikçe azalıyor. Fakat kadının siyaset talebi hususunda sorun hala oldukça büyük. Ancak bu talep azlığını yalnızca kadının özsayıgı sorunuyla ifade etmek yanlış olacaktır. Bu hassas konuyu derinlemesine incelemeye tâbi tutmak şarttır.

- ✓ Milletimizin gür sesi Milliyetçi Hareket Partisi olarak; tüm hassasiyetimizle, kadına dair her şeyi medeniyetimizin temel esasları ve tarihten gelen özgüveni çerçevesinde ele alıyor ve çözüm üretiyoruz. Genç, inanmış ve dinamik kadrolarımızla; “Türk kadınına kültürel, ekonomik ve

siyasal açıdan; evinde, toplumda ve uluslararası arenada güçlü kılarak, -Mutlu Kadın, Huzurlu Türkiye- yolunda stratejilerin geliştirilmesi ve hayata geçirilmesinde nc olmak.” Vizyonumuz da bu manada geleceğe bakışımızı ortaya koymaktadır. Biliyor ve inanıyoruz ki, toplumda Türk kadınının adını hak ettiği yere taşıyacak lokomotif g Milliyetçi Hareket Partisi’nin ta kendisidir.

Anahtar kelimeler: Kadın, ekonomi, siyaset, mhp

KADIN İSTİHDAMININ ARTIRILMASI VE KADINLARIN İŞGÜCÜNE KATILIMLARININ ÖNEMİ

Arzu ERDEM

İstanbul Milletvekili, arzu.erdembmm.gov.tr

ANKARA- 2019

ÖZ

Kadın işgücü geçmişten günümüze hep var olmuştur. İlk zamanlarda tarımda ücretsiz aile işçisi olarak karşımıza çıkan kadın; daha sonra sanayi devrimiyle birlikte iş hayatında, zor şartlarda çalışan işçi olarak karşımıza çıkmaktadır.

TÜİK verilerine göre Türkiye’de 2017 yılında, erkek nüfusu 40 milyon 535 bin 135 kişi olurken kadın nüfusu 40 milyon 275 bin 390 kişi olarak belirtilmektedir. Diğer bir ifadeyle nüfusun %50,2’sini erkekler, %49,8’ini ise kadınlar oluşturmaktadır. Hane halkı işgücü araştırması sonuçlarına göre; 2016 yılında, Türkiye’de 15 ve daha yukarı yaştaki istihdam edilenlerin oranı %46,3 olup bu oran erkeklerde %65,1, kadınlarda ise %28 olarak belirlenmiştir. Eğitim durumuna göre işgücüne katılım oranı incelendiğinde, kadınların eğitim seviyesi yükseldikçe işgücüne daha fazla katıldıkları görülmektedir. Okuryazar olmayan kadınların işgücüne katılım oranı %15,2, lise altı eğitilmiş kadınların işgücüne katılım oranı %27,2, lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %33,6, mesleki veya teknik lise mezunu kadınların işgücüne katılım oranı %41,4 iken yükseköğretim mezunu kadınların işgücüne katılım oranı ise %71,3 şeklindedir.

Şirketlerde üst düzey ve orta kademe yönetici pozisyonundaki kadın oranı 2012 yılında %14,4 iken 2016 yılında %16,7 olarak belirtilmiştir. Yapılan araştırmalara göre kadınlar iş hayatında, “finanstan anlamaz, duygusal davranır, ekip yönetemez” gibi olumsuz ön yargılarla karşı karşıya kalmaktadır. Ancak araştırma verileri, kadınların iş yönetimi, aynı anda birden fazla işi yapabilme, sonuç odaklılık konularında erkeklerden daha yetkin olduğunu ortaya koymaktadır.

Eğitimde de kız çocuklarının erkeklerle aynı oranda ve doğru bir şekilde yönlendirilmesi gerekmektedir. Erkek çocuklarımıza yaptığımız gibi kız çocuklarımıza da erken yaşlarda Science- Fen, Technology- Teknoloji, Engineering- Mühendislik ve

Mathematics- Matematik alanlarının baş harflerinden oluşan STEM gibi bir disiplinler arası öğrenim yaklaşımını benimsetmemiz ve erkekler kadar kız çocuklarını da bilim alanlarına teşvik etmemiz gerekmektedir.

Kadınların ekonomik ve sosyal yaşama etkin ve erkeklerle eşit oranda katıldığı ülkelerin tümü, günümüzde “gelişmiş ülkeler” kategorisinde yer almaktadır. Kadınların sosyo-ekonomik konumlarının güçlendirilmesi, toplumsal yaşamda kadın erkek eşitliğinin sağlanması, sürdürülebilir ekonomik büyüme ve sosyal kalkınma hedefine ulaşılabilmesi için kadınların istihdamının artırılması gerekmektedir. Kadınlarımızın güçlü olması, ülkemizin de güçlü olması demektir.

Günümüzde istihdam ve işsizlik, sonuçları açısından toplumların en önemli sorun alanlarından birini oluşturmaktadır. Toplumsal refah ve kalkınma açısından bu sorunun çözümü önemli bir husustur. Bu sebeple bu husus, Milliyetçi Hareket Partisi parti politikalarımız arasında yer almaktadır ve üzerinde titizlikle çalışılmaktadır. İstihdam sorunundan etkilenen kadın işgücünün çalışma hayatına dâhil edilmesi, toplumsal kalkınmada önemli bir etkidir. Bu sebeple cinsiyet temeline dayalı her türlü ayrımcılığın önüne geçilmesi ve kadın istihdamının artırılması, toplumsal gelişim ve refah açısından büyük önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Anahtar kelimeler: Güçlü Türkiye Hedefi, STEM Modelinin Önemi, Kadın İstihdamı, Kadınların İşgücüne Katılımının Önemi

Kahramanlık, Türk Kadını ve Milliyetçi Hareket Partisi

Esin Kara¹

¹MHP Konya Milletvekili, esin.kara@tbmm.gov.tr

Özet

Amaç: Kahramanlık sözlük anlamında; özveri gerektiren bir durumda ortaya atılıp girişimde bulunma eylemidir. Kahramanlık ve kadın kavramları yan yana gelince, akla tarihin her döneminde defalarca ispatladığı cesareti ile Türk Kadını gelmektedir. Nedir Türk Kadını kahraman kılan... Elbette milletin yaradılışında genlerinden gelen bağımsızlığa düşkün olmasının, bağımsızlığı uğruna her şeyden vazgeçebilmesinin, engel tanımamasının etkisi büyük... Korkaklıktan Türk Milleti nefret etmiştir. Türk ile korkak kelimesinin yan yana gelmesine bile tahammül edememiştir. Türklük vasfına aykırıdır korkaklık... Öyle ki; Oğuz Kağan Türklük Duasında “ Ne kadar korkak Türk varsa hepsini helak et” diye Tanrı’ya yalvarmaktadır.

Diğer milletlere nazaran; İslam öncesi dönemde bile Türk toplumları içerisinde kadına verilen değer büyük, ondaki özgüvenin en büyük sebeplerindendir. Kadın her zaman değerlidir, kutsaldır. Kadın hayatın her aşamasında erkekle yan yana, omuz omuzadır. Kadın sosyal hayatın içerisinde hatta ülkenin yönetiminde etkilidir, ordunun başındadır.

Türk Kadını; milletin bağımsızlığı ne zaman tehlikeye düşse, evlattan, anadan, babadan, yardan vazgeçmiş ama ülkesinin bağımsızlığından vazgeçmemiştir. Yeri gelmiş ordunun başına geçmiş Tomris Hatun olmuş, yeri gelmiş devletin başına geçmiş Raziye Sultan olmuş, yeri gelmiş cepheye mermi taşımış kundakta bebesini bırakıp Nene Hatun olmuş, yeri gelmiş elindeki tek battaniyeyi cepheye sağlam gidecek merminin üstüne örtüp bebeği ile birlikte soğuktan donarak ölmüş Şerife Bacı olmuş, yeri gelmiş şehit eşinin silahını alıp cepheye koymuş Çete Emir Ayşe olmuş, yeri gelmiş cepheye mermi taşırken ölen öküzünün yerine kendini kağına koşup Elif olmuş, destanlar yazmış Hayme Ana olmuş, Halide Edip Adıvar olup Sultan Ahmet Meydanında miting yapıp milyonların gönlünde bağımsızlık ateşi yakmıştır. Değişen sadece zaman olmuş, yıllar, yüzyıllar olmuş fakat fitrat o fitrat kan o kan kalmıştır.

Dün ninelerinin gösterdiği kahramanlığı; yakın tarihte 15 Temmuz Destanında Türk Kadını yine yazdı. 23 Yaşında “ben şehit olacağım size şefaatçi olacağım” diyerek cennet kapılarına koşan Cennet Yiğit oldular Özel Harekatta, 24 yaşında tabutunun üstündeki al bayrağı ve ak duvak serilerek uğurladı Gülşah Güler, seni saklayacağız dediklerinde “ben vatan haini değilim “diyen Kübra Doğanay oldular, 3 yaşında evladını öksüz bırakıp önce vatan diyen Demet Sezen oldular, tankın altında ezilerek şehit oldu Türkan Türkmen oldular...Ama çok şükür şerrin çocuklarına o gece kazandırmadılar, ülkelerini teslim etmediler...

Milliyetçi Hareket Partisi; Türk Kadını her alanda önde ve başarılı olması, tarihinde taşıdığı değeri bugünde taşınması için her zaman destek olmuştur, olmaya da devam etmektedir. MHP’ye göre kadın Türk Milleti’nin kıyamete kadar devamını sağlayacak, hem kahramanlık destanları yazacak hem kahramanlar doğurup yetiştirecektir. Ülkücü Hareketin cesur asenaları kahramanlık konusunda erkeklerden hiç geri durmamış, teşkilatçılık yapmış, MHP Adana İl Kadın Kolları Başkanı Mürüvvet Kekilli olmuş ülkücü şehitler kervanına katılmış, yeri gelmiş Emine Akçil olmuş taş medreselerde şerrin çocuklarının zulmüne baş eğmemiş, davalarından asla taviz vermemiştir.

Anahtar kelimeler: Türk Kadını, Kahramanlık, Milliyetçi Hareket Partisi, Ülkücü Türk Kadını

<http://www.mhpkaçep.org/sempozyum.php?i=14>

Kadın ve Toplum Bağlamında Sosyal Hayat İlişkisi Üzerine

Ayşe Sibel ERSOY

Milliyetçi Hareket Partisi Adana Milletvekili

Kadın çağdaş bir toplumun inşa edilmesinde çok önemli bir yere sahiptir. Kadınların toplum içinde süregelen sıkıntıları araştırılması incelenmesi ve çözüm üretilmesi gereken önemli bir sorun alanıdır. İçinde yaşadığı toplumun şekillenmesinde çok büyük pay sahibi olan kadın, toplumun hem geçmişini hem şimdisini hem de geleceğini içinde taşır. Mustafa Kemal Atatürk “Yeryüzünde gördüğümüz her şey kadının eseridir” tanımı ile kadının önemini çok güzel bir şekilde vurgulamıştır.

Sayın genel başkanımız ise “Şu yalın gerçeği unutmayalım ki kadın aile ve toplumsal ilişkilerin direği, nirengi noktasıdır” sözü ile Türk toplumundaki kadını çok güzel tanımlamaktadır.

Kadın günümüz çağdaş toplumunda bile birçok ayrımcılığa maruz kalmaktadır. Kadının sosyal yaşamdaki yeri ile ilgili sorunlar evrensel boyutta yaşanan sorunlardır.

Bir kadın olarak yaşadığımız zorlu süreçlerde farkında olmamız gereken olgu, bizim yaşadığımız sorunların bireysel değil toplumsal olduğu ve bizim yalnız olmadığımız gerçeğidir. Bugün toplumda söz sahibi kadından geçmişe nazaran daha çok söz edebiliyorsak bunu geçmişte kadınlarımızın yaptığı mücadelelere borçlu olduğumuzu unutmamamız gerekir.

Burada sorulması gereken en önemli soru şudur?

Kadınlar olarak tek seçeneğimiz sorunların altında ezilip bu sorunlar hakkında ses çıkarmamak mıdır ya da yaşanan olaylar üzerinden şikâyet etmek yerine çocuklarımıza Ailemize ve topluma örnek olacak bir mücadele örneğini seçmek midir?

Kadınlar olarak tabi ki yaşadığımız birçok sorun var, ancak bu konuda kendimizi yalnız hissetmeyelim, hepimizin bildiği gibi tarih birçok kadın mücadelesine sahne olmuştur.

Önemli olan sorunları bir kader olarak görüp buna boyun eğmeyi seçmek yerine her sorunu bizi eğiten, olgunlaştıran bir yaşam süreci olarak görmek kazanılması gereken en önemli bakış açısidir, yapmamız gereken mücadele etmeyi seçmek yani belki de kadere karşı gelmektir.

Tarihe adını yazdıran erkeklerin en büyük destekçilerinin Bir kadın olduğu inkâr edilemez bir gerçektir. Bu kadın bir annedir, bu kadın bir eştir.

Ziya Gökalp’in söylediği gibi: Başka milletler, çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmak için geçmişlerinden uzaklaşmak zorundadırlar. Oysaki: Türklerin, modern medeniyete girmeleri için, geçmişlerine dönüp bakmaları yeter. Türk tarihinde kadının önemi ve değeri diğer medeniyetlere örnek teşkil etmiştir. Eski Yunanlıların öğretmenleri İskitler, eski Keldanilerini Sümerler olduğu gibi, eski Germenlerin üstatları ve öğretmenleri de Hunlardı. Gelecekte, tarafsız bir tarih, demokrasi ile feminizmin Türklerden doğduğunu itiraf etmek zorunda kalacaktır. O halde, gelecekteki Türk ahlakının esasları da millet, vatan, meslek ve aile idealleri ile beraber demokrasi ve feminizm olmalıdır.

Türk kadını tarih içerisinde neler başarabileceğini kanıtlamıştır. Saka İmparatiçesi Tomris hatun gibi Büyük Kiros ‘u yenerek ya da Kurtuluş Savaşında cepheye mermi taşıyarak büyüklüğünü göstermiştir. Evde ise anne olarak eş olarak büyüklüğünü göstermiştir, gurur duyduğumuz gençlerimizi büyüten ve

her zorlukta koşulsuzca yanımızda olan annelerdir. Türk kadını toplumda kendine daha çok yer buldukça , ülkemizin sosyal ve ekonomik yönden gelişeceği ise su götürmez bir gerçektir. Türk kadınının muhtaç olduğu kudret, damarlarındaki asil kanda mevcuttur

Kadının içindeki güce inanması gereken yine kendisidir. Bu inanç ile hayal ettiği yere ve hedefe ulaşabilirler yöresinde fark yaratan kadınlardan İksir Aydın (Kastamonu)şöyle demiştir; Hayal etsinler, hiç durmadan ve yılmaları, inanarak, severek emek vererek, bilgilener her şey mümkün!

Üniversite Öğrencilerinin Evlilik Öncesi Eğitime ve Evliliğe Dair Farkındalık, Bilgi ve Tutumlarının Değerlendirilmesi

Kamile MARAKOĞLU¹

Tuğba BATMAZ²

Hacer ALAN DİKMEN³

¹ Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi Kadın, Aile ve Toplum Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü / Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile Hekimliği Anabilim Dalı Başkanı, kmarakoglu@yahoo.com

² Öğr. Asist./YL Öğr., Selçuk Üniversitesi Kadın Aile ve Toplum Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezi/Selçuk Üniversitesi Sosyoloji Bölümü, tugbatmazz@gmail.com

³ Dr. Öğr. Üy., Selçuk Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, alanhacer@gmail.com

Özet

Amaç: Bu çalışmada; Aile Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı'na bağlı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü tarafından geliştirilen Evlilik Öncesi Eğitim Programı'nın üniversite öğrencilerine duyurulması ve üniversite öğrencilerinin evlilik öncesi eğitime dair farkındalık düzeylerinin, eğitime isteklilik durumlarının belirlenmesinin yanı sıra evliliğe ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi ve konuya dair güncel verilerin elde edilmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırma Selçuk Üniversitesi Tıp Fakültesi Aile hekimliği Polikliniği/Selçuk Üniversitesi Kadın Aile Toplum Hizmetleri Uygulama ve Araştırma Merkezinde 2018-2019 eğitim öğretim döneminde yürütülmüş olup, araştırmacılar tarafından toplam 700 üniversite öğrencisine 77 sorudan oluşan görüşme formu yüz yüze görüşme tekniği ile uygulanmıştır. Araştırmacılar tarafından görüşme ve veri formu oluşturulurken; Aile, Çalışma ve Sosyal Politikalar Bakanlığı tarafından geliştirilen Evlilik Öncesi Eğitim Programının ilgili eğitim form ve kitaplarından yararlanıldı. Araştırma soruları doğrultusunda hazırlanan anket formu; Birinci bölümde öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini, yaş, cinsiyet, flört gibi durumlarını tespit etmeye yönelik 40 sorudan, İkinci bölümde; öğrencilerinin evlilik öncesi eğitime/danışmanlığa dair bilgi düzeylerini, farkındalıklarını ve tutumlarını tespit etmeye yönelik 16 sorudan, son bölümde ise öğrencilerin evliliğe dair tutumlarını ölçmek amacıyla, evliliğe hazır olup olmama, ideal evlilik yaşı, ideal evlilik gibi temalar üzerinden hazırlanan 21 sorudan oluşmaktadır.

Bulgular: Çalışmaya katılan öğrencilerin yaş ortalaması 21.03 ± 2.19 (min=17, max=43) olarak bulundu. Öğrencilerin %76'sı (n=532) kız, %24'ü (n=168) ise erkektir. Sağlık Bilimleri öğrencilerinden katılım %51,4 (n=360) olup, %48,6 (n=340) ile Fen Bilimleri ve Sosyal Bilimler öğrencilerinden katılım sağlanmıştır. Çalışmaya katılan öğrencilerin %87,6'sı (n=613) daha önce evlilik öncesi eğitime dair herhangi bir kurumdan bilgi almamıştır. Bu bilgiye uyumlu olarak ise çalışmaya katılan öğrencilerin %79,6'sı (n=557) evlilik ve aile üzerine danışmanlık hizmeti almanın gerekli olduğunu düşünmektedir. Öğrencilerin 29,7'sinin (n=208) flörtü mevcuttu. Evlilik öncesi eğitim alma istekleri değerlendirildiğinde; ilk sırada %29,7 (n=208) ile herhangi bir ilişki yokken, ikinci sırada %28,3 (n=198) ile nişanlıyken 3. sırada %14,9 (n=104) sözlü iken, 4. sırada %11,7 ile flört ederken, 5. sırada ise %1,4 (n=10) ile evli iken eğitim almak isterken %14,0'ı da (n=98) eğitim almak istemediklerini belirtmişlerdir. Ülkemizde yürütülen evlilik öncesi yapılması gereken sağlık taramalarını %78,1'i (n=547) biliyordu. %86,1'i (n=603) aile planlaması/gebelikten korunma yöntemlerini biliyordu. İdeal evlilik yaşını $25.55 \pm 1,26$ (min=18, max=35) olarak belirtip, kadınlarda 24.96 ± 2.10 (min=18, max=33), erkeklerde 26.88 ± 2.56 (min=18, max=36) olması gerektiği belirtilmiştir. Genel olarak sigara içme sıklığı %18,4 (n=129) olup, erkeklerde (%45,2) kadınlara (%10,0) göre anlamlı derecede yüksek

bulundu($p<0.001$). Genel olarak alkol kullanım sıklığı %16.1($n=113$) olup, erkeklerde(%35.1) kadınlara göre (%10.2) anlamlı derecede yüksek bulundu($p<0.001$). Sigara içenlerde alkol kullanımı %58.1 ile sigara kullanmayanlara (%6.7) göre anlamlı derecede yüksekti. Öğrencilerin kendilerini evliliğe hazır hissetme durumları %13.3($n=93$) olup düşüktü. Evlilikte yaşanan problemlerde eşler arası çözümün ilk planda (%63.6) olması gerektiğini, eşlerin mesleklerinin evlilikte (%71.1) önemli olduğunu, eş seçiminde erkeklerin %91.7'si, kadınların %68.0'ı kendilerinin seçiminin ön planda olması gerektiğini belirtmişlerdir.

Sonuç: Ülkemizde gençlerin, daha sağlıklı bir aile yapısı kurabilmeleri, sorumluluklarını ve kendilerini nelerin beklediğini bilmeleri, gelecekte evlilik ilişkilerinin sağlıklı yürüyebilmesini sağlayacak iletişim, problem çözme ve çatışma çözme gibi becerilere sahip olabilmeleri ve evlilikle ilgili gerçekçi beklentilere sahip olabilmeleri için evlenmeden önce eğitim almaları oldukça önemlidir. Bu tür eğitimler, çalışmalar ve bilgilendirmeler ülkemizin önemli konularından olan çocuk yaştaki evlilikleri ve evlilik yaşamını sarsan kadına, çocuğa ve aile içerisindeki fertlere yönelik şiddeti ve aile içi çatışmaları önleme açısından önem arz etmektedir.

Anahtar kelimeler: Üniversite, öğrenci, evlilik öncesi eğitim, tutum.

Ergenlerde Mantıkdışı İnançların Oluşmasında Anne Baba Davranışlarının Etkisi

Cengiz ŞAHİN¹

¹Prof. Dr., Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi

Amaç: Ergenlik, çocukluktan yetişkinliğe geçişi içeren ve insan yaşamında en hızlı değişimlerin gerçekleştiği dönemlerden biridir. Ergen, dönme özgü yaşamış olduğu değişimlerin, karmaşanın sonucunda uyumsuzluk yaşayabilmekte, çeşitli psikolojik rahatsızlıklarla karşılaşabilmekte, birçok sorunlu davranış sergileyebilmektedir. Bunlar arasında; madde kullanımı, fiziksel şiddet, hırsızlık, yalan söyleme, çeteye üye olma, evden kaçma ve erken yaşta cinsel ilişkide bulunmanın ilk sıralarda yer aldığı görülmektedir. Akılcı duygusal davranışçı terapiye göre, ergenin yaşamış olduğu olumsuz duygular ve davranışlar, yaşanan bir zorluk veya olaydan değil, genellikle o zorluk veya olayla ilgili algılar, bakış açıları veya düşüncelerden kaynaklanan mantık dışı inançlardan kaynaklanmaktadır. Mantıkdışı inanç, bireyde psikolojik rahatsızlıklara yol açan, bireyin genel yaşam amaçlarına ulaşmasını engelleyen düşüncelerdir. Mantıkdışı inançların büyük bir kısmı bireyin kendi istekleriyle ilgilidir. İnsanlar karşılaşmış oldukları durumlara ya uyum sağlarlar veya uyumsuzluk yaşarlar. Bu uyum veya uyumsuzluğa neden olan bireyin karşılaşmış olduğu olayları, sorunları veya durumları algılama ve yorumlama biçimidir. Mantıklı inanç ise, esnek olan, aşırılık barındırmayan, akılcı, tutarlı ve gerçek hayatla uyumlu olan inançlardır. Ergenlerin mantıkdışı inançlarının oluşmasında birçok faktörün etkili olduğu söylenebilir. Bu mantıkdışı inançlarla üzerinde etkili olabilecek faktörlerden biri anne baba faktörü olduğu söylenebilir. Bu açıklamalardan hareketle bu çalışmada, ergenlerde mantıkdışı inançlarla algılanan anne baba davranışları ve bazı sosyo-demografik değişkenler arasındaki ilişkilerin belirlenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem: Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Ankara’da 3 ayrı lisede öğrenim gören 340 öğrenciden veri toplanmıştır. Araştırmada ergenlere yönelik kişisel bilgiler elde etmek için “Demografik Bilgi Formu”, ergenlerin mantıkdışı inançlarını tespit edebilmek için “Ergenler İçin Mantıkdışı İnançlar Ölçeği/Bireysel Düşünceler Ölçeği”, ergenlerin algıladıkları ana baba davranışlarını belirlemek için “Leuven Algılanan Ana Babalık Ölçeği/Ergen Sürümü” kullanılmıştır. Verilerin analizinde t testi, varyans analizi ve çoklu doğrusal regresyon analizi teknikleri kullanılmıştır.

Bulgular ve sonuç: Araştırmalardan elde edilen bulgulara göre, ergenlerin mantıkdışı inançları cinsiyete göre anlamlı farklılık gösterdiği, sınıf düzeyine göre anlamlı olarak farklılaşmadığı görülmüştür. Ergenlerin başarı ve rahatlık talebiyle ilgili mantıkdışı inançları ile anne baba davranışları anlamlı bir ilişki tespit edilmiş, saygı talebiyle ilgili mantıkdışı inançları ile anne baba davranışları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Anne-baba, mantık dışı inanç, ergen.

Adana'da Türkmen Aileleri: Sorunlar, İhtiyaçlar ve Çözüm Önerileri

Recai Kuş¹

Ahmet Naci Çoklar²

¹Prof. Dr., Selçuk Üniversitesi, recaikus@gmail.com

²Doç. Dr, Necmettin Erbakan Üniversitesi, ahmetcoklar@hotmail.com

Özet

Amaç: Bu araştırmanın genel amacı savaş nedeniyle Türkiye'ye göçmek zorunda kalan, Suriye ve Irak'tan gelen ve Adana'da yaşayan Türkmen ailelerin yaşadığı zorluklar/sorunlar, ihtiyaçlar ile çözüm önerilerini belirlemektir. Dünya'da çatışma ve şiddet olaylarının artmasına bağlı olarak göç eden ve sığınma arayan insan sayısında artış görülmektedir. Türkiye bu durumdan olumsuz olarak etkilenmekte ve Türkiye yönelen göçmen ve sığınmacı sayısı da artmaktadır. Doğup büyüdüğü topraklar terör örgütleri ve yabancı ülkelerin bölgedeki faaliyetleri Türkmen bölgelerinde Türkmen'lere insanlık dışı saldırılar, can güvenliğinin ortadan kalkması ve Suriye ve Irak'ta meydana gelen olumsuz gelişmeler sonrası Türkmen soydaşlarımız doğal olarak Türkiye'ye göç etmek durumunda kalmışlardır. Irak ve Suriye'den gelen soydaşlarımız ağırlıklı olarak Misak-ı Milli sınırları içerisinde yaşayan soydaşlarımızdır. Türkmenler aileler göç sırasında ve geldikten sonra zor yaşam koşulları ile mücadele etmek durumunda kalmışlardır. Bu mücadelede en ağır bedeli kadınlar ve maalesef çocuklar ödemektedir. Türkmen aileler genellikle çok çocukludur, ailelerdeki çocuk sayısı ortalama 5-6 dır. Düşük kira bedelli ve 1-2 odalı evlerde birden fazla aile yaşamak durumunda kalmaktadır. Kadınlar ve çocukların sağlık problemleri, çocukların eğitim ihtiyacı ve ailenin beslenme ihtiyacı göz önüne alındığında gerçekten bir Türkmen aileler dramı yaşanmaktadır. Ayrıca, Anadolu Türkçesi konuşan kardeşlerimiz Arap alfabesi ile yazabilmektedirler, dolayısıyla yaşadıkları bölgede uyum ve iletişim problemlerine neden olmaktadır.

Yöntem: Bu araştırma nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseninde olup, Türkmen ailelerden veri toplanması ve verilerin yanı sıra yaklaşık 2 yıldır her ay düzenli olarak yapılan aile ziyaretleri neticesinde elde edilen bulgulara dayanmaktadır. Durum çalışması, araştırılan olguyu kendi yaşam çerçevesi içinde inceleyen, olgu ve içinde bulunduğu ortam arasındaki sınırların kesin hatlarla belirgin olmadığı ve birden fazla kanıt veya veri kaynağının mevcut olduğu durumlarda kullanılan bir araştırma desendir. Yaklaşık 15 aileden veri toplamak amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu ile veri toplanacaktır. Çalışma, göç esnasında ve Adana'ya geldikten sonra çocuk ve kadınların yaşadığı zorluklar, Türk Devleti'nden ve yerel yönetimlerden beklentileri, yerel halktan beklentileri üzerine yoğunlaştırılmıştır.

Bulgu ve Sonuçlar: Veriler henüz toplanma sürecinde olup, elde edilen verilerden içerik analizi ile yapılacak analiz sonucunda elde edilecek temalar doğrultusunda bulgular paylaşılacak, aile odaklı olarak elde edilen bulgulardan yola çıkarak öneriler getirilecektir.

Anahtar kelimeler: Türkmen aileler, göçmenler, aileler, mülteciler, çocuk

Şiddete Maruz Kalan Kadınlarda Travmanın Etkileri

Nurten Sargın¹

¹Prof. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi, nurtensargin@hotmail.com

Özet

Amaç: Şiddet davranışı ve olayları, insanoğlunun var oluşundan beri önemli sorunlardan birisi olarak toplumsal yaşamda yerini almıştır. Günümüzde de şiddet uluslararası ve ulusal düzeyde artarak devam etmekte, toplumsal yaşamın her yerinde görülmektedir. Şiddetin en çok görüldüğü kurumlardan birisi de aile içidir. Ailede ise kadına, çocuğa ve yaşlıya yönelik şiddet olaylarına sıklıkla rastlanmaktadır. Aile içi şiddet olaylarında ilk sırada kadına yönelik şiddet yer almaktadır. Gerçekte küresel bir sorun olarak yer alan kadına yönelik şiddetin, Türkiye’de son yıllarda arttığı gözlenmektedir. Hemen hemen her gün gazete haberlerinde, bir veya birden çok kadına yönelik şiddet ve cinayet haberlerine rastlanmaktadır. Şiddet, travmatik bir olay olup maruz kalan kişide ciddi bedensel ve ruhsal yaralanmalara yol açmakta, sosyal açıdan olumsuz etkilenmektedir. Şiddetin yarattığı travmanın etkilerinin ise onarılması gerekmektedir, çünkü onarılmayan yaralar, bireylerde ruhsal ve bedensel kalıcı hasarlara yol açmaktadır. Bu bilgiler ışığında yapılan bu çalışmada kadına yönelik şiddete bağlı travmatik etkilerin neler olduğu ve neler yapılması gerektiğine ilişkin bilgilerin ortaya konması amaçlanmıştır.

Yöntem: Çalışma nitel araştırma yöntemlerinden Doküman analizi yoluyla yapılmıştır. Yapılan bu çalışma ile şiddete maruz kalan kadınların yaşadıkları travmalar, travmanın izlerinin neler olduğu, şiddet sonrası kadınların yaşamlarının nasıl etkilendiği ve travmanın etkilerinin giderilmesine yönelik neler yapılması gerektiği belirlenmeye çalışılmıştır.

Bulgular: Türkiye’de kadının en büyük sorununun şiddet olduğu ortaya konmuştur. Kadına yönelik şiddette bedensel, duygusal, sosyal travmaların yaşandığı ve bunların kadınlarda ciddi kalıcı hasarlara yol açtığı bulunmuştur.

Sonuç: Kadına yönelik şiddet, yalnızca şiddete maruz kalan kadında değil, aile ve toplumda psikolojik, sosyal ve ekonomik ciddi ve derin yaralar oluşturmaktadır. Bu durumda bir kalkınma sorunu ortaya çıkmaktadır. Yaşanan bir sorunun tedavi edilmesinin, onarılmaya çalışılmasının maliyeti önleme çalışmalarından daha pahalıya mal olmakta ve her zaman da başarıya ulaşamamaktadır. Kadına yönelik şiddet bu durumda acilen önlenmesi gereken toplumsal bir sorun olarak uzmanlar tarafından ele alınmaktadır. Kadına yönelik şiddetin sonlandırılabilmesi için konunun devlet, partiler ve parti politikaları, sivil toplum kuruluşları, medya ve özel sektör gibi bir çok taraf tarafından bütüncül yaklaşım ile alınmasının gerektiği görülmektedir. Kadına yönelik şiddetin yarattığı bedensel, duygusal ve sosyal travmanın izlerinin giderilmesi gerekmektedir. Elde edilen bu sonuçlara göre kadına yönelik şiddetin oluşturduğu travmanın izlerinin giderilmesine yönelik psko-sosyal destek programları geliştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, şiddet, travma, etki.

Dijital Kültür Bileşeninde Şiddetin Kadınlaşması Ve Duygusal Cehaletin Bedeli

Tuncay DİLCİ

¹Prof. Dr. Cumhuriyet niversitesi, tuncaydilci@gmail.com

zet

Amaç: Dijitalizm: Dijital çağ olarakta ifade edeceğimiz yaşam biçimine ilişkin bir adlandırma olarakta ifade edilir. Bu akım, yeni bir yaşam biçiminin kapılarını araladı. İnsanlık tarihi hiçbir zaman bu denli hızlı bir değişim sürecini yaşamamıştır. Adı geçen değişim daha çok insanlık tarihinin tüm birikimlerini by-pas ederek kültürel değerlerde oluşturduğu derin, sinsî ve telafisi zor değişimlerle kendini hissettirdi. Söz konusu bu değişimin etkileri ilerleyen yıllarda daha da kendini gösterecektir. Ne var ki; günümüz yaşam biçimini çok boyutlu kuşatan bu değişim, başta karakter erozyonu olmak üzere aile yaşantısında köklü değişimlere neden olurken; beraberinde de büyük yıkımlar getirmektedir. İşte bu yıkımın en önde gelen şekillerinden biride şiddet kültürüdür. İşte bu çalışmanın amacı şiddet kültürünün kadınlara anılmasının arka planında yatan nedensellikleri irdelemektir.

Aile içi ilişkilerin sanallaştığı, doğru ve sağlıklı iletişim kültürünün baltalandığı süreç dijital nesne odaklı yaşamdan kaynaklanmaktadır. Kumanda başındaki otoriter-yan kişilik zamanla çevresindeki insanlara da sirayet ederek narsiste, tahammülsüz, saldırgan bir kişiliğe everilmektedir. Cinsiyet ayrıt etmeksizin gerçekteşen bu durum süreç içerisinde farklı hengâmelerden sonra fiziksel üstünlüğün desteğiyle kadın aleyhine dönüşerek kadınlaşması şekline dönüşmüştür. Nöro-psikolojik yapıyı tahrip ettiği bilimsel platformlarda ifade edilen dijital nesne odaklı yoğun yaşam biçimi şiddet mekanizmasının önemli bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yöntem: Nitel araştırma desenli bu çalışmada literatür tarama yöntemlerinden döküman incelemesinden yararlanılmıştır. İnsan ve grup davranışlarını doğal ortamda olduğu gibi inceleyen bir araştırma deseni olarak nitel araştırma, betimsel karakterli verilerden hareketle insan davranışlarının ortaya koyduğu kültürel özellikler ya da yaşamsal öğeleri, olgu ve olay zincirini tahrip etmeden diğer insanlara aktaran bir araştırma biçimidir. Niçin?, nasıl? Sorularına cevap ararken insanların toplumsal faaliyetlerine neden-sonuç ilişkisi içerisinde cevaplar aramaya çalışır.

Araştırmanın bulgusu: Sanalizm, Dünya tarihinde yeni bir dönem olarak kabul edilebilecek kadar toplamların içine sızmıştır. Gündelik hayatın annesi, evinin kadını kadın Sanalizm olarakta ifadelendireceğimiz yaşamın bir klavyeye sığdırılmasıyla yeni bir iletişim boyutuna erişirken; aynı duruma maruz kalan erkek figürünü farklı şekilde tahrik etmekte, erkek erkil kültür potası içerisinde başta duygusal şiddet olmak zre, farklı şiddet biçimlerini besleyen bir argümana dönüşmektedir. Tabi ki bunların nihai sonucu konuşmanın son noktası, duygusal moda gerçekteşen amigdala formunun etkisiyle cinayetlere kadar evrilmiştir. Duygusal olgunlaşmama sorunsalı ülkemiz gerçekteşinin pedagojik referanslı kültürel soslu bir şekli oluğu halde bunu medya içerikli sunumlarla mevcut noktaya getirmiş bulunmaktayız

Sonuç: Bu anlamda bireyin öz benliğine uygun, toplum onaylı referansların ortadan kaldırılması bizi başka bir sorunla; yani duygusal cehaletle karşı karşıya bırakmıştır. Duygusal köleliğe doğru evrilen cehalet önüne çıkan her şeyi kendi yöntemleriyle bir sel misali alıp götürmekte, biçimlendirmeye çalışmaktadır. Söz konusu bu sonuç milletçe tabi olacağımız insan olma erdemini içselleştirmiş, insan kalma savaşımına dahil olmuş, insanlık için, insanca yaşama biçimini içselleştirmiş; değer odaklı, kültürel bileşenlerinin eşliğinde şehirleşme biçiminin mekânsal tasarımlarından üst yapıya dönüşmesini gerektirecek paradigmanın içeriklendirdiği yeni bir eğitim şekline zorlamaktadır.

Anahtar kelimeler: Dijital Yaşam, Kadın, Şiddet, Kültür, Duygusal Cehalet

İslam Din Eğitimi Geleneğinde Kadın Algısı Ve Dönüşüm İhtiyacı

Nurullah Altaş¹

¹Prof. Dr., Marmara Üniversitesi, nurullah.altas@marmara.edu.tr

Özet

Amaç: İslam din eğitimi geleneğinde kadın algısı, modern dönemlerde en fazla eleştirilen konulardan birisi olagelmıştır. İnanç yapısının şekillenmesinde yaratılışta erkeğin önce yaratılması, kadının erkeği kandırarak cennetten kovulmaya sebep olması, erkeğin yöneticilikle görevlendirilmesi, kadının peygamberliği vb. konular kelim disiplininin tartışma konuları arasında yer alırken özellikle fıkıh disiplinindeki tartışmalar kadınların toplumsal statülerinin belirlenmesinde ciddi biçimde etkili olmuştur. Evlilik ve boşanma ile ilgili hükümlerden başlayarak şahitlik ve kadının görev ve sorumluluklarına uzanan çizgide üretilen görüşler hep erkek egemen bir bakış açısının ürünü olarak karşımıza çıkmaktadır. Erkek bakış açısını üzerinden üretilen bu kültür, İslamın mesajının kadını ikinci sınıf bir varlık olarak algıladığı sonucuna götürmüştür. Modern dönemlerde İslam'la ilgili kadını merkeze alan eleştiriler ise savunmacı bir dille karşılanmış, teolojideki kültür etkisini izole edici bir yorum ve yaklaşım geliştirilememiştir. Din eğitimi geleneği de bu kültürün etkisi altında erkek egemen bir şekilde yapılanmış, güçlü kadınların sınırlı etkisi hariç tutulursa tüm eğitim kurumlarının ve literatürün gelişimi erkek etkisi altında inşa edilmiştir. Tebliğin temel amacı, teoloji ve eğitim bilimlerindeki dönüşümü dikkate alarak din eğitimi bilimindeki dönüşümün kadın açısından ortaya çıkardığı algı değişiminin izlerini sürmektir.

Bu amacı gerçekleştirebilmek için öncelikle İslam teolojisindeki erkek egemen ve yetişkin merkezli anlayışın birey merkezli teolojiye dönüşümü analiz edilecek bu değişimin ara planında bulunan kurumsal ve toplumsal olanın değerlerinden bireysel değerlere evrilmenin dini yaşantıdaki karşılığı ortaya konmaya çalışılacaktır. Bu yapılırken din anlayışlarındaki değişim, eğitsel dönüşüm ve din eğitimi anlayışı inşa etme bir bütünün farklı boyutları olarak ele alınacaktır. Nihai anlamda din eğitiminin hedeflerinin kimin için ve kimin adına belirlenmelidir sorusunun cevabı verilmeye çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: İslam, din eğitimi, kadın algısı, gelenek

<http://www.mhpkecep.org/sempozyum.php?i=14>

Kadına Şiddetin Farklı Yüzü : Erken Evlilikler

Prof. Dr. Zehra Aycan

Kadın Hareketi Derneği Başkan Yardımcısı

Fiziksel, psikolojik ve sosyolojik olarak evliliğe hazır olmadan, 18 yaşından önce resmi yada gayri resmi yapılan evlilikler 'erken yaşta evlilik' veya 'çocuk yaşta evlilik' olarak tanımlanmaktadır. Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesine göre 18 yaşın altındaki tüm bireyler 'çocuk' kabul edilmektedir ve evliliğin her ne sebeple olursa olsun bu yaştan önce yapılması uygun değildir.

Erken yaşta evlilik(EYE) gelişimini tamamlamamış, tam rıza yetisine sahip olmayan kız çocuklarına yönelik fiziksel ve psikolojik şiddeti, ihmal ve istismarı arttıran bir unsur olarak ele alınmaktadır. EYE kadının, başta eğitim olmak üzere, temel insan haklarını kullanmasını engelleyerek, statüsünü düşürerek, meslek sahibi olup ekonomik özgürlüğünü elde etmesine engel olarak, kadını edilgen bir konuma taşımakta ve karar mekanizmalarında yer almasını önlemektedir.

Erken evliliklerin görülme sıklığı, gelişmekte olan ve geri kalmış ülkelerde yüksektir. Batı ve Orta Afrika ülkelerinde sık görülürken ABD ve Avrupa ülkelerinde nadirdir. EYE ülkemizde sık görülmeyle birlikte, bölgeler arası dağılımlar farklılıklar göstermektedir. TÜİK 2017 verilerine göre 18 yaşından önce ilk evliliklerini yapanlar %18'dir. Bu oran kız çocuklarında %28, erkek çocuklarında %5,5 olarak bulunmuştur. Bölgelere göre değerlendirildiğinde batıda kızlarda daha düşük(Denizli: %5,2), doğuda yüksek bulunmuştur(Diyarbakır: %71,3).

EYE ergenlerin kendi tercihi olduğu gibi, ebeveynlerin isteği veya zorlaması ile gerçekleşebilmektedir. Kendi istekleri ile alınan kararların çocuk yaşta ve ergenlik döneminin fizyolojik kafa karışıklığında sağlıklı kararlar olması mümkün değildir. Henüz seçme ve seçilme hakkı kazanmamış bu yaş grubunun evleneceği kişiyi seçmesi, evlilik gibi ciddi bir sorumluluğun altına bilinçli bir şekilde girmesi düşünülemez. Nitekim yapılan araştırmalar çocuk yaşta evlenme kararı alan kızların aile ortamında şiddet, cinsel istismar gibi davranışlara maruz kaldığını, yoksul ailelerin çocukları olduğunu ve değersizlik duygusu yaşayan, düşük benlik saygısına sahip kızlar olduklarını bildirmektedir. Dolayısıyla ergenlerin bireysel ve ailesel psiko-sosyal sorunları olması erken evlilik kararı almalarında kolaylaştırıcı bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır.

EYE'lerin nedenlerine bakıldığında : Ataerkil düzen, erken evliliğin normal olarak algılanması, yoksulluk, başlık parası, eğitimsizlik, akraba evliliklerinin yaygınlığı, gelenekler ve yasal düzenlemelerin yetersizliği gibi pekçok faktörün etkili olduğu görülmektedir. Her ne sebeple yapılsa yapılsın henüz fiziksel ve psiko-sosyal gelişimini tamamlamamış, baş etme becerileri gelişmemiş bir kız çocuğunun erken yaşta evlenmesi insan haklarının kullanılmasını engelleyen kadına şiddetin farklı yüzü

olarak düşünölmelidir. Nitekim yapılan araştırmalar erken evlenen kızların yaklaşık yarısının evlendiği kişi ve/veya ailesi tarafından fiziksel ya da psikolojik şiddete maruz kaldığını, üçte birinin intihar düşünögesi olduğunu, dörtte birinin ise intihar girişiminde bulunduğunu ortaya koymuştur. Erken evlenen kızların önemli sorunlarından biri de eğitim hayatının erken sonlanmasıdır. Eğitimini tamamlayamayan, meslek sahibi olamayan, ekonomik özgürlük elde edemeyerek kendi ayakları üzerinde duramayan bir kadın daima bağımlı ve edilgen bir yaşam sürecektir. Bunun yanı sıra anne olarak yetiştireceği çocukların yaşamları da bu olumsuz durum ve ortamdan kötü etkilenecektir. Kendisi erken yaşta evlenen annelerin kız çocuklarını da erken yaşta evlendirme eğilimi bulunmaktadır. Erken yaşta evlenen kızlarda cinsel istismar, cinsel yolla bulaşan hastalıklar, istenmeyen gebelikler, erken doğum ve anne ölümleri gibi birçok sağlık sorunu yaşadıkları da bilinmektedir.

Çocuk yaşta evlenen kız çocuklarının yukarıda kısaca anlatıldığı gibi eğitimsel, psikolojik, sosyolojik ve sağlıkla ilgili birçok sorun yaşadığı bir gerçök olup erken yaşta evlilik kavramının 'normal' algısının değiştirilmesi ve bu sorunun çözümlüne odaklanması gerekmektedir. Sorunun nedenleri çok boyutlu olduğundan çözümlün üretilmesinde de çok boyutlu çalışmalara ihtiyaç vardır ve tüm toplumun bu konuda harekete geçirilmesi gerekmektedir. Başta yasal düzenlemeler yapılarak erken evlilikler engellenmelidir. Diğer taraftan çocuk hakları, toplumsal cinsiyet ayrılığının önüne geçilmesi gibi konuların milli eğitim müfredatına konularak çocukların erken yaşta bilinçlendirilmesi uygun olacaktır. Ayrıca sivil toplum kuruluşlarının, üniversitelerin, akademisyenlerin ve medyanın bu önemli konuya odaklanmaları ve ölkemizdeki algıyı değiştirmeye yönelik çalışmalar yürütmeleri gerekmektedir. Çok paydaşlı çalışmalarla erken yaşta evliliklerin önüne geçilmesi, kız çocukları başta olmak üzere tüm çocuklarımızın bedensel ve ruhsal olarak daha sağlıklı yetişmelerine olanak sağlayacaktır.

Sonuç olarak erken yaşta evlilikler, genç kızlara fiziksel, cinsel, duygusal, eğitimsel ve ekonomik olarak zarar veren, kadının toplumsal statüsünün düşmesine neden olan önemli toplumsal sorunlarımızdan birisidir. Sebebi ne olursa olsun kızların erken yaşta evlendirilmelerinin önüne geçilmesi ve konuyla ilgili farkındalığın; sosyoloji, psikoloji, sağlık, hukuk bilim dalları ve sivil toplum kuruluşları iş birliği ile ele alınarak değerlendirilip çözüml üretilmesi gerekmektedir.

Türk Tarihinden Örneklerle İz Bırakmış Kadınlarımız

Prof. Dr. H. Ömer ÖZDEN*

Damla Melek ÖZDEN**

ÖZET

Amaç: Tarihimizin derinliklerinden itibaren toplumumuzun her alanında katkıları olan kadınlarımızın günümüz gençliğine örnek teşkil etmelerini sağlamak.

Yöntem

Destanlardan bugüne kadar yazılı eserler, halk anlatımları, edebiyat ve tarih eserlerinden yararlanılacaktır.

Bildiri Özeti

Türk tarihine baktığımızda kadınlarımızın destanlarla başlayıp, devlet yönetimi de dahil olmak üzere her alanda kendilerini gösterdiklerini görmekteyiz. Bunlardan bazılarını İslam öncesi destanlarda, bir kısmını Dede Korkut hikâyelerinde, bir kısmını savaş meydanlarında, bir kısmını halk ozanlarının dilinde, bazılarını devlet kademelerinde görmekteyiz. Kadınlarımızdan bazıları roman kahramanı iken bazıları da romanın bizzat yazarı olmuştur. Bazıları şiirde aşkın yüklemi olmuşken bazıları da şair olmuşlardır. Bunları sayısal olarak artırmak mümkündür. Bildirimizde bazı alanlarda örnek olarak seçtiğimiz kadınlarımızın yaşantıları, kültürümüze katkıları ve günümüze yansımalarından söz ederek günümüzün ve geleceğimizin gençlerine rol model olmaları konusunu işlemeye çalışacağız.

Anahtar Kelimeler

Türk kadını, kadın kahramanlar, kadın şairler ve romancılar, anne olarak kadın

* Atatürk Üniversitesi Öğretim Üyesi

** Doğa Okulları Erzincan Şubesi Rehberlik Öğretmeni

Kadın İstihdamı ve Yükseköğretimde Kadın

Zeynep TÜRK

Prof. Dr. Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi, zeynepturk@osmaniye.edu.tr

Özet

Her düzeyde gelişmişliği yakalayabilmek için bir toplumda kadının toplum içerisindeki yeri, ekonomide oynadığı rol ve istihdamda erkeklerle eşit oranlarda yer alabilmesi belirleyici bir unsur olarak karşımıza çıkmaktadır. Birleşmiş Milletlerin sürdürülebilir kalkınma hedeflerinden biri toplumsal cinsiyet eşitliğidir. Bu hedef kapsamında kadının sosyal ve ekonomik hayatta güçlendirilmesi ve kadın istihdamının artırılması yer almaktadır. Dolayısıyla hem dünyada hem de ülkemizde sürdürülebilir kalkınmadan söz edebilmek için kadının toplumdaki yerinin güçlendirilmesi ve kadın istihdamının artırılması gerekmektedir. Ne var ki gelişmiş ekonomilere bakıldığında erkeklerle eşit veya biraz üzerinde olan kadın istihdam oranı, ülkemizde son yıllarda artış göstermesine rağmen düşük oranlarda kalmaktadır. Ancak bu durum yükseköğretimde farklılık göstermektedir. Türkiye’de kadın istihdam oranları gelişmiş ülkelerle kıyaslandığında en yüksek oran yükseköğretim kurumlarında görülmektedir. Akademik sürecin ilk yıllarında meslek açısından istihdamda kadın erkek eşitliği gözlemlenmesine rağmen akademik kariyerde ilerleme açısından ele alındığında kariyerin ileri aşamaları olan doçentlik ve profesörlük aşamasında bu eşitlikten söz etmek mümkün olmamaktadır. Eşitliğin erkek akademisyen lehine bozulduğu gözlemlenmektedir. Ayrıca literatüre ve yapılan araştırmalara bakıldığında Türkiye’de kadın akademisyenlerin üst düzey yönetici olma ve yönetim kararlarına katılma düzeylerinin yeterli olmadığından söz edilmektedir. Sürdürülebilir kalkınmadan bahsedebilmek için bu durumda acilen iyileştirmeler yapılması gerektiği ortadadır.

Bu çalışmanın amacı, yükseköğretimde kadın akademisyenlerin kariyer durumları, akademideki kadın üst düzey yöneticilerin durumları ve kadınların üniversitelerdeki kararlara katılma düzeyini tespit etmektir. Bu amaçla YÖK, Üniversite veri tabanları ve web sayfaları incelenerek kadın akademisyenlerin istihdam oranları, akademisyen kadın yöneticilerin oranları, yönetim kararlarına katılım açısından üniversite senato ve yönetim kurullarında yer alan kadın akademisyenler gelişmiş ülkelerle karşılaştırılmalı olarak tespit edilmiştir.

Kadın akademisyenlerin kariyerin başlangıç aşamasında erkeklerle eşite yakın olan istihdam oranlarının kariyerin ileriki aşamalarında düştüğü gözlemlenmiştir. Ayrıca üst düzey yönetici kadın akademisyen oranı ve yönetime katılma oranının da istenilen düzeyde olmadığı tespit edilmiştir. Bu durumda yükseköğretimde cinsiyet eşitliğinden bahsedebilmemiz mümkün değildir. Sürdürülebilir bir kalkınma hedefliyor ve ekonomik kalkınma hedeflerimizi gerçekleştirmek istiyorsak ülke olarak kadın istihdamını arttırmak ve kadının ekonomik hayat içindeki yerini güçlendirmek durumundayız. Bunu başarmada yükseköğretim camiası ve üniversiteler, öncelikle kadın akademisyenin kariyerin ileri aşamalarındaki yerini arttırmalı, kadın akademisyenlerin her düzeydeki yönetici pozisyonlarında daha çok yer almasını sağlamalı ve kadının üniversite içerisindeki kararlara katılımını arttırmak suretiyle özel ve kamudaki diğer sektörlere örnek olmalıdır.

Anahtar kelimeler: Kadın İstihdamı, Yükseköğretimde Kadın

Türkiye’de Kadın Emeğinin Geçmişten Günümüze Seyri ve Gelecek 10 Yılın Tahmini

Betül Karagöz Yerdelen

Prof. Dr., Giresun Üniversitesi İİBF, drbetulkaragozyerdelen@gmail.com

Özet

Ekonomilerde kalkınma ve büyümenin en önemli faktörü kaynakların etkin kullanımınıdır. Ancak, bu faktörlerin başında gelen işgücünün kullanımında dünyanın bütün ülkelerinde cinsiyet açısından erkeklerin lehine dengesiz bir dağılım söz konusudur. Kadınların toplumsal ve ekonomik kalkınmadan yararlanma durumları, ülkelerin gelişmişlik ve az gelişmişlik düzeyleri ile ilişkilendirilebilirse de genel anlamda bütün toplumlarda erkeklerin gerisinde kaldıkların bilinen bir gerçektir. Kadın emeğinin tarihsel gelişimi konusunda sanayi devriminin değişimlerin yaşandığı önemli bir dönüm noktası olduğu bilinen bir gerçektir. Sanayi devriminden önce kadınlar geleneksel rollerinin fazlaca dışına çıkamamışlar, ücret karşılığında “işçi” statüsü ile çalışmalarını sanayi devrimi ile mümkün olabilmıştır. Özel bir üretim faktörü olarak düşünülebilecek kadın emeği iktisadi büyümenin ve kalkınmanın güçlü bir anahtarı haline gelmiştir. Çünkü kadın emeği bir üretim girdisi olarak daha etkin kullanıldığında toplam çıktı düzeyini artırma olanağına sahip olur. Türkiye’de kadınlar açısından emek kullanımının önemi, sosyal bilimciler tarafından 1970’li yıllarda gündeme getirilmeye başlanmıştır. Kırsal ve kentsel alanlarda yaşayan kadınların emek kullanım biçimleri, farklılıkları geçmişten günümüze kadar önemli bir konu başlığı olarak gündeme getirilmiş ve getirilmeye de devam etmektedir. Klasik emek tanımları, kadının ev içinde harcadığı emeği kapsamamaktadır. Bu nedenle kadın emeği, emek kategorilerinde kendine ayrı bir yer bulmuştur. Kadın emeği, gerek cinsiyetçi iş bölümü sonucu gerekse iş gücü piyasalarında kadının yer aldığı konum bazında ikili bir yapıya bürünmüştür. Kadın emeğinin bu ikili yapısını kavramakta, ilk dönem kadın emeğinin geçirdiği evreler önem taşımaktadır. Kadın emeği kavramı açıklanırken; “ataerki”, “toplumsal cinsiyet” ve “duygusal emek” kavramları birlikte ele alınır. Bu çalışmada, oldukça ehemmiyet arz eden kadın emeğinin, geçmişten günümüze ülkemizdeki durumu basit istatistiksel tekniklerle genel bir değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Yapılan ekonometrik “ex-post” tahminler baz alınarak, önümüzdeki 10 yıllık süreçte emeğin ülkemizdeki yerinin ne olacağı, emek göstergeleri kullanılarak değerlendirilmiştir. Ex-post tahminler kullanılarak, analize dâhil edilen göstergelere en uygun ekonometrik modelleme yapısı belirlenerek uygun tahminleme süreci saptanmıştır. MINITAB 14.0 paket programı kullanılarak ilgili kadın emeği göstergelerinin gelecek 10 yıla dair seyrine ilişkin “ex-ante” tahminler elde edilmiştir. Gelecek 10 yılda kadın emeğinin günümüzdeki yerine dair öngörüler, grafikler üzerinde de gösterilmiştir. Bu çerçevede, uygulanabilecek ekonomi politikalarına yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Türkiye’de Kadın Emeği, Önraporlama

Kadına Şiddet: Nevşehir İli Özelinden Hareketle Orta Anadolu'da Kuma Gerçeği

Filiz Kılıç¹

¹Prof. Dr., Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, TDE Bölümü,
filizkiloc64@hotmail.com

Özet

Kuma (ortak, nöker, ferik, firig, tokol), aynı erkekle aynı zamanda evli bulunan kadınların birbirlerine göre olan adıdır. Geçmişten günümüze gerek Türkiye'de gerekse dünyanın diğer ülkelerinde ve toplumlarında çeşitli isimler altında kuma geleneği süregelmiştir. Kuma almanın ya da kuma olarak gitmenin sosyolojik ve psikolojik sebepleri mevcuttur.

Ülkemizde başta Güneydoğu Anadolu Bölgesi olmak üzere bütün Türkiye'de kuma gerçeği ile karşılaşmaktayız. Türkiye genelinde kuması olan kadın sayısı % 1.1'lerde iken Güneydoğu Anadolu'da % 8-9'lara kadar yükselebilmektedir.

Türkiye'nin son yıllarda İran, Afganistan ve özellikle de Suriye'den çok sayıda göç alması kuma alma sayısını birden artırmıştır. Özellikle Doğu, Güneydoğu ve Orta Anadolu'da küçük yaşta Afgan, İranlı ya da Suriyeli kız çok cüzi fiyata ya da mücevhere kuma olarak adeta satılmaktadır.

Kuma alma psikolojik bir şiddettir. Kimi zaman her ne kadar birinci eşin izni alınıyor ya da zorunluluktan 2., 3. hatta 4. eş alınıyor gibi gösterilse de gerek birinci gerekse kuma ya da kumalar açısından bakıldığında ortada son derece trajik, insan onurunu rencide eden psikolojik bir durum söz konusudur.

Bu bildiride örneklerden hareketle başta Nevşehir ili olmak üzere Orta Anadolu'daki kuma gerçeğinin sebepleri ve neticeleri irdelenecektir.

Anahtar kelimeler: Kadına psikolojik şiddet, kuma, Nevşehir, Orta Anadolu.

Kadına Dönük Şiddetle Mücadelede Bir Siyasal Liderlik Modeli: Devlet Bahçeli

Bilgehan Gültekin¹

Tuba Gültekin²

¹Prof. Dr., Ege Üniversitesi, bilgehangultekin@hotmail.com

²Doç. Dr., Dokuz Eylül Üniversitesi, tgultekin@hotmail.com

Özet

Amaç: Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli, Türk siyasetinde temsil ettiği bilge liderlik modeli ile, toplumsal iletişim kampanyaları açısından inandırıcılığı en yüksek liderdir. Devlet Bahçeli'nin bilge liderliğinin en stratejik özelliklerinden birisi makul liderliktir. Makul liderlik toplumsal sorunların çözümü ve çatışmaların giderilmesinde ihtiyaç duyulan makuliyet çizgisini yerleştirmektedir.

Yöntem: Araştırma tarama modelinde betimsel bir incelemedir. Araştırmanın amacı, kadına dönük şiddetle mücadelede Devlet Bahçeli liderliği, toplumsal iletişim açısından incelenerek özgün bir liderlik modeli, özgün liderlik kategorileri ile sunulacaktır. Aynı zamanda "Kadına Dönük Şiddetle Mücadelede Bir Siyasal Liderlik Modeli: Devlet Bahçeli" başlıklı bu bildiride, Devlet Bahçeli'nin siyasal ve toplumsal ombudsmanlığı da iletişimsel perspektifte analiz edilecektir.

Bulgular: Kadına dönük şiddetle mücadelede ihtiyaç duyulan siyasal liderlik aynı zamanda bir toplumsal sağduyu liderliği olmalıdır. "Kadına Dönük Şiddetle Mücadelede Bir Siyasal Liderlik Modeli: Devlet Bahçeli" başlıklı bildiride, Devlet Bahçeli'nin toplumsal sağduyu lideri olarak inandırıcılığı özgün bir model eşliğinde anlatacaktır. Bahçeli'nin toplumsal sağduyu liderliğini belirleyen en ayırt edici özelliklerden birisi de, ikna edici iletişim liderliğidir. Toplumsal ikna için ihtiyaç duyulan liderlik, Devlet Bahçeli'nin bilge lider olarak kabulünde belirleyicidir. Bu nedenle, kadına dönük şiddetin önlenmesinde Devlet Bahçeli liderliği, ikna edici iletişim modeli olarak da sunulacaktır. Bilge liderliğin temel özelliği, siyasal liderliği, vicdani liderlik ile birleştirebilmektir. Özellikle mağduriyetlerin giderilmesinde gösterdiği liderlik ile, Devlet Bahçeli toplumsal ombudsmanlık modeli sunmaktadır. Kadına dönük şiddetle mücadelede topluma rehberlik edecek bir sağduyu liderliği ve vicdani liderliğe ihtiyaç vardır. Devlet Bahçeli liderliği, bu noktada şiddetle mücadele makuliyet çizgisine işaret etmektedir.

Sonuç: Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli, toplumla olan iletişimde, pozitif katkı prensibini ön plana çıkarmakta ve siyasal aktörlerle olduğu kadar, toplumsal aktörlerle olan iletişimde, belirsizlik durumlarında, pozitif katkıları yapabilecek aktörleri bir araya getirmektedir. Devlet Bahçeli'nin toplumda "pozitif siyasal eylem" olarak kabul gören önemli bir liderlik tarzı da "pozitif kuşatıcı liderlik"tir. Pozitif kuşatıcı liderlik, siyasal iletişimde, Devlet Bahçeli ile özdeşleşen yeni ve güçlü bir liderlik tarzıdır. Pozitif kuşatıcı liderlik, toplumda, sorunlara ve belirsizliklere, hatta umutsuzluğa neden olan konu ve olayları tüm yönleri ile analiz ederek, çözüm önerilerini yerleştirmek ve çözüm önerilerinin toplum tarafından desteklendiği ve toplumda karşılık bulduğu yönlerinin savunuculuğunu üstlenebilecek; siyasal, toplumsal, ekonomik aktörlerden kurulu bir çözüm kuşağı oluşturarak, bu kuşağa liderlik etmektir. Milliyetçi Hareket Partisi Genel Başkanı Devlet Bahçeli, sağduyu liderliği ile de toplumsal sağduyu kampanyalarında liderlik üstlenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Devlet Bahçeli, Siyasal Liderlik, Ombudsman, Sağduyu Liderliği

Kadınlara Yönelik Siber Zorbalık Davranışları Üzerine Değerlendirme

Tuncay Yiğit¹

Çilem Koçak²

¹Prof. Dr., Süleyman Demirel Üniversitesi, tuncayyigit@sdu.edu.tr

²Öğr. Gör., Isparta Uygulamalı Bilimler Üniversitesi, cilemkocak@isparta.edu.tr

Özet

Gelişen teknoloji ile birlikte internet kullanım oranının dünyada hızla artmıştır; kullanıcılar internet aracılığı ile sohbet etme, zaman geçirme, eğlenme, alışveriş yapma gibi imkânlar elde etmişlerdir. İnternet teknolojileri avantajların yanı sıra bazı dezavantajları da beraberinde getirmiştir. İnternet teknolojilerinin kullanımının artmasıyla birlikte zorbalık siber ortama da taşınmış ve siber zorbalık kavramının gündeme gelmesine neden olmuştur. Siber zorbalık hangi amaçla yapılmış olursa olsun masum bir davranış olarak görülmemelidir. Siber zorbalığın altında birine ya da birilerine zarar verme amacı taşımaktadır. Okullarda öğrencilere, aile içinde çocuklara ve üniversitelerde gençlere yapılacak eğitimler ile siber zorbalık davranışlarının olumsuz sonuçlar ortaya çıkarabileceği ve zorbalık davranışlarının sonucunda hukuki sürecin olduğu öğretilmeli bu konuda bilgilendirme toplantıları yapılmalı, konferanslar verilmelidir.

Siber zorbalık öncesinde e-posta yolu ile spam mesaj atma, taciz edici içerik gönderme olarak karşılaşılsa da günümüzde daha çok sosyal medya aracılığı yapıldığı görülmektedir. Siber zorbalık davranışlarını; taciz etme, bir gruptan ayırma, hakkında kötü veya yalan haber yayma, tehdit etme, küçük düşürücü mesajlar gönderme yayınlama olarak örneklendirilebilir. Türkiye’de yapılan araştırmalarda bireylerin %30’unun sanal zorbalığa maruz kaldığı, % 28’inin ise sanal kurban zorbalık yaptığı görülmüştür.

Siber zorbalık davranışlarından en çok etkilenen grup ise kadınlar olarak görülmektedir. Kadınların siber zorbalığa maruz kalmaktan çok siber zorbalık yaptığı araştırmalar sonucu ortaya çıkmıştır. Kadınların siber zorbalık yapma nedenleri ise; kimlik gizleme özelliği ile kurbanlarına istedikleri her şeyi söyleyebilme düşüncesinde olmaları, kişilerin yüz yüze istediklerini tam olarak söyleyemedikleri şeyleri rahatlıkla söyleyebilmeleri ve mağdurlara söylemek istediklerini istedikleri zaman ve sansürlü olarak söylemeye olanak tanınmasıdır. Bunlara ek olarak bireyler yüz yüze iletişimde söyleyemedikleri şeyleri cinsiyet, sosyal statü, ırk ve bunun gibi özelliklerini rahatlıkla söyleyebilmeleri ve kişilik olarak saldırgan bir yapıya sahip olan bireylerin daha da saldırganlaşarak kişisel üslubunu abartılı bir biçimde dile getirmelerine olanak sağlaması siber zorba olma nedenleri

arasında gösterilebilir. Yapılan araştırmalar sonucunda kadınların sanal zorbalık konusunda çekingen tavırlar sergileyebileceğini yapılan anketlere içten cevap veremeyeceğini de dikkate almak gerekmektedir. Erkeklerin ise daha çok siber zorbalık yaptıkları için daha fazla siber zorbalığa maruz kaldıkları düşünölmektedir.

Siber zorbalığa engellemek için internet kullanıcıları; sanal ortamlarda tanımadığı kişilerle konuşmaması ve iletişime geçmemesi, sosyal ortamlarda ki paylaşımlarında kişisel bilgilerine yer vermemesi gerekmektedir. Şiddet içeren ve çevrim içi devamlılık isteğinde bulunan oyun ortamlarında bulunmaması, başkalarına ait resim ve görüntüleri halka açık bir ortamda paylaşmaması, sosyal paylaşım sitelerine ulaşım sağlayan kullanıcı adı ve şifreleri başkaları ile paylaşmaması gibi durumları benimseyerek siber zorbalığa maruz kalma davranışlarını azaltmaktadır.

Bu çalışmada siber zorbalığın kavramsal çerçevesi kadınlara yönelik siber zorbalık davranışları ve siber zorbalığa karşı alınacak önlemlerle ilgili öneriler sunulmuştur.

Anahtar kelimeler: İnternet teknolojileri, siber zorbalık, kadınlara yönelik siber zorbalık davranışları.

Konya Mahkemesi Kayıtlarına Göre, Osmanlı Döneminde Konya’da Kadına Şiddet Vakaları Üzerine Bazı Değerlendirmeler (1650–1750)

Hüseyin Muşmal¹

¹Prof.Dr. Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, hmusmal@kmu.edu.tr

Özet

Şiddet, toplum veya aile içerisinde çeşitli nedenlerle meydana gelmekte ve fiziksel, sözlü, psikolojik veya toplumsal şiddet gibi türleri bulunmaktadır. Özellikle fiziksel şiddet hangi sebeple olursa olsun, yaralanma veya ölüm gibi çeşitli sonuçlar ortaya çıkarmaktadır. Bu tür şiddet, doğrudan uygulandığı kişiye zarar verebildiği gibi, dolaylı olarak da birçok zarara sebebiyet verebilmektedir. Tebliğimizde Osmanlı döneminde Konya’da 1650-1750 yılları arasında mahkemeye yansıyan kadına şiddet vakaları üzerinden bazı değerlendirmeler yapılacaktır. 1650–1750 yılları arasında ihtiva eden sicillere yansımış kadına şiddet davalarının büyük bir kısmı, doğrudan kocasından şiddet gördüğünü iddia eden kadınlarla ilgiliyken, küçük bir kısmı ise, anne baba, damat, enişte, kayın, kız veya erkek kardeş gibi aile üyesi olan diğer bireylere, uygulanan şiddete dair örneklerdir. Çalışmada ele alınan diğer bir konu ise, cenine karşı işlenen suçtur. Bu da kısaca gebe bir kadının dövülmesi veya korkutulması suretiyle, ceninin ölü doğmasına sebep olma olarak ifade edilmektedir. Burada Osmanlı’da kadınlara uygulanan şiddet vakaları ile bundan kaynaklanan düşüklere ve başkaları tarafından yapılan şikâyetlerle mahkemeye taşınan, bilinçli bir şekilde sona erdirildiği iddia edilen gebelik örneklerine yer verilecektir.

Araştırmanın birincil amacı, Osmanlı döneminde Anadolu’nun en büyük şehirlerinden biri olan ve muhafazakâr kimliği ile tanınan Konya Şehri’nde kadına şiddete dair eğilimlerin tarihî kökenlerini sorgulayabilmektir. Bu genel amaca yönelik olarak, inceleme dönemimizde Konya mahkemesine yansıyan örnekler üzerinden şiddetin kimler tarafından yapıldığı, ne gibi durumlara ve sonuçlara yol açtığı konuları değerlendirilecektir. Ayrıca şiddete uğrayan kadınlar konusunda ailenin diğer bireylerinin, şiddeti gözlemleyen veya şahit olan akraba üyelerinin ya da komşuların ve nihayetinde Osmanlı mahkemesinin gösterdiği tutum ve tavırların ne olduğu ve sürecin nasıl geliştiği de sorgulanmış olacaktır. Yani elimizde mevcut örnekler üzerinden kadına şiddetin kimler tarafından yapıldığı, bu şiddetin ne gibi durumlara yol açtığı, gebeliklerin şiddetten mi yoksa başka nedenlerle mi son bulduğu gibi konular açıklanmaya çalışılacaktır. Nihayetinde bu çalışma, kadına şiddetin sebep ve sonuçları ile şiddete maruz kalan bireyin Osmanlı mahkemelerindeki yasal çabasının ve mahkemenin tutumunun nasıl olduğunu problem edinmiştir. Böylece, çalışmamızda erkek egemen bir toplumda şiddete maruz kalan kadınların haklarını arama süreçlerinin tespiti; Konya mahkemesinin ve Osmanlı toplumunun, kadının hakları konusundaki duyarlılığı da sorgulanmış olacaktır.

Çalışmanın hazırlık aşamasında, 1650–1750 yılları arasında farklı tarihlere ait Konya Şer’iye Sicilleri taranmak suretiyle, ilgili tarihlerde mahkemeye yansımış olan kadına şiddet olaylarına dair belgeler tespit edilecektir. Tespit edilen belgeler içerikleri açısından başlık altında tasnif edilecek, vaka örnekleri kendi başlıkları altında, olayın zaman ve mekânı, türü, niteliği ve içeriği gibi alanlarda farklılık ve benzerlikleri oranında değerlendirmeye tabi tutulacaktır. Elde edilen veriler doğrultusunda, Osmanlı Döneminde Konya’da meydana gelen örnekler üzerinden şiddetin sebepleri, sonuçları ve kökenleri hakkında bazı değerlendirmeler yapılacaktır. Örneklerin önemli bir kısmı Konya şehir merkezinden olmakla birlikte, elimizde Konya’ya bağlı kırsal yerleşimlerden de bazı örnekler bulunmaktadır. Mahkemeye yansımış davaların büyük bir kısmı şehir merkezinden, bir kısmı ise kırsal kesimdedir. Örnekler üzerinden bakıldığında şehir merkezinde bazı mahallelerin öne çıktığı ve dikkat çekici olduğu görülmüştür.

Anahtar kelimeler: Osmanlı, Konya, Kadın, Şiddet, 1650-1750.

Kadınların Omuzlarında Büyüyen Kırgızistan

Selahattin Avşaroğlu¹

Kadiyan Boobekova²

¹Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
seloavsar@gmail.com

²Dr. Öğr. Gör, Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, kboobekova@gmail.com

Özet

Kırgızistan, kadınların omuzlarında büyümekte ve gelişmekte olan bir ülkedir. 1991 yılında Sovyetler dağıldıktan sonra Kırgızistan, sosyal, siyasal ve ekonomik köklü değişimler yaşamış, fabrikalar kapanmış, yüzbinlerce insan işsiz kalmıştır. Ekonomik sorunlar ailedeki çeşitli huzursuzluklara neden olmuştur. İşsiz boş kalan erkeklerin ve kadınların kendilerini avutmak amacıyla alkol kullanımında artış gözlemlenmiş ve bunun normal karşılanması ve alışkanlık haline dönüşmesi, dolayısıyla ev içi şiddet, ailede geleneksel erkek ve kadın rollerinin değişmesi, ailelerin parçalanmasına neden olmuştur. Dolayısıyla ayrılmaların yaygın nedeni olarak, özellikle alkol kullanımı, aldatma veya ailesi varken başkasıyla yaşama, kadınlar yönelik şiddet olarak bilinmektedir.

Sovyet zamanındaki “kadın-erkek eşit hakka sahip” anlayışı, kadınların çalışmaya başlaması, bazı durumlarda erkekte çok kazandığı halde bile ikinci planda olması toplum tarafından normal karşılanmıştır. Sovyetlerin dağılımıyla işsiz kalan ve geçim sorunu yaşanan, günlük hayatını sürdürmede zorlanan ailelerde binlerce kadın, çocuğuna iyi gelecek kurmak ve yoksulluk halkasından çıkmak, hayat standartlarını iyileştirmek amacıyla aylarca maaş alamadığından dolayı kendi mesleklerini bırakmış, gıda veya ufak-tefek şeyleri satmak için pazarlara, sonraları yurt dışına göçmen işçi olarak çıkmıştır. İşte bu sebeplerden dolayı günümüzde çok sayıda çocuklar tam olmayan yani, dağılmış veya parçalanmış ailelerde yetişmektedirler. Günümüz şartlarında Kırgızistanda toplumda sosyo-ekonomik gelişmelerin etkisiyle aile, geleneksel anlayıştan çıkmış, kendi önemini kaybetmiş, aile fertleri arasında bağ zayıflamış, yeni tip parçalanmış aileler meydana gelmiştir. Toplumda sahipsiz, bakımsız kalan çocuklar, çeşitli sosyal ve psikolojik sorunlarla karşı karşıya kalmışlardır. Son zamanlarda Kırgız kadınlar, toplumun her alanında çalışmaya başlamış ve başarılı oldukları gözlenmektedir.

Ülkenin büyümesi ve gelişmesi onların çalışmalarına bağlı kalmıştır. İlk “bavul ticareti”ni de onlar yaparak iktisadi hareketlilikte bir direnç kazanmışlardır. Böylelikle ayakta kalabilmeyi, evine ekmek götürebilmeyi, onuruyla ve şahsiyetiyle yaşamayı, bağımsız olabilmeyi ve kimselere muhtaç kalmadan yaşamayı öğrenme ve sürdürme açısından Kırgız kadını muhteşem bir varoluş mücadelesi verdiği söylenebilir.

Anahtar kelimeler: kadın, aile, şiddet, varoluş, ailevi sorunlar.

Cengiz Aytmatov'un Toprak Ana Eserinde kadın (anne) Betimlemesi

Selahattin Avşaroğlu¹

Ayzirek İmandos²

¹ Doç. Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
seloavsar@gmail.com

² Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi, azirek.imandos@gmail.com

ÖZET

Bu çalışmada, Cengiz Aytmatov'un "Toprak Ana" eserinde işlenen yaşam olaylarını ve betimlenen kadın işleyişinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Aytmatov'un tüm eserleri toplumsal olayları, yaşanan dramları bazen de toplum içinde yaşanmış geçen olayları usta bir kalemle ele alarak okuyucuya ulaşan usta bir içerik görünmektedir.

Aytmatov, ölenleri anmak konusunda büyük hassasiyet gösterir. Bu tavrı gelecek nesillere aktarmayı amaçlayan Aytmatov Toprak Ana eserini de hatırlamalar üzerine kurar. Bunu yaparken Toprak Ana'yı kişileştirir ve yüceltir. Baştan sona acılı bir dönemi, II. Dünya Savaşı yıllarını anlatan eser bir ailenin savaşa birlikte çözülüp dağılmasını konu edinir.

Roman, iki ananın dertleşmesi olarak başlar. Bunlardan birisi savaşta üç oğlunu, eşini ve evdeki gelinini kaybeden yaşlı Tolgonay ile onları besleyen, barındıran Toprak Ana'dır. Tolgonay'ın eşi ve oğulları cephede savaşırken ölür. Tolgonay, oğlu Kasım'ın eşi çok sevgili gelini Aliman ile kalır. Birbirlerine çok bağlıdırlar. Aliman genç olmasına rağmen kocasının ölümünden sonra dahi Tolgonay'la kalmayı tercih etmiştir. Ne var ki ilerleyen zamanlarda Aliman'da gençlik çağıltılarına kapılmış, evli bir çobandan hamile kalmıştır. Gelininin bir başkasından hamile olduğunu anlamasına rağmen Tolgonay, bu durumu gelininin yüzüne vurmaz. Evlenmenin onun da hakkı olduğunu düşünür. Aliman ise büyük suçluluk içindedir ve hamile kaldığı kişi de ona sahip çıkmamıştır. Günü geldiğinde Aliman bebeği doğurur fakat kendisi vefat eder. Tolgonay, doğan erkek bebeği kendi torunu olarak bağrına basar, babasına benziyor diyerek oğlu Kasım'a bile benzettiği olur. Tolgonay da Toprak Ana da kıyılarına hangi can yaklaşmışsa hakkını vermiş, sahip çıkmış, kuşatmış, kendisinin saymıştır. Bu ortak yönleriyle bu iki can dost dertleşmektedir. Toprak Ana'da Tolgonay ve kocası Suvankul'un çocuklarıyla oluşturdukları aile bağları yer almıştır. Bu ailede; eşler birbirini sevmekte ve karşılıklı olarak saygı duymaktadırlar. Tolgonay, eşi Suvankul'un sıcak altında çok çalıştığı zaman endişelenmektedir. Suvankul'un kendileri için çok çaba sarf ettiğini düşünmektedir. Böylesi sevgi ve saygı ortamında, çocukları olan; Kasım, Maysalbek ve Caynak da anne babaları ile sıkı iletişim içindedirler, birbirlerini çok sevmektedirler.

Bu ailede görülen diğer bir unsur, çocuklarına karşı olumlu tutumlarıdır. Tolgonay ve Suvankul'un oluşturdukları aile atmosferi, geleneksel anlayışa dayalı olmasına rağmen demokratik aile modeline örnek gösterilebilir.

Anahtar Kelimeler: Toprak ana, Aytmatov, Kırgız Kadını, Aile.

TÜRK BASININDAKİ SURIYELİ KADIN SIĞINMACI TEMSİLİ

Bu bildiri de genel olarak Türk basınında Suriyeli sığınmacı kadın temsilleri üzerinde durulmaktadır. Öncelikle “söylem ve temsil”in kavramsal çerçevesi belirlenecektir. Böylelikle Türkiye’de yaşayan Suriyeli kadın sığınmacıların basında yer alan yabancılik ve cinsiyetçilik ayırımına konu temsilleri belirlenmektedir. Çalışmanın verileri, Cumhurbaşkanlığı İletişim Başkanlığı internet sitesinde yer alan Ulusal Medya, Yerel Medya, Ulusal Ajanslar kategorilerinde yer alan haberlerin anahtar kelimelere göre taranmasıyla elde edildi. Bu kadınların temalara göre konu edildikleri haberler, haberlerin içeriklerindeki etiketlemeler, fail ya da mağdur olarak konumlandırılmaları ve son olarak olumlu/olumsuz bakış açılarından ele alınma biçimleri analize tabi tutuldu.

İçerik çözümlemesiyle elde edilen veriler, Türkiye’de yaşayan Suriyeli kadın sığınmacıların basında yer alma biçim ve içerikleri konusunda, bu kadınların ne düşündüklerini Gaziantep ve Kilis illerinde yapılan bir Suriyeli izlerkitle anket çalışması sonuçlarıyla da değerlendirildi

Sonuç olarak, Suriyeli sığınmacılar ile ilgili medya temsillerinin ortaya çıkarılması en başta kamu politikalarının başarısını etkileyebilir. Aynı zamanda, zaten göçe maruz kalmış olmakla mağdur olan kadın sığınmacıların cinsiyet temelli ayrımcılığa konu edilmelerinin önü alınabilir ve daha insani yaklaşımları ortaya koyacak bakış açıları geliştirilebilir.

Kadın ve Çocuklar Konusunda Din Anlayışımızdan Kaynaklanan Problemler Var mıdır?

Mustafa ÖNDER

Doç. Dr. Cumhuriyet Üniversitesi, monder@cumhuriyet.edu.tr

Özet

Amaç: Türkler Müslüman olduktan sonra, en önemli problem benimsedikleri dinin temel kaynaklarını (Kur'an ve Hadis) okuyup anlayamamaları olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu durum Kur'anı ve Hadisleri okuyup, yorumlayan, eserler yazan âlimlerle halkı yüz yüze getirmiş, bir nevi orijinal kaynak ile aralarına çoğunlukla erkeklerden oluşan kişileri ve bunların yorumlarını koymuştur. Dine ve dini değerlere saygılı ve saf bir şekilde bağlanan Türk milleti bir süre sonra orijinal kaynakla kendi arasına giren bu şahısları, eserlerini, yorumlarını kutsallaştırarak asıl kaynak yerine koymuştur. Kadınlara, çocuklara karşı dışlayıcı ve ayırıcı davranışlar da bu süreçte ortaya çıkmıştır. Orta Asya'da başlayan ve Türk-İslam Rönesansı diyebileceğimiz düşünce akımı bu problemleri çözebilecek öğretilere sahiptir (Buhari, Maturidi, Farabi, İbn-i Sina vb.). Bu düşünce ekolü Türk insanını temel kaynaklarla buluşturma imkânını sunmuştur. Türk Rönesansı diyebileceğimiz akım bu buluşmanın neticesinde gerçekleşmiştir. Biz çalışmamızda bunu örneklerle ortaya koymayı amaçladık.

Yöntem: Nitel araştırma yöntemlerinden olan tarama modeli ve doküman incelemesi kullanılmıştır. Bilindiği gibi tarama modeli, mevcut kaynaklardan yararlanarak geçmişte ve günümüzdeki durumu olduğu gibi tespit etmek ve ortaya koymak için kullanılan bir yöntemdir.

Araştırmanın Bulgusu: Batıya ve güneye doğru yayılan Türk hâkimiyeti maalesef İran ve Arap kültürünün etkisi, mezhep taassubu ve bahsedilen Türk-İslam âlimlerinin kasıtlı olarak geri planda bırakılması ile yine temel dini kaynaklarla doğrudan irtibat kurma şansını kaybetmiştir. Son dönemlerde farklı İslam ülkelerinde yazılan ve büyük bir istahla Türkçeye tercüme edilen dini kılıflı eserler din anlayışını siyasileştirmiş, çözüm yerine problemlerin çoğalmasına katkı sunmuştur. Hala tartıştığımız ve dini bir kisveye büründürerek kutsallaştırdığımız önemli problemlerin (Kadın vb.) çözümü Türk Milleti'nin fertlerini dinin orijinal kaynakları ve Müslüman-Türk bilginlerinin eserleri, yorumları ile buluşturmaktan geçmektedir.

Sonuç: Cumhuriyetin kuruluş yıllarında olduğu gibi, bir devlet politikası olarak İslam Dini'nin Türk yorumunu, bunu ortaya koyan düşünürlerimizi, eserlerini okul müfredatlarına koymalı ve geleceğin teminatı olan gençlerimize öğretmeliyiz. Kadın ve çocuklar konusunda yaşadığımız birçok problem bu şekilde çözüme kavuşabilir. Kur'an, Sünnet ve Türk örfünde kadın ve çocuğun yeri ile bugünkü toplumsal statüleri arasında ne kadar uçurum olduğunu böylelikle anlayabilir, dini asıl kaynağından öğrenebiliriz.

Anahtar Kelimeler. Türk Müslümanlığı, Din Anlayışı, Kadın, Çocuk.

Felsefi Bir Yaklaşım Örnekleme Olarak Arthur Schopenhauer'un Kadını

Halis Adnan Arslantaş1

¹Doç. Dr. Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, haarslantas@gmail.com

Özet

Amaç: “Kadın” konusunu Arthur Schopenhauer’un *Aşkın Metafiziği* adlı kitabında geçtiği şekliyle ele alarak ülkemizde gerek resmi gerekse de vicdani anlamda onay görmeyen ama diğer taraftan da varlığı bilinen ve kabul gören kadın algısına ne kadar katkı sağladığı ya da sağlamadığını ortaya koymaktır.

Kadın konusu sosyolojide toplumsal cinsiyet alanının inşasını statü ve yüklenen roller açısından ne kadar önemli görüyorsa felsefe de kadın konusunu cinsiyete yüklenen ontolojik ya da metafizik anlam açısından aynı önemde görmeli ve öyle ele almalıdır. Çünkü felsefenin somutlaşma alanı olarak kültürün kurgulanması, sürdürülebilir hale getirilmesi, kısaca sosyolojik bir değer elde etmesi, o düşünceye konu edilen şeyin felsefi anlamlandırılmasıyla, ayrı bir yaptırım gücü edinerek, toplumsal bir alan ve anlam oluşturmasıyla yakından ilgilidir.

Günümüzde kadın konusu da bu minvalde ele alınmalı ve toplumumuzdaki beğenilmeyen mevcut kadın algısının kendi öz kültürümüzden mi yoksa Batı felsefi etkileniminden beslenerek mi bir alan ve anlam edindiği sorgulanmalıdır. Bu çalışmada bizzat dini tanımlamanın kurguladığı haliyle “kadını ele alış” araştırmanın dışında bırakılmıştır. Nitel bir araştırma olan bu çalışmada Döküman analizinden yararlanılmıştır. Araştırmanın önemli bir bulgusu, mevcut haliyle kadına yönelik onay görmeyen tutumun felsefi bir arka planının olduğu şeklindedir. Sonuç olarak toplumumuzdaki istenmeyen haliyle kadın algısına yönelik tutumun oluşmasında Arthur Schopenhauer’un kadın konusundaki felsefi fikirlerinin önemli bir etkisinin olabileceğinin ihtimal dışı olmadığıdır.

Anahtar kelimeler: Kadın, felsefe, Arthur Schopenhauer

Bir Aile Sağlığı Merkezi'ne Kayıtlı 18-65 Yaş Arası Evli Kadınların Fiziksel Aktivite Düzeylerinin Ruh Sağlığı İle İlişkisi

Sefa Lök¹

Neslihan Lök²

¹Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, sefalok@selcuk.edu.tr

²Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, neslihanlok@selcuk.edu.tr

Özet

Amaç: Fiziksel aktivitenin beden ve ruhsal sağlığı ile birlikte sosyal gelişim ve gelecekteki yaşam üzerine birçok olumlu etkisi bulunmaktadır. Kadınların toplumdaki önemi düşünülürse, fiziksel aktivitenin yaygınlaşması hem kadın sağlığı açısından hem de ekonomik anlamda bir çok fayda sağlayacaktır. Bu nedenle araştırma bir aile sağlığı merkezi'ne kayıtlı 18-65 yaş üstü evli kadınların fiziksel aktivite düzeylerini belirlemek ve fiziksel aktivite ile ruh sağlığı ilişkisini değerlendirmek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Bu çalışma fiziksel aktivite düzeyi ile ruh sağlığı arasındaki ilişkiyi belirlemek üzere tanımlayıcı kesitsel türde bir araştırmadır. Araştırmanın evrenini bir aile sağlığı merkezi'ne kayıtlı 18-65 yaş üstü kadınlar oluşturmuş ve araştırmaya katılmayı kabul eden 200 kadın çalışmanın örneklemini oluşturmuştur. Verilerin toplanmasında sosyodemografik bilgi formu, Uluslar arası Fiziksel Aktivite Anketi (Kısa formu) ve Genel Sağlık Anketi (GSA-12) kullanılmıştır. Bu araştırmanın verileri merkeze gelen 18-65 yaş üstü evli kadınlardan yüzyüze görüşme tekniği ile toplanmıştır. Verilerin analizinde SPSS 18 paket programı kullanılmıştır. Araştırmanın demografik verilerinin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları, sosyo demografik özellikler ile Fiziksel aktivite düzeyi arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için t testi ve Uluslararası fiziksel aktivite anketi ve Genel Sağlık Anketi arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için ise Pearson korelasyon analizi kullanılmıştır. Sonuçlar % 95 güven aralığında ve $p < 0.05$ anlamlılık düzeyinde değerlendirilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya katılmayı kabul eden kadınların yaş ortalaması $29,99 \pm 8,45$, sahip olduğu çocuk sayısı ortalama $2,30 \pm 1,04$ 'tür. Kadınların % 51,5'i lise ve üstü eğitim seviyesine sahip, % 46'sının ev hanımı, % 61,5'inin sosyal güvencesinin olduğu, % 57'sinin sağlığını orta algıladığı, % 60'ının herhangi bir kronik hastalığının olmadığı ve % 61,5'inin sigara kullandığı saptanmıştır. Kadınların fiziksel aktivite düzeyleri incelendiğinde ise 58,5'inin minimal aktif ve % 51,5'inin inaktif oldukları saptanmıştır. Genel sağlık anketi puan ortalamaları ise $3,62 \pm 2,17$ olarak hesaplanmıştır. Sosyo demografik özellikler ile fiziksel aktivite düzeyi arasındaki ilişki incelendiğinde; 18-25 yaş aralığında olanların fiziksel yönden daha aktif oldukları ve ruhsal sağlık puan ortalamalarında daha iyi olduğu saptanmış olup fark istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur ($p < 0,05$). Sigara kullanan kadınların fiziksel aktivite yönünden inaktif oldukları ve ruhsağlığı yönünden de puanlarının da kullanmayanlara oranla daha kötü olduğu görülmüştür ($p < 0,05$). Kadınların fiziksel aktive düzeyi ile genel sağlık puan ortalamaları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde yüksek düzeyde anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür ($r:0,794$, $p:0,001$).

Sonuç: Kadınların fiziksel aktivite yönünden aktif oldukları görülmüştür. Ayrıca ruhsal sağlık durumlarının da iyi durumda ve herhangi bir problemin olmadığı görülmüştür. Araştırmanın sonuçları doğrultusunda; ruh sağlığı açısından 45 yaş üstünde olma, sosyal güvenceye sahip olmamama, ilköğretim mezunu olma, memur statüsünde çalışıyor olma, kronik hastalığa sahip olma, sağlığını orta olarak algılama ve sigara kullanma risk grupları olarak tanımlanmıştır. Fiziksel aktivite yönünden ise; 45 yaş üstünde olma, sosyal güvenceye sahip olmamama, lise ve üstü eğitim seviyesine sahip olma, işçi statüsünde çalışıyor olma olma, kronik hastalığa sahip olma, sağlığını orta olarak algılama ve sigara kullanma risk grupları olarak tanımlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Fiziksel Aktivite, Ruh Sağlığı

19. Yüzyıl Sonlarında Balkan Toplumuna Yaşatılan Bosna ve Kosova Savaşında Şiddet Gören Kadınların Anlattıklarının Psikolojik Değerlendirilmesi

Doç.Dr. Nalan KAZAZ – nalankazaz@hotmail.com- +38344483636

Uluslararası Vizyon Üniversitesi – Makedonya- Gostivar.--AAB Üniversitesi – Kosova- Priştine.

ÖZET

Amaç: Tecavüz tarihteki hemen hemen tüm savaşlarda yer almıştır. Birinci Haçlı Seferinde şövalyeler I. Dünya savaşında Belçika'ya giren Almanlar, II. Dünya Savaşında Berlin' e yürüyen Rus ordusu, Bangladeş'te Pakistan ordusu, Vietnam'da Amerikan Ordusu sistematik tecavüzler gerçekleştirmişlerdir. Bu durum savaşta bir başarı belirtisi olarak kalmıştır. Toplama kamplarındaki tecavüz olayları ve asker eğlenceleri için kurumsallaştırılmış kamp genelevleri II. Dünya savaşında kadını aşağılamanın yolu olarak kullanılmıştır. Brownmiller bunu 'kadının aşağılanmasının en iğrenç yönü' olarak niteler; çünkü tecavüze karşı koyulmadan katlanılmaktadır. Bunun da nedeni karşı koymamanın hayatta kalma olanağı haline getirilmesidir. Yapılan araştırmanın amacı; 19. Yüzyılda Avrupanın göbeğinde yaşanan sırp vahşetinin unutulmaması ve bir daha savaşın yaşanmaması için gerçek hayatta yaşanmış acıların dile getirilip; intikam duygusu aşılamadan, sadece neler yaşanabileceği bilincini göstermektir. Bugünün gençleri hayatlarına bir nebze olsun sükretmeyi ve olaylara daha tatminkar bakabilmeyi bilinçlenmelidir. Çalışmada Kosova ve Bosna da aynı sırp vahşetinin ve aynı olayların yaşandığı söz konusu savaşların ortak özellikleri bulunarak inceleme yapılmaya çalışılmıştır. Özellikle yaşanan duyguların dile getirilmesi ele alınarak onlar üzerinde psikolojik analiz yapılmaya çalışılmıştır. Alexandra Cavelus' un Leyla kitabı baz alınarak; gereken diğer veriler reportajlar eklenerek, Kosova ve Bosna savaşında gördükleri şiddetlerle kadınlarımızın acılarını, duygularını ve düşüncelerini yaşanmış kötü tecrübeleri gözler önüne serilmiştir.

Yöntem: Araştırmada ihtiyaç duyulan veriler farklı veri kaynaklarından tedarik edilmiştir. İkincil verilere de ihtiyaç duyulmuştur. Bunun yanında araştırmaya ihtiyaç duyulan roman, mülakat yöntemleriyle veriler toplanarak, daha sonra ihtiyaç duyulan veriler için, kimlerle mülakat yapılması gerektiği tespit edilmiştir. Toplanan veriler bir araya getirilerek araştırma tamamlanmıştır.

Bulgular: Yapılan analizler sonucunda; Kosova ve Bosna'da şiddet gören kadınlara ne olduğu sorusunu, bu kurbanlar nasıl yaşıyorlardı? Onlara kim yardım etmişti veya etmemişti? Çevrelerindeki her şey sessizliğe bürünmüştü. Bosnada 27 yıl, Kosovada 20 yıl geçmesine rağmen ölü sayılarının kesin bilinmemesi ve kadınların yaşadıkları şiddeti hala dile getirememeleri savaşta kaybolan evlatların bulunamaması bulguları elde edilmiştir.

Sonuç: 1992 yılında Bosnada başlayan savaş romanda anlatılan yaşanan olayların tekrar başlangıcı 1999 yılında "Kosova'da toplu tecavüz." başlıklı yazıyla, adeta baştan; daha tecrübeli ve kısa sürede sayıların birkaç katı daha çok olaylar tekrarlanıyordu. Bu, yazı Kosova Savaşı'ndaki manşetlerden sadece biriydi. Yine sayısız kadına şiddet uygulanmıştı. Üstelik Bosna'da aynı suçu işleyenlerin büyük bir bölümü tarafından. yeniden dünya çapında büyük protesto çılgınlıkları yükselmiş, ama çabucak sönmüştü. Bütün dünya yine medeniyeti temsil eden Avrupanın göbeğinde Kosova savaşını tekrar Bosna savaşı gibi görmezden gelmişti. Araştırma sonucunda her ne kadar savaş bitmiş olsada yaşam savaşı devam ettiği için hayata tutanabilmek ve mücadeleye devam etmeyi vurgulayan bir durumu yansıtmaktadır. Psikolojide bu kavram resilience Yılmazlık psikolojik sağlık olarak tanımlanır; kendini toparlama ve iyileştirme gücüdür, yaşanan zor durumlar karşısında yeniden toparlanma, değişen durumlara karşı esneklik gösterebilme ve negative duygusal tecrübelerden kurtulma yeteneğidir. Bu araştırma daha geniş kapsamda daha detaylı çalışılabilir. Savaş yaşanmamış ülkelerde acılar yaşanmadan; savaşın ne kadar kötü sonuçlar verdiği bilinci verilerek barış içinde yaşamayı öğretmek dünyamızı güzelleştirmeye katkıda bulunmalıyız. Savaşta kimse kazanmaz herkes kaybeder.

Anahtar Kelimeler: Bosna savaşı, Kosova savaşı, kadına şiddet, şiddetin psikolojik analizi,

Psychological Evaluation of Women's Violence in the War of Bosnia and Kosovo in the Late 19th Century

Doç.Dr. Nalan KAZAZ – nalankazaz@hotmail.com- +38344483636

Uluslararası Vizyon Üniversitesi – Makedonya- Gostivar.--AAB Üniversitesi – Kosova- Priştine.

ABSTRACT

Objective: Rape has been involved in almost all wars in history. Knights and pilgrims during the First Crusade, Germans entering Belgium in World War I, II. The Russian army marching to Berlin in World War II, the Pakistani army in Bangladesh, the US Army in Vietnam committed systematic rape, which remained a sign of success in the war. Institutionalized camp brothels for encroachment and military entertainment in concentration camps, it was used as a way of humiliating women in World War II. Brownmiller describes it as the most disgusting aspect of women's humiliation. Because it is enduring without resisting rape, the reason for this is to make it possible to survive. The aim of the research; In the nineteenth century, the serbian savagery experienced in the heart of Europe were not forgotten, and the sufferings experienced in real life were not expressed in order to avoid war. without instilling a sense of revenge, only to show awareness of what can be experienced. In this study, the common features of the wars in Kosovo and Bosnia, where the same serbian savagery and the same incidents were experienced, were investigated. In particular, psychological emotions were tried to be done on expressing emotions. Based on the Leyla book of Alexandra Cavallus; In addition to these data, reportages have been added and the violence and violence experienced in the war in Kosovo and Bosnia have been exposed to the pain, feelings and thoughts of our women and their bad experiences.

Method: The data needed in the study were obtained from different data sources. Secondary data were also needed in the study. In addition to this, the data needed by the novel and the interview methods were collected, and then it was determined with whom to interview for the data needed in the research. The data was collected and the research was completed.

Results: As a result of the analyzes; The question of what happened to women who were subjected to violence in Kosovo and Bosnia, how did these victims live? Who helped them or not? Everything around them was silent. Although 27 years in Bosnia and 20 years in Kosovo, the number of deaths is still unknown and women are still unable to express their violence.

Conclusion: The beginning of the events described in the war novel, which began in 1992 in Bosnia, was "mass rape in Kosovo." titled, from the beginning; more experienced and more than a few times more events were repeated in a short time in 1999 in Kosovo. This was one of the headlines in the Kosovo War. Again, numerous women were subjected to violence. And by a large proportion of those who have committed the same crime in Bosnia. Large protests screamed around the world again, but quickly faded. The whole world again ignored the Kosovo war in the heart of Europe, which represented civilization, as the Bosnian war. As a result of the research, although the war is over, life reflects a situation that emphasizes the ability to keep alive and continue to struggle because the war continues. In psychology, this concept is defined as resilience psychological resilience; It is the ability to recover and heal itself, to recover from difficult situations, to be able to show flexibility to changing situations and to get rid of negative emotional experiences. This research can be studied in more detail in a wider scope. Without suffering in countries without war; we must contribute to the beautification of our world by teaching how to live in peace by giving awareness of how bad the war results. No one wins, everyone loses in war.

Key Words: Bosnian war, Kosovo war, violence against women, psychological analysis of violence,

Kız Çocukları ve Yetimlerle İletişimde Model Davranışlar

Şaban Karasakal¹

¹ Doç. Dr., Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, sbankarasakal@ibu.edu.tr

Özet

Amaç: İnsan topluluklarının nüvesini oluşturan aile müessesesinin insanlığa sunduğu en değerli armağan, çocuklardır. Anne-babanın neşesi, toplumun bekası, yarınların ümidi olan bu armağan, ana rahmine düşmesinden itibaren, ailesi ve toplum ona karşı görevler yüklenmiş olurlar. Ancak, insanlık tarihi boyunca çocuklara karşı, bu konuda aynı ölçüde titizlik gösterildiğini söylemek oldukça güçtür. Özellikle sanayi devriminden sonra, bu alanda meydana gelen gelişmeler, insanlığı konuyu daha ciddi biçimde ve çok boyutlu olarak ele almaya yöneltmiştir. İnsanlık tarihinde anne babasından birini kaybeden çocuklar, yetim veya öksüz olarak mağduriyet yaşayabilmektedir. Ayrıca anne babası olduğu halde, toplumun kız çocuğuna bakışı veya kölelik gibi sömürü sistemleri sebebiyle mağduriyet yaşayabildikleri gibi, modern zamanlarda da, savaşlar vb. sebepler neticesinde, sosyal travmalar veya şiddete muhatap olarak mağduriyet yaşayabilmektedirler.

Günümüzde sıkça sözü edilen çağdaş sorunlardan birisi de, çocuk haklarıdır. Çocukların da yetişkin insanlar gibi bazı haklara sahip olabileceği, ancak yakın zamanlarda farkına varılmış olan bir konudur. Oysa Hz. Peygamber tarafından, insanlığa sunulmuş olan İslâm mesajının en karakteristik özelliklerinden birisi, kadınlar, yetim ve kız çocukları gibi toplumun en zayıf, savunmasız, ezilme ve istismara müsait mensuplarının haklarına sahip çıkarak, onları insanca bir ortamda ve güven içerisinde yaşatmak projesidir. Toplumsal çürümenin yaşandığı İslâm öncesi Arap toplumunda, bu güçsüz unsurların nasıl ezildiği ve yaşama hakkına varıncaya kadar en tabii temel haklarının bile hiçe sayıldığı bilinen bir gerçektir. İşte böyle bir toplumsal ortamda Hz. Peygamber bu güçsüz unsurların haklarından söz etmiş ve bunların ısrarlı takipçisi olmuştur.

Kur'ân, toplum ve ferdin inşasında ilk insan ve ilk toplumdan başlayarak nübüvvet halkasına dikkat çekip, seçkin peygamberlerin rehberliğine vurgu yapmaktadır. Çünkü fert veya toplumun inşasında “model karakterler” değer üretmede özel bir konuma sahiptirler. Ahlakın inşasında teorik bilgilerden ziyade “yaşanmış hayatlar” daha etkili ve kalıcıdır.

Biz bu çalışmamızda, konuyu ilgili âyetler ve Hz. Peygamber'in uygulamaları ekseninde ele alacak, kız çocukları ve yetimle iletişimde model davranışları ortaya koymaya çalışacağız. Böylelikle modern zamanlarda bu güçsüz unsurlarla birlikte anılan şiddet, istismar, ihmalin ortadan kalkmasına destek sunmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Peygamber, yetim, çocuk, eğitim,

Ülkü Ocakları'nın Kadın Vizyonu

Sinan Ateş

Öğretim Görevlisi Doktor, Hacettepe Üniversitesi, sinanates84@gmail.com

Türk tarihi incelendiğinde, kadın ve erkek eşitliği olgusu toplumsal yaşamda önemli bir yere sahip olduğu tespit edilmektedir. Nitekim Orhun kitabelerinde, Türk kadınından saygı ile söz edilmekte ve devlet işlerinde “devleti idare eden Han” ve “devleti idare eden Hatun” ifadelerinin birlikte yer aldığı görülmektedir. Örneğin, eski Türk idari sisteminde sadece “Han emreder” sözleri ile bir emirname çıkarılması durumunda geçerli sayılmamakta, emirname ancak “Han ve Hatun emreder” şeklinde başlarsa geçerli olmaktadır. Savaşta, siyasi toplantılarda, sosyal ilişkilerde kadınlar her zaman eşlerinin yanında yer almaktaydılar.

Kadını metalaştıran kadim Arap kültürünün aksine kadının konumunu erkek ile denk tutmayı tebliğ eden İslamiyet ise, kadınların lehine önemli kurallar getirmiştir. Kızların öldürülmesi yasaklanmış, İslamiyet’le birlikte ilk kez miras hakkı ve mal edinme hakkı kadına tanınmıştır. Kadın ve erkek Kur’an da eşit sayılmış ve ana ve baba saygı açısından denk görülmüştür.

Türk-İslam medeniyetinin tarihi birikimini tevarüs eden Ülkü Ocakları, kurulduğu günden itibaren kadınlara yönelik önemli faaliyetler gerçekleştirmiştir. Bilge Türk Devlet Bahçeli’nin; “*Kadın vatandır, kadın ülkedir, kadın gelecektir, kadın gelecek nesillerin güvencesidir*” sözleri ışığında Ülkü Ocakları Genel Merkezi, 2019 yılı ile birlikte kadın meselesi noktasında önemli atılımlara imza atmıştır. Her ilde mevcut olan ve kız kardeşlerimizden müteşekkil olan “Asena Birimi” haricinde ocaklarımızda var olan sair birimlerde de hanım kardeşlerimizin yer alması mecbur tutulmakta ve ocaklarımızın yönetiminde söz sahibi pozisyonunda bulunmaktadırlar. Türk Milliyetçiliği tarihinin önemli bir ismi olan ve kadın hakları konusunda önemli faaliyetlere imza atan Şefika Gaspıralı’ya ithafen “Şefika Gaspıralı Fikir Atölyesi’ni” kuran Ülkü Ocakları, bu akademiyle birlikte gelecek nesillerin de güvencesi olacak Türk kızlarını, “tarih, siyaset bilimi, hukuk, iktisat, edebiyat” gibi muhtelif ilimler ışığında eğitmektedir. Ülkü Ocakları Genel Merkezi olarak “Çiçekler Büyür” başlıklı projeye de, illerde bulunan ortaöğretim ve üniversite çağında olan kızların kitap okuma ve yazı yazma niteliklerini kazandırmaya yönelik çalışmalar yapmaktadır. Ülkü Ocakları, kurum içi eğitime yönelik bu çalışmaların yanı sıra, kadınların toplumsal sorunlarına yönelik çözüm arayışları geliştirmekte ve bu minvalde kamuoyu oluşturmaya matuf faaliyetler gerçekleştirmektedir.

Toplumun yarısının kadınlardan teşkil ettiğinin bilincinde olan Ülkü Ocakları, kadını geri planda bırakan bir hareketin başarılı olamayacağı düşüncesindedir. Bu tebliğde, söz konusu prensip doğrultusunda hareket eden Ülkü Ocakları'nın kadın vizyonu çeşitli yönlerden tahlil edilirken, geleceğe dair projeleri takdim edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Türk Milliyetçiliği, Kadın, Ülkü Ocakları.

Türk Modernleşme Sürecinde “Kadın Meselesi” ve Türkçülerin Öncü Rolü

Dr. Ferit Salim Sanlı

Öğretim Üyesi, Hacettepe Üniversitesi Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü,

feritsalimsanli@gmail.com

19.yüzyılda Fransız İnkılabı ve Sanayii Devrimi'nin tesirleri neticesinde, muasır âlemde kadın meselesi önemli bir olgu olarak siyasilerin ve mütefekkirlerin gündemine girmiştir. 19.yüzyıla kadar kamusal alanda görünürlüğü erkeklere göre oldukça az olan kadınlar, bu asırla birlikte çeşitli haklar elde etmeye başlarken, kadın hakları noktasında da çeşitli talepler “feminizm” terimi başlığıyla gündeme getirilmiştir. Bu taleplerin en önemlileri; “kadınların eğitim öğretim hayatından erkekler gibi faydalanabilmeleri”, “erkeklerle aynı meslekleri icra edebilmeleri ve aynı ücreti alabilmeleri”, “evlenme ve boşanma akdinde erkeklerle aynı statüde olabilmeleri”, “seçme/seçilme hakkını haiz olabilmeleri” tasnifiyle özetlenebilir.

“İmparatorluğun en uzun yüzyılı” olarak tarif edilen mezkûr yüzyıl, Türk modernleşme sürecinde birçok nevezhur olguyu siyasilerin ve mütefekkirlerin gündemine taşıırken, “kadın meselesi” de bilhassa yüzyılın sonunda v 20.yüzyılın çeyreğinde Türk kamuoyunun önemli bir nesnesini teşkil etmiştir. Kadın meselesinin muhtelif yönleri, önce dergi, gazete gibi kamuoyu vasıtalarıyla gündeme getirilirken bilhassa II.Meşrutiyet devrinde artık bu hususta “cemiyetlerin de” ortaya çıktığı müşahede edilmiştir. Türkçü/Türk milliyetçisi fikriyatın birçok alanı tahkim ettiği bu devirde, kadın hareketlerinin Türk Ocakları, Türk Yurdu gibi Türkçü mahfiller merkezinde filizlendiği, Nezihe Muhiddin, Müfide Ferit, Halide Edip başta olmak üzere Türkçüler vasıtasıyla gündemde tutulduğu ve bu hususta önemli bir “farkındalık” yaratıldığı gözlemlenmiştir. Ayrıca dönemin iktidarını taşıyan ve Türkçü hususiyetler taşıyan İttihat ve Terakki Fırkası, 1917 yılında çıkarmış olduğu “Aile Kanunnamesi” örneğinde görüldüğü üzere, kadınların hukuki dezavantajlarını bertaraf etmeye gayret göstermiştir. Bu birikim cumhuriyetle birlikte Cumhuriyet Halk Fırkasından önce Kadınlar Halk Fırkası gibi partilerin kurulmasına, Türkçü hukuk adamları Mahmut Esat Bozkurt ve Şükrü Saraçoğlu gibi isimlerin hazırladığı ve 1926 yılında kabul edilen Medeni Kanun reformuna ve kadınların Fransa gibi muasır birçok devlette sahip olmadığı “seçme/seçilme” hakkını kazanmalarına imkân sağlamıştır.

Bu tebliğde, Türk modernleşme sürecinde “kadın meselesinin” nasıl bir vasatta ortaya çıktığı izah edilmeye çalışırken, Türkçü/Türk Milliyetçisi fikriyatın bu husustaki “öncü” rolü vurgulanacak ve Nezihe Muhittin, Halide Edip gibi aktivistlerin yanı sıra Ziya Gökalp, Yusuf Akçura gibi münevverlerin kadın meselesine dair tahlilleri aktarılacaktır. Tebliğde ayrıca günümüzde Türk Milliyetçiliği için kadın meselesinin önemine değinilirken, 21.yüzyılda da Türk Milliyetçiliğinin kadın meselesinde “öncü” olması gerektiğine atıf yapılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kadın Hareketleri, Türkçülük, Türk Milliyetçiliği, Türk Modernleşmesi.

Kadına Yönelik Uygulanan Eş Şiddetinin Ruh Sağlığına Etkisinin Belirlenmesi

Neslihan Lök¹

Sefa Lök²

¹Dr. Öğr. Üyesi, Selçuk Üniversitesi, neslihanlok@selcuk.edu.tr

²Doç. Dr., Selçuk Üniversitesi, sefalok@selcuk.edu.tr

Özet

Amaç: Bu araştırma kadına yönelik eş şiddetinin kadınların mental iyi oluşlarına etkisini belirlemek amacıyla yapılmıştır.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ilişkisel türde planlanmıştır. Araştırmanın evrenini Konya İli Selçuklu ilçesine bağlı bir mahallede yaşayan 18 yaş üstü evli kadınlar oluşturmuştur. Selçuklu ilçesi 2018 nüfus kayıtlarına göre belirlenen bir mahallenin 18 yaş üstü evli kadın nüfusu 1975'dir. Araştırmanın örneklemini belirlemede, evreni bilinen örnekleme yöntemi kullanılmış ve örneklem en az 113 birey olarak hesaplanmıştır. Çalışmada amaçlı örnekleme yöntemlerinden kartopu yöntemi kullanılmıştır. Araştırmaya katılmayı kabul eden 268 kadın örnekleme dahil edilmiştir. Verilerin toplanmasında sosyodemografik verilerin yer aldığı Kişisel Bilgi formu (Kadın ve Eşine ait bilgileri sorgulayan) ve Kadına Yönelik Uygulanan Eş Şiddetini sorgulamaya yönelik araştırmacı tarafından oluşturulan Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü tarafından hazırlanan Kadına Yönelik Şiddetle Mücadele Ulusal Eylem Planı (2016-2020)'nda tanımlanan fiziksel, cinsel, psikolojik ve ekonomik şiddet olarak tanımlanan durumların yer aldığı dört soruluk bir form kullanılmıştır. Veriler araştırmacılar tarafından yüzyüze görüşme yöntemiyle toplanmıştır. Veriler toplandıktan sonra, her bireyin ölçeklerde yer alan her madde için belirttiği seçenek araştırmacılar tarafından SPSS 21 programına girilmiş ve bireylerin ölçeklerden aldıkları toplam puanlar hesaplanmıştır. Araştırmanın demografik verilerinin değerlendirilmesinde sayı ve yüzde dağılımları, sosyo demografik özellikler ile Mental İyi Oluş Ölçeği arasındaki ilişkiyi değerlendirmek için t testi ve varyans analizi değerlendirilmiştir.

Bulgular: Kadınların yaş ortalaması $27,5\pm 11,67$ olup ilk evlilik yaşı $18,70\pm 2,22$ 'dir. Kadınların % 28,7'si ilköğretim mezunu, % 77,6'sı ev hanımı, % 78,4'ü resmi+dini nikahlı ve % 56,0'sı çekirdek aile yapısına sahiptir. Kadınların eş şiddeti yaşama durumları değerlendirildiğinde tamamının en az bir kez eş şiddetine maruz kaldıkları ve en fazla psikolojik şiddet (% 40,82) gördükleri saptanmıştır. Yaşadığı şiddetin türleri ve mental iyi oluş puan ortalamaları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde ise fiziksel şiddete uğrayanların mental iyi oluş puan ortalaması $26,05\pm 4,05$, psikolojik şiddete uğrayanların mental iyi oluş puan ortalaması $32,84\pm 7,41$, cinsel şiddete uğrayanların mental iyi oluş puan ortalaması $28,91\pm 10,56$ ve ekonomik şiddete uğrayanların mental iyi oluş puan ortalaması ise $46,25\pm 5,11$ olarak bulunmuştur. Kadınların sosyo demografik özellikleri ile uğradıkları şiddetin türü incelendiğinde; hem resmi hem de dini nikaha sahip olanların sadece dini nikahı olanlara göre daha fazla fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete uğradıkları görülmüştür ($p<0,05$). Çekirdek aile yapısına sahip olanların fiziksel ve ekonomik şiddete daha fazla maruz kaldıkları görülmüştür ($p<0,05$).

Sonuç: Çalışmanın yapıldığı yerde kadına yönelik eş şiddetinin önemli bir problem olduğu görülmüştür. Şiddete maruz kalmak kadınların mental iyi oluşlarını büyük oranda etkilediği görülmüştür. Bu araştırmanın sonuçları doğrultusunda; mental iyi oluş yönünden; kadınlar okur yazar olmayanlar, sadece resmi ve dini nikahı olanlar, çalışmayanlar, ev hanımı olanlar ve geniş ailede yaşayanlar risk grubunda yer almıştır. Fiziksel şiddet yönünden resmi ve dini nikahı olanlar, çekirdek aile yapısına sahip olanlar, ev hanımları ve ilk evliliğini 18 yaşın altında yapanlar risk grubundadır. Psikolojik ve cinsel şiddet yönünden, resmi ve dini nikahı olanlar, geniş aile yapısına sahip olanlar, ev hanımları ve ilk evliliğini 18 yaşın altında yapanlar risk grubundadır. Ekonomik şiddet yönünden ise çekirdek ailede ve ilk evliliğini 18 yaşın altında yapanlar risk grubunda yer almıştır.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Eş Şiddeti, Mental İyi Oluş

Türk Kadının Liderlik Sembolü Raziye Begüm Sultan ve Ondan Geriye Kalanlar

Müslüme Melis ÇELİKTAŞ¹

Asya'dan Adriatiğe kadar uzanan coğrafyaya hâkim olan Türkler, kendi kültür ve medeniyetlerini kadim dönemlerden günümüze kadar korumayı başarmış nadir milletlerdendir. Söz konusu kültür ve medeniyetlerini uzun yıllar sürdürebilmelerinin en önemli unsurlarından biri Türk toplumunun aileye verdiği önemdir.

Soyun devamlılığı için kadın ve erkeğin birleşmesi ile kurulan ve “oğuş” olarak anılan aile, Türk toplumun ilk içtimai birliği olarak kabul edilir. Öyle ki bu birliğin kurulması “toy, düğün” adı verilen kutlamalarla gerçekleştirildi. Ailenin kurulmasında kadına özel bir değer verilmiş ve bu önem de gerek sözlü gerekse yazılı envanterlerle günümüze kadar gelmiştir.

Türk toplumunda kadına verilen önem onun “Analık” ve “Kahramanlık” vasfı ile anılmasını sağlamış ve hatta onu ilahi bir varlık konumuna taşımıştır. Ayrıca tüm bunların yanı sıra kadın her konuda erkekle eşit haklara sahip olmuştur. Özellikle devlet yönetiminde hükümdardan sonra yetkili kişinin hatun olması, hükümdarın olmadığı zamanlarda yetkinin hatunun elinde olması, Türklerin kadına verdiği önemin en önemli göstergesidir. Dolayısıyla Türk kadını zaman zaman güçlü lider şahıslar olarak devletin başında görmek mümkün olmuştur.

Pek çok karakteristik özelliğinin yanı sıra Türk kadını liderlik vasıflarına sahip olması ile de tarihe geçmiştir. Türk kadınının liderlik sembolü olduğunu gösteren en güzel örneklerinden biri de Hindistan'daki büyük Türk fatihlerinden Delhi Türk Sultanı Şems ed-din İltutmuş (1211-1236)'un çok sevip, saydığı ve haremünün baş kadını olarak Köşk ü Firuzi'de oturmaya layık gördüğü karısı Türkan/Terken Hatun'dan doğan kızı Raziye'dir.

Çalışmamızda ilk olarak İslamiyet öncesi dönemden günümüze kadar Türk toplumunda kadın ve kadının liderlik özellikleri üzerinde durulacaktır. Daha sonra Türk devletlerindeki lider kadınlardan bahsedilecek ve bunlar arasından da özellikle zor bir toplum ve yabancı bir coğrafyada liderliğini herkese kanıtlayan Raziye Begüm Sultan hakkında bilgi verilecektir. Son olarak ise günümüzde Hindistan topraklarında ondan geriye kalan mezarı, bu mezara verilen önem, bizzat Hindistan'a giderek kendi çektiğimiz resimler ile ortaya konulacaktır. Tüm bunlarla birlikte ise Türk kadınının liderliği vurgulanmış olacak ve özellikle Hindistan topraklardaki değerlerimize sahip çıkılması konusunda da bir farkındalık yaratılmaya çalışılacaktır.

Anahtar kelimeler: Türk kadını, liderlik, hükümdar, Raziye Begüm Sultan,

¹ Dr. Öğretim Üyesi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi, Tarih Bölümü, Genel Türk Tarihi Anabilimdalı, melis644@hotmail.com.

Geçmişten Günümüze Türk Kadını: Tarihsel Bir Değerlendirme

Bakko Mehmet Bozaslan¹

¹Dr., Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, mehmet.bozaslan@dpu.edu.tr

Binlerce yıllık devlet dolayısıyla yönetim geleneğine sahip olan Türkler, dünya tarihinde eşi görülmemiş bir bağımsızlık mücadelesi yürüterek Türkiye Cumhuriyeti Devleti'ni kurmayı başarmışlardır. Kurtuluş mücadelesi süreci, yeni devletin kuruluşu ve temel dinamiklerinin yerleştirilmesi aşamalarında Türk kadınları önemli vazifeler üstlenmiş, zaman zaman göstermiş oldukları başarılar, dönemin erkek aktörlerini âdeta imrendirmiştir. Kurtuluş Savaşı süresince karşılaşılan bu durum, Cumhuriyet'in ilanının ardından da devam etmiş, Cumhuriyet'in kurucu kadroları, kadınlara o dönemde neredeyse hiçbir ülkede görülmeyen bir önem atfetmiş, kadınlar kamusal alanda yoğun bir biçimde görülmeye ve görev almaya başlamışlardır. Türk tarihi ile ilgili derin bir entelektüel bilgi birikimiyle birlikte, Türklük şuur ve bilincine sahip olan Cumhuriyet'in kurucu kadroları için bu durum oldukça tanıdık. Zira bilindiği üzere, Türk devlet ve yönetim geleneğinde kadın her zaman önemli bir yeri olan ve kritik görevler üstlenen bir aktör olmuştur. Türk tarihi incelendiğinde kadının hemen her alanda eşi ile birlikte toplumsal hayatın içerisinde rol ve görevler üstlendiği görülmüştür. Benzer şekilde yönetim kademesinde de kadının varlığı, çalışmalara konu olmuştur. İlk Türk veya ön Türk olarak nitelendirebileceğimiz ve günümüzden 3000 yıl öncesine kadar götürebileceğimiz devletlerden günümüze dek Türklerde "kadın" toplumsal hayattan siyasal yaşama kadar çok geniş bir yelpazede her zaman önemli bir aktör olmuş, devletin şekillenmesinde başat rol üstlenmiştir. Dönem dönem çeşitli nedenlerle kamusal alanın dışında tutulmaya çalışılsa da Türklerde "kadın", tarihin her döneminde diğer ülke ve kültürdeki kadınlara göre daha aktif, kamusal alanda daha çok görünen bir karakterde olmuş, Türk devletlerinin en önemli kararlarına bazen bir anne bazen de bir eş bazen de bir evlat olarak etki edebilmeyi başarmıştır. Nitekim nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizinin kullanıldığı bu çalışmada da öncelikle, Türk devlet ve yönetim geleneğinde Hakan'ın öteki yarısı olarak nitelendirebileceğimiz Hatun'un kamusal alandaki, devlet yönetimindeki ve karar alma süreçlerindeki yeri, önemi ve görevleri ele alınmaya çalışılmıştır. Dolayısıyla da Türk devlet ve yönetim geleneğinde Hatun'un Hakan'dan sonraki en önemli siyasi figür olduğu, değişik dönemlerde farklı ünvanlar kullandıkları, kendilerine ait mekanları hatta askerleri olduğu, en önemli karar alma süreçlerine aktif bir biçimde katıldıkları, zaman zaman elçi atadıkları ve hatta Türk ülkesine gelen elçileri kabul ettikleri gibi üzerinde durulmuştur. Günümüzde karşılaştığımız kadına yönelik şiddet olaylarının ya da kadını ikincilleştirmeye çalışan bakış açılarının Türk devlet ve yönetim geleneği ile bağdaşmadığı çünkü Türk kültüründe kadının, yaşamın ve ailenin asli unsuru olduğu görülmektedir. Anne ve eş olarak kadın, Türk siyasal tarihinde ve toplumsal yaşamında vazgeçilmezdir ve eşsizdir. Devletin ve milletin en zor dönemlerinde göstermiş olduğu kahramanlıklar, neredeyse tüm dünya tarafından bilinmekte ve övülmektedir. Kadına yönelik şiddet, hem Türk tarihi ve kültürü tarafından kesin bir dille reddedilmekte ve kabul edilmemektedir.

Anahtar Kelimeler: Hatun, Kadın, Orta Asya, Ön Türkler.

Siyasette Kadınların Politik Becerileri İle Benlik Saygısı Arasındaki İlişkinin İncelenmesi: Bursa Örneği

Selahattin Avşaroğlu¹

Aslı Kaya²

¹ Doç.Dr., Necmettin Erbakan Üniversitesi/Kırgızistan Türkiye Manas Üniversitesi
seloavsar@gmail.com

² Dr., İnönü Üniversitesi, dr_isletme_23@hotmail.com

ÖZET

Amaç: Bu araştırmada, siyasette kadınların politik becerileri ile benlik saygısı düzeylerinin bazı değişkenlere göre anlamlı düzeyde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi ortaya koymak amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Araştırma betimsel bir araştırmadır. Araştırma grubunu, Bursa ilinde yaşayan 200 kadın oluşturmaktadır. Çalışmada demografik bilgiler ile birlikte politik beceriler ve benlik saygısının yer aldığı iki anket kullanılmıştır. Araştırmada veriler, Arıca (1999) tarafından geliştirilen Benlik Saygısı Ölçeği, Ferris vd., (2005) tarafından geliştirilen Politik Beceriler Ölçeği kullanılarak belirlenmiştir. Araştırma verileri, 2019 yılının Haziran ve Temmuz ayında toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından toplanan ölçekler, analiz edilmek üzere bilgisayara sayısal değer olarak yüklenmiştir.

Bulgular: Çalışmada benlik ölçeğinin alt boyutları olan benlik değeri, özgüven, depresif duygulanım, kendine yetme, başarıya ve üretkenlik ile politik beceriler ölçeğinin sosyal zekâ, kişilerarası etki, ilişki ağı kurma becerisi ve samimi görünme alt boyutları arasında ilişkiler incelenmiştir. SPSS paket programında Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmanın politik beceri ve benlik saygısı arasında farklılıkları gözlemek için istatistiksel analizler uygulanmıştır. Yapılan analizler sonucunda benlik saygısı ile politik beceriler arasında anlamlı düzeyde ilişkilerin olduğu belirlenmiştir.

Sonuç: Araştırmanın amacı doğrultusunda siyasette kadınların aktif görev alarak politik becerilerinin yeterliliği ve benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiştir. Politik becerisi yüksek olan kadınların siyasette değişimlere çabuk ayak uydurabildiği, diğerlerine samimi ve içten davrandığı, çevresindeki bireylerin desteğini ve güvenini kazandığı ve böylece onları etkileyerek kontrol altına alabildiği gözlemlenmiştir. Politik beceriye sahip kadınlar, politik becerileri sayesinde siyasette açık ve aleni davranışlar sergilemekten daha çok, benlik saygısına yakışır davranışlar içerisinde bulunmaktadır. Benlik saygısı doğumla başlayıp, hayat boyu gelişip, yaşanan toplumsal olaylardan ruhsal, bedenen ve psikolojik olarak etkilenmektedir.

Benlik saygısı ve politik beceri arasındaki ilişkisi yüksek olan kadınların siyasette daha başarılı, üretken, yenilikçi, girişimci, özgüveni yüksek, sağlıklı, zamanını iyi kullanabilen, iletişimi yüksek, değişime açık, kendini sürekli ilim ve bilim yönünde geliştiren, kendisiyle barışık, planlı, çalışkan, eleştiriye açık, sürekli öğrenen ve geliştiren, analitik düşünüp çözüm üretebilen, tutum ve davranışlarında tutarlı ve duyarlı, bireyin kendisini iyi tanıyıp zayıf ve güçlü yönlerinin farkında olması, örnek model olma yolunda oldukları gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Politik Beceriler, Benlik Saygısı, Kadın, Siyaset, Bursa

Yönetişim ve Küresel Kamusal Mal Çerçevesinde Cinsiyetçi Bütçe Analizi

Bilgen Taşdoğan¹

Celal Taşdoğan²

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Aksaray Üniversitesi, İİBF, Maliye Bölümü., bilgentasdogan@hotmail.com

² Doçent, Hacı Bayram Veli Üniversitesi, İİBF, İktisat Bölümü., tasdogan@hotmail.com

Özet

Bütçe mali hukukun dayanaklarından biridir. Mali hukuk devlete devlet olma fonksiyonunu ve egemenliğini sürdürecektir. Harcama yapma izni veren ve bu harcamaları finanse edecek gelirleri toplama yetkisi veren ve aradaki dengeyi sağlamakla sorumlu ayaklardan oluşmaktadır. Bütçe hukuku gelirlere göre harcama yapma ve finansal dengenin sağlanmasını konu edinmektedir ve bu bütçe hakkına dayanmaktadır. Dolayısıyla bütçe hukuku bütçe hakkının temel olarak anayasa ile güvence altına alınmış halidir.

Anayasal güvenceye alınmak bir taraftan normlar hiyerarşisini doğururken diğer taraftan ve asıl olarak vatandaş olan tüm halkı eşit değerlendirmektedir. Bu bütçeleme sürecine eşit ve bir oy üzerinden yapılan seçimlerle yansımaktadır. Yani iktidara gelen hükümetler kendilerine oy veren çoğunluğun önceliklerine göre bütçe yapmaktadırlar.

Diğer taraftan İkinci Dünya Savaşı sonrası yeni düzen ile birlikte anayasalara sanayileşmemiş ülkeler için sosyal devlet, sanayileşmiş ülkeleri için ise refah devleti olma fonksiyonu yüklenmiştir. Bu fonksiyon küresel gelişmelere göre farklı görümlere bürünüp bütçe üzerinden yansıtılmaktadır. Devlet eliyle ilerleyen kapitalizmin hakim olduğu keynesyenizm döneminde sosyal güvenlik hakları ve gayri-maddi hakların transferi ve sübvansiyonu bütçe kapsamına alınırken, neoliberalizmin egemenliğini ilan ettiği ve ülkemize 12 Eylül 1980 darbesi ile yansıyan süreçle özellikle şartlı ve nakit transferler dikkat çekmektedir. Bu süreç, bütçe üzerinden alternatif bütçe uygulamaları ile takip edilmektedir. Örneğin mahalli idareler için esneklik ve borçlanabilme üzerinden mali özerkliğe yönelen ve Türkiye’de projelerle yürütülen katılımcı bütçe; devletin sosyal politikalar kapsamındaki eğitim, sağlık, işsizlik sigortası ve yeşil kart gibi sosyal koruma, kapsama ve destekleme harcamalarını içeren sosyal bütçe; 5018 sayılı kanun ile getirilen şeffaflık, açıklık, anlaşılabilirlik ve mali saydamlık kriterlerini kapsayan vatandaş bütçeleme; küresel ısınma, iklim değişikliği ve biyoçeşitliliğin korunması kapsamında ön plana çıkarılan yeşil bütçeleme ve kadınları konu edinen cinslerin eşitliğini mali anlamda sağlamak üzerine temellenen cinsiyetçi bütçelemedir.

Bu alternatif bütçe türleri yeni yönetim anlayışına uygun olarak hükümetler, özel sektör, sivil toplum kuruluşları ve uluslararası kuruluşlar tarafından desteklenmek ve teşvik edilmektedir. Alternatif bütçe oluşturulan konuların ortak noktası ise küreselleşmeye bağlı oluşan ve negatif dışsallık yayan küresel kötülerin bertaraf edilmesini amaçlayan küresel kamusal mallardır. Yani ülkelerin aşırı entegre olmuş ekonomik, sosyal, kültürel ve siyasi yapılarının yarattığı olumsuzluklar yine küreselleşme eliyle küreselleşmeyi sekteye uğratmaması için ülkelere alternatif finansman yöntemleri sunularak minimize edilmeye çalışılmaktadır.

Bu kapsamda çalışma, cinsiyetçi bütçelemeyi uluslararası kuruluşlarca küresel dizaynın bir parçası olması açısından küresel kamusal mal açısından değerlendirip ülkelere ettirilmesini tarihsel düreç içerisinde analiz ederek Türkiye çerçevesinde incelemektedir.

Anahtar Kelimeler: Cinsiyetçi bütçeleme, Yönetişim, Küreselleşme, Neoliberalizm

Üniversite Öğrencilerinin Genel Aile İçi Şiddete ve Kızlara Yönelik Aile İçi Şiddete Bakış Açıları: Nazilli İİBF Örneği

Ümran GÜMÜŞ¹
Dr. Öğr. Üyesi Umut Tolga GÜMÜŞ²

¹Atatürk Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü, 3. Sınıf Öğrencisi, ADÜ, SBE, Muhasebe-Finansman Yı Mezunlu, u.gumus@adu.edu.tr

²Adnan Menderes Üniversitesi, Nazilli İİBF, İşletme Bölümü Öğretim Üyesi, ugumus@adu.edu.tr

ÖZET

Kadına karşı yapılan olumsuz ayrımcılık ve onun aracı olan aile içi şiddet bir insan hakkı ihlalidir. Çağlar boyunca, hatta günümüzde modern dünyada bile bu durum fark edilmemiştir. Tarihe baktığımızda, 1789 Fransız İnsan Hakları Bildirgesi'nde bile kadına yönelik ayrımcılıkla ilgili herhangi bir madde, açıklama yer almamıştır. Kadının cinsiyeti nedeniyle uğradığı bu şiddetin ve ayrımcılığın fark edilmesi; Sanayi Devriminin gerçekleşmesi ile kadınların iş gücüne katılmalarının gerekliliği sonucu fark edilebilmiştir. I. ve II. Dünya Savaşlarında erkeklerin savaşta olmaları kadının iş gücüne duyulan gereksinimi daha da artırarak bu farkındalığı pekiştirmiştir. Küresel anlamda bir olgu haline gelen kadına yönelik şiddet ve aile içerisinde kızların şiddet görmesi, cinsiyet eşitsizliğinin en acımasız örneğidir ve toplumun en önemli sorunlarından birisidir. Dünya Sağlık Örgütü'nün kadına yönelik şiddeti öncelikli sağlık sorunu olarak ele alması da bu durumun kanıtıdır. Bu çalışmanın amacı iktisadi ve idari bilimler fakültesinde öğrenimlerine devam eden öğrencilerin aile içi şiddete ve aile içerisinde kızlara yönelik şiddet türlerine deneyimlerini, tutum ve bakış açılarını belirlemektir. Tanımlayıcı tipteki bu araştırmaya demografik özellikleri ve öğrencilerin aile içi şiddete bakış açılarını ölçmek amacıyla anket tekniği uygulanmış ve sonuçlar spss programı ile analiz edilmiştir. Araştırma sonucunda konuya ilişkin sorular ve bağımsız değişkenler arasındaki farkın istatistiksel olarak önemli olup olmadığını test etmek için “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (t-testi)”, “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” ve “Ki Kare” analizleri kullanılmıştır. Sorularla bağımsız değişkenlere ilişkin seçenek sayısı iki ise fark “İki Ortalama Arasındaki Farkın Önemlilik Testi (t testi)”, ikiden fazla olması durumunda ise “Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA)” ile test edilmiştir. Çalışmada, öğrencilerin aile içi şiddete tanık oldukları tespit edilmiştir. Aile içi şiddette ilk sırayı sözel şiddet ve daha sonra sırasıyla fiziksel şiddet ve psikolojik şiddet yer almaktadır. Bakış açıları ölçeğinde ise, kıza yönelik şiddetin aile içerisindeki bireyleri rahatsız ettiği, şiddet gören kızın bu durumu başkaları ile paylaşmadığı, şiddetin daha çok babadan geldiği,

kızlara yönelik şiddetin sadece fiziksel değil psikolojik şiddetin de yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca, şiddetin eğitim düzeyinden bağımsız olduğu ve genel olarak aile içi şiddetin sebeplerinden biri olarak ekonomik sorunların varlığı tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Şiddet, Aile İçi Şiddet, Kadına Şiddet, Psikolojik Şiddet, Kızlara Şiddet,

Türkiye’de Kadının Sorunları ve Statüsü: Göstergeler ve Hedefler

Sultan Gündüz¹

¹Dr, Kadın Hareketi Derneği, gunduzsultan@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, Türkiye’de kadının sorunlarına ve statüsüne ilişkin seçilmiş ekonomik ve sosyal göstergeler baz alınarak ve "Lider Ülke Türkiye" vizyonu doğrultusunda, ülke bütününde topyekün kalkınma hedefinin gerektirdiği göstergelere ilişkin öngörüler oluşturularak aradaki açığın analiz edilmesi ile politika oluşturuculara katkı sunulması amaçlanmıştır.

Çalışmada, ulusal ve uluslararası bilimsel ve teknik araştırma raporları ile saha araştırmalarının incelenmesi, Türkiye’de kadının sorunları ve statüsüne ilişkin çalışmalar gerçekleştiren kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarının yürüttükleri projelere, oluşturdukları eylem planlarına ilişkin araştırmaların yapılması ve gösterge grupları itibariyle sınıflandırılması yöntemleri kullanılmıştır.

Dünya Ekonomik Forumu (WEF) tarafından hazırlanan Küresel Cinsiyet Açığı Raporu (The Global Gender Gap Report) 2018 yılı değerlendirmesine göre, Türkiye’nin cinsiyet açığı açısından 149 ülke arasında 130. sırada yer aldığı görülmektedir. Cinsiyet açığı belirlenirken; ekonomiye katılım ve fırsat eşitliği; eğitime erişim; sağlık ve hayatta kalma ile kadının siyasi alanda güçlenmesi başlıkları altında yer alan göstergelerin kullanıldığı dikkat çekmektedir. Cinsiyet açığı belirlenirken kullanılan ana sınıflandırma kapsamında bir değerlendirme yapıldığında, Rapor’da Türkiye’de kadının ekonomiye katılım ve fırsat eşitliği kapsamında 131. sırada, eğitime erişim kapsamında 106. sırada, sağlık ve hayatta kalma kapsamında 67. sırada, kadının siyasi alanda güçlendirilmesi kapsamında 113. sırada yer aldığı vurgulanmaktadır.

Söz konusu açığın kapatılmasına yönelik olarak, Ülke içinde kurumsal ve akademik bazlı çalışmalar yanı sıra sivil toplum kuruluşları tarafından yürütülen pek çok çalışma gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda sorunları doğru tespit edebilmek, gelişmeleri ve eksiklikleri doğru saptayabilmek ve sağlıklı karşılaştırmalar yapabilmek açısından önem taşıyan göstergelere ilişkin olarak da önemli adımlar atılmaktadır. Bahsedilen çerçevede, TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu) tarafından "Birleşmiş Milletler Toplumsal Cinsiyet Göstergeleri Minimum Seti" kullanılarak genişletilen veri/gösterge seti önem taşımaktadır. Ekonomik yapı, üretim faaliyetlerine katılım ve kaynaklara erişim; eğitim; sağlık ve ilgili hizmetler; kamu yaşamı ve karar alma; kadınların ve kız çocuklarının insani hakları ana başlıkları altında yer alan verilerin önümüzdeki dönemde yapılması, yürütülmesi gereken çalışmalara önemli katkılar sunacağı düşünülmektedir.

Çalışmada, küresel değerlendirmeler de göz önünde bulundurularak, Türkiye’de kadının sorunları ve statüsü kapsamında mevcut göstergeler ile "Lider Ülke Türkiye" vizyonu doğrultusunda, ülke bütününde topyekün kalkınma hedefinin gerektirdiği göstergeler arasındaki açığın analizi üzerinde durulmuştur. Yapılması ve yürütülmesi gereken çalışmaların bütüncül bir anlayışla tanımlanmasının, çelişki oluşturan uygulamaların bertaraf edilmesinin, iletişim başta olmak üzere tüm olanakların bu tanımlama doğrultusunda yönlendirilmesinin, çalışmaların çarpan etkisini yükseltecek iş ve güç birlikleri oluşturularak gerçekleştirilmesinin açığın hızla kapatılmasına ve Lider Ülke Türkiye vizyonuna erişme sürecine büyük katkılar sağlayacağı öngörülmektedir.

Anahtar kelimeler: Kadının statüsü, kadının sorunları, göstergeler, kalkınma hedefleri.

Geçmişten Günümüze Avrupa'da ve Türkiye'de Kadının Hukuki Durumunun Karşılaştırmalı Analizi

Betül Buzbay¹

¹*Öğretim Görevlisi, Altınbaş Üniversitesi, betul.akdemir@altinbas.edu.tr*

Amaç: Bu çalışmada geçmişten günümüze Avrupa'da ve Türkiye'de kadının hukuki durumu karşılaştırmalı bir analizi yapılacaktır. Almanya, Finlandiya, Fransa, İngiltere, İspanya, İtalya, İzlanda, Yunanistan gibi devletlerin yanı sıra Avrupa Birliği direktiflerinde kadının hukukî durumuyla Türkiye'deki kadının hukuki durumunun karşılaştırılması bir analizin yapılması amaçlanmaktadır. Çalışmada, karşılaştırmalı analiz tarihsel süreç ve günümüz düzenlemeler çerçevesinde yapılacak ve değerlendirilecektir.

Yöntem: Nitel bir araştırma olan bu çalışmada, teorik açıklamalarından ardından örnek davalardan da bahsedilecektir. Kadın hakları özelinde insan haklarını güvence altına alan İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi, Uluslararası Medeni ve Siyasal Haklar Sözleşmesi, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi, İstanbul Sözleşmesi gibi uluslararası anlaşmalardan bahsedilecek olup, özellikle Türkiye'deki kadın hakları davalarından bahsedilecektir. Niçin bu davaların ele alındığı betimlenecektir.

Bulgular ve Sonuçlar: Çalışma, Avrupa Hukuk sisteminin ve Türk Hukuk sisteminin 'kadın' bağlamında bir karşılaştırmalı analizi olduğu için literatüre katkısının büyük ölçüde olacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Kadın Hakları, Uluslararası Hukuk, Avrupa Hukuku, İstanbul Sözleşmesi, AİHM

**Kadim Türk Kültüründeki Güçlü Kadın Tipolojisi
ve Günümüzde Medyanın Topluma Empoze Ettiği Zayıf Kadın İmajının
Şiddet Üzerindeki Etkisi**

Ayten Çalış,

Öğr. Görevlisi, Toplumsal Araştırmalar Uygulama ve Araştırma Merkezi Müdürü,
İstanbul Aydın Üniversitesi, aytencalis@aydin.edu.tr

Özet: Çalışmada; Tomris Hatun, Kara Fatma, Nene Hatun, Sabiha Gökçen gibi örneklerde görülen ve adını bilmediğimiz birçok kadın üzerinden yürüyen, kadim Türk kültüründeki güçlü kadın tipolojisi ile günümüzde medyanın topluma empoze ettiği zayıf kadın imajı arasındaki ciddi fark ortaya konulacak ve yaşanan bu önemli değişimin kadına yönelik şiddete nasıl bir zemin hazırladığı irdelenecektir.

Yapılacak olan bu mukayesede kuramsal arka plan olarak Amerikalı iletişim bilimci Prof. Dr. George Gerbner'in 'Ekme Kuramı'ndan yararlanılacak ve iletişimin küresel algı yönetimi üzerinden şekillenen güncel kodları noktasında da 'Hegemonya Kuramı' ile söz konusu kuramın temel noktası olan 'rıza' kavramı üzerinde durulacaktır. Bu çerçevede; kitle iletişim araçları yoluyla küresel düzlemde oluşturulan evrensel kadın imajının, kadınları ne tür bir kadın tipolojisini satın almaya, kabullenmeye ve otomatikman sergilemeye sevk ettiği tartışılacaktır.

Modern propagandanın öncüsü ve halkla ilişkilerin babası olarak anılan, amcası olan Sigmund Freud'dan edindiği psikanalitik verileri işleyerek Hitler'in Halkı Aydınlatma ve Propaganda Bakanı Dr. Paul Joseph Goebbels'i ve dolayısıyla da Hitler'i etkileyen, manipülasyona dayalı algı yönetimi noktasındaki ilk halkla ilişkiler örneklerini veren Edward Bernays'ın "Güçlü ve bağımsız kadınlar sigara içer!" algısı üzerine bina ettiği meşhur Lucky Strike Kampanyası'ndan bu yana aynı şekilde devam eden kadının metalaştırılmasına yönelik süreç, içerik analizi yöntemi ile tv dizileri ve kadın programları üzerinden incelenecek; bu programlar aracılığı ile oluşturulan zayıf kadın imajı ile kadına yönelik şiddet arasındaki ilişki yorumlanacaktır.

Sonuç bölümünde ise kültürümüzdeki kadın tipolojisinin küresel algı yönetiminden ve dünya üzerinde oluşan güncel iletişim dilinden nasıl etkilendiğine ilişkin tespitlere yer verilecek; küresel ölçekli kültür emperyalizmi içerisinde metamorfoza uğrayan sağlıklı kadın algısının rehabilitasyonu açısından köklü bir kültür işçiliğine duyulan ihtiyaç ortaya konularak kadim kültürümüzdeki güçlü kadın tipolojisinin yeniden hayata geçirilebilmesi adına çeşitli önerilerde bulunulacaktır.

Ayrıca bu kısımda, Japonya'nın ev sahipliğinde Osaka'da 28.06.2019-29.06.2019 tarihlerinde düzenlenen G20 Liderler Zirvesi'nin ikinci gününde gerçekleştirilen 'Kadının Güçlendirilmesi' başlıklı oturum ile 'sürdürülebilir kalkınma' adı altındaki küresel hedefler doğrultusunda ülkemiz kamuoyunda da dillendirilmeye başlanan 'Toplumsal Cinsiyet Eşitliği' kavramı çerçevesindeki açıklamaların ne denli işlev görebildiği hususuna yönelik olarak yorumlamada bulunulacak; 11 Mayıs 2011 tarihinde İstanbul'da imzaya açılan, 14 Mart 2012 tarihinde onaylanan, 1 Ağustos 2014 tarihinde yürürlüğe giren ve Avrupa Konseyi üyesi 20 ülke tarafından da onaylanan Kadınlara Yönelik Şiddet ve Ev İçi Şiddetin Önlenmesi ve Bunlarla Mücadele Hakkındaki Avrupa Konseyi Sözleşmesi (kısa adıyla İstanbul Sözleşmesi) üzerinden gelişen güncel tartışmaların kadına şiddetin ortadan kaldırılması noktasındaki etkisine ilişkin de bir değerlendirme yapılacaktır.

Anahtar Kavramlar: Türk Kadını, Kültür Emperyalizmi, Küresel Algı Yönetimi, Güçsüz Kadın İmajı.

Postmodern Edebi Eserlerde Psikolojik Şiddet Ve Pedofili: Elif Şafak “Mahrem” ve Ayşe Kulin “Gece Sesleri” Örneği

Rabia Karaboyun¹

*¹Öğretim Görevlisi, Başkent Üniversitesi, Dil Araştırma ve Uygulama Merkezi,
rabiakaraboyun@gmail.com*

Özet

Edebiyat, insanların kendilerini ifade etme amacıyla kullandıkları en etkili sanat dallarından biridir. Bir edebi tür olan roman ise, edebiyatımıza girdiği günden bu güne üzerine en çok çalışılan ve okuyucular tarafından en çok ilgi gören türlerden olmuştur. Romanlarda işlenen temalar ve konular hem yazarın iç dünyasına hem de toplumun ve dönemin meselelerine dair izler taşımaktadır. Tüm dünyada etkileri hissedilen ve dilleri, milli kültürleri yok eden küresel kapitalizmin yeni bir yorumu olarak kabul edilen postmodernizm, Türk romanında da kendine yer bulmuş, yeni tema ve konuların önünü açmıştır. Bazı yazarların edebiyatın özgürlüğünü suistimal ederek insan haklarına, toplumun millî ve manevî değerlerine aykırı konular işledikleri ve sakıncalı ifadeler kullandıkları görülmüştür. Son zamanlarda sıkça duyulan ve üzerine çalışmalar yapılan psikolojik şiddet ve pedofili de bu sakıncalı konuların başında gelmektedir. Toplumdaki en önemli değerlerden biri çocuklardır; çünkü çocuklar geleceğin teminatı ve bir milletin devamının garantisidir. Toplum içinde bu kadar önemli bir yerde durmaları, zarar görebilecekleri etkenlerden korunmalarını ve haklarının savunulmasını da gerektirir. Bir romanın etki alanı ve insan psikolojisi üzerindeki etkisi hesaba katılmadan kontrolsüzce yayınlanması beraberinde büyük sorunlar getirecektir. Bir romanda konu olarak işlenen şiddetin, istismarın ve tacizin “özendirici” nitelikte olmaması en önemli husustur. Bu çalışmada Elif Şafak’ın “Mahrem”, Ayşe Kulin’in ise “Gece Sesleri” adlı romanları işledikleri konular, psikolojik şiddet ve pedofili içerikli ifadeler bağlamında incelenmiştir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden olan, araştırılacak durumların ele alındığı materyalleri inceleme yoluyla analizini ortaya koymayı amaçlayan doküman inceleme yöntemi kullanılmıştır ve çalışmanın amacı, eserlerdeki sakıncalı içerikleri ortaya koyup, bu hassas konuya dikkat çekmek olarak belirlenmiştir. Elif Şafak’ın Mahrem adlı romanında yer alan “...Et parçası geldi. Geldi ve ağzından içeri girdi. Ağzında adım adım ilerledi. Çocuk donakalmıştı. Adamsa durmadan hırlıyordu.” gibi ifadeler açıkça bir istismarın ve pedofilin kanıtı niteliğindedir. İncelenen iki eserde de örnekte görüldüğü gibi psikolojik şiddet, istismar ve pedofili içerikli ifadeler rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türk Romanı, Pedofili, Psikolojik Şiddet, Elif Şafak, Ayşe Kulin

Tarihsel Süreçte Kadına Yönelik Şiddet

Berrin Sarıtunc 1

Serap Babalar 2

Öğr. Gör. Uludağ Üniversitesi, bsaritunc@uludag.edu.tr

Öğretmen, Sarıyer Cevat Koçak Anadolu Lisesi, serapbabalar@hotmail.com

Farklı şekillerde tanımlanmasına karşın en temel anlamıyla şiddet : “Baskıyla, güç kullanarak kişiyi istemediği bir şeyi yapmaya zorlama, kişinin bedensel, ruhsal bütünlüğüne zarar vermeye yönelik eylemlerdir.” Şiddetin bir türü olarak kabul edilen ve günümüzün en önemli toplumsal sorunlarından biri olan kadına yönelik şiddet; 20 Aralık 1993’te Birleşmiş Milletler tarafından yayımlanan ”Kadına Yönelik Şiddetin Yok Edilmesi Bildirisinde “cinsiyete dayalı ve kadınlarda fiziksel, cinsel, psikolojik her hangi bir zarar ve üzüntü sonucunu doğuran veya bu sonucu doğurmaya yönelik özel yaşamda veya kamu yaşamında gerçekleşebilen her türlü davranış, tehdit, baskı veya özgürlüğün keyfi biçimde engellenmesi” olarak tanımlanmaktadır.

Konuyla ilgili yapılan literatür çalışması sonucunda ulaşılan bulgular göstermiştir ki; kadın sadece günümüzde değil, tarihin her döneminde şiddete maruz kalmıştır. Kadına yönelik şiddet üzerinde yaşanan tarihsel dönemin koşulları, kadının içinde yaşadığı toplumun sosyal, kültürel, dini, ekonomik yapısı etkili olmuştur. Farklı zamanlarda, farklı toplumlarda, farklı şekillerde görülen şiddet eylemleri, fiziksel, cinsel, psikolojik, aile içi şiddetle sınırlı kalmamıştır. Tarihsel süreçte yaşanan toplumsal, ekonomik, teknolojik gelişmeler şiddet eylemleri üzerinde de etkili olmuş; ekonomik şiddet, medya yoluyla şiddet gibi farklı şiddet eylemleri ortaya çıkmıştır. Bu eylemler, kadının toplumsal, kültürel, siyasal hayatta var olmasının, kendi varlığını kabul ettirmesinin önündeki önemli engeller haline gelmiştir.

Siyasal, sosyal, kültürel, hukuksal alandaki gelişmelerle kadın hayatın her alanında daha fazla yer almaya başlamıştır. Kadının hayatın içinde daha fazla yer almaya başlaması kadına yönelik şiddet eylemlerinin önüne geçememiştir. Kadına yönelik şiddet eylemleri, kadının söz konusu alanlarda engellenmesi suretiyle farklı bir şiddeti ortaya çıkarmıştır. Bu durum, kadına yönelik şiddet eylemlerini evrensel bir sorun haline getirmiştir. Bu noktadan sonra kadına yönelik şiddet eylemlerinin önlenmesi için ulusal ve uluslararası alanlarda hukuksal düzenlemeler yapılması zorunlu hale gelmiştir.

Çalışmada kadına yönelik şiddetin tanımı ve türleri hakkında bilgi verilecek, kadına yönelik şiddet eylemlerinin tarihsel süreci, kadına yönelik şiddetin önlenmesi için ulusal ve uluslararası alanda yapılan çalışmalar ele alınacaktır.

Çalışmamızda nitel analiz yöntemlerinden literatür taraması ve doküman analizi yöntemi kullanılacaktır.

Anahtar kelimeler: Kadın, şiddet, tarih, hukuk.

Etkin Yerel Yönetim Birimi Olarak Belediyeler Ve Cinsiyet Duyarlı Hizmet Anlayışı

Ebru Leman Kalkan

Mimar Denizli Büyükşehir Belediyesi Meclis Üyesi

Özet

Amaç: Yereldeki cinsiyet odaklı politikaların kadına olan etkilerinin araştırılmasıdır.

Kadın ve erkeğin toplumsal ilişkiler içerisinde eşit olmayan şartlarda yaşamlarını devam ettirmeleri “toplumsal cinsiyet eşitliği”ni gündeme getirmiştir. Toplumsal cinsiyet eşitliği, kadın ve erkeğin toplumda imkânlardan eşit şekilde yararlanmaları ve eşit haklara sahip olmaları anlamına gelmektedir

Kent, kadın ve erkeğe birlikte bir yaşam ortamı sunuyor olsa da, toplumsal cinsiyetçi bakış açısıyla kentin “eril” yapılandırıldığı bir gerçektir. Toplumsal cinsiyette kadına biçilen rol, onun kente katılımını azaltmaktadır. Kentleşme hareketinin, sosyal, ekonomik ve mekânsal açılardan kadına yeni olanaklar sağladığı; aile, din ve siyasi kanaatler üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Bu bağlamda, kadının kente katılarak kendini geliştirme yoluna gidip gidemediği, göçe maruz kalan kadının mahalle mahremiyetini aşarak kamusal alanlara dahil olma oranları elde edilen veriler üzerinden okunacaktır.

Sonuç olarak Yerel Siyasetin ve Belediye yönetimlerinin, toplumsal cinsiyet eşitsizliğiyle mücadele açısından önemli bir düzey olduğu ve toplumsal cinsiyete duyarlı hizmetlerin üretilmesinde özgün katkılar sağlayabileceği söylenilebilir. Bu doğrultuda, yerel siyasette, toplumsal cinsiyete duyarlı belediyeciliğin benimsenmesi için gerekli adımların atılmasının önemine işaret edilecektir.

Anahtar kelimeler: Kadın için Belediye, Cinsiyet duyarlı hizmet

Uz.Dr.Gönül ERDAL DAĞISTANLI

PSİKİYATRİST

drgonulerdal@hotmail.com

Kadına yönelik şiddet “**kamusal veya özel yaşamda kadınlara fiziksel, cinsel veya psikolojik acı, ıstırap veren veya verebilecek olan cinsiyete dayanan bir eylem, tehdit, zorlama, keyfi olarak özgürlükten, ekonomik gereksinimlerden yoksun bırakma**” olarak tanımlanıyor. BM Kadınlara Yönelik Şiddetin Önlenmesi Bildirgesi kadına yönelik şiddetin “kadınlara yönelik, toplumsal cinsiyete dayalı ve bir kadına sırf kadın olduğu için yöneltilebilir ya da oransız bir şekilde kadınları etkileyen bir şiddet” olduğunu belirtmektedir. Kadın ruh sağlığını olumsuz etkileyen en temel iki etken şiddete maruz kalma ve kadına uygulanan sistematik şiddetin bir parçası olarak yoksulluktur.

Dünya ve Türkiye’de kadınlara yönelik şiddet her geçen gün artmaktadır. Rakamlar dehşet vericidir. Tüm dünyada ülkeden ülkeye değişmekle birlikte kadınların ortalama %70’e yakını erkekler ve özellikle eşleri ya da birlikte yaşadıkları erkekler tarafından çeşitli şekillerde şiddete maruz bırakılmaktadırlar.

Daha önce şiddete maruz kalmış; kendisi de çocuklarına ya da diğer insanlara şiddet uygulayan ; evlilik sorunları yaşayan ; boşanmış ya da boşanmak üzere olan ; düşük eğitim seviyesine sahip ve düşük maddi gelire sahip kadınların daha çok şiddete maruz kalmaktadırlar.

Kadına yönelik şiddet uygulamanın normal olduğu bir kültürde yetişen, düşük eğitim seviyesine sahip, ocukluk döneminde şiddete maruz kalan, çocukluk döneminde kadına yönelik şiddete tanıklık yapan, alkol bağımlılığı ve antisosyal kişilik özelliklerine sahip olan ve çok eşli olanlar ve kadınlar tarafından sadakatsizlikle suçlananlarda şiddet uygulama davranışını daha sık gösterdikleri gözlenmiştir.

Şiddete maruz kalmanın uzun zamanlı fiziksel, ruhsal ve üreme sağlığı ile ilgili sorunlara yol açmaktadır. Varolan bilimsel veriler çerçevesinde bireyde şiddetin niteliğine göre bir ruhsal etkilenmenin oluşması ve süreç içinde bir ruhsal bozukluğun ortaya çıkması kaçınılmazdır. Annelerine uygulanan şiddete tanık olan çocuklarında ruh sağlığı bozulmaktadır. Ayrıca şiddete tanık olan çocuklar da şiddet uygulayıcıları haline gelmektedirler. Şiddete uğramak kadınlarda birçok ruhsal hastalığın oluşumunu tetiklemektedir. Yoksulluk, eşitsizlik ve sosyal adaletsizlik dünyada kadınları erkeklerden daha çok etkilemektedir. Yoksulluk ve eşitsizlik, depresyon, şizofreni ve iki uçlu bozukluk gibi bir çok ruhsal hastalığın kadınlarda daha sık görülmesine yol açmaktadır. Panik bozukluğu, travma sonrası stres bozukluğu ve korkular başta olmak üzere anksiyete bozuklukları ve depresyon gibi toplumda sık görülen bazı ruhsal hastalıklar kadınlarda erkeklerden daha sık görülmektedir. Kadınlar erkeklerden üç kat daha fazla intihar

girişiminde bulunmaktadır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde kadınlarda depresyon erkeklerden iki kat daha sıktır.

Tüm bunlar yanında toplumda şiddetin haklı nedenlerinin olabileceğinin düşünülmesi, gerektiğinde eşleri hizaya sokmak için şiddetin gerekli olduğunu düşünülen toplumlarda şiddet çok daha fazladır. Şiddeti günlük yaşamda bir araç olarak kullanan, normalleştiren ve her türlü basın yayın aracı ile bu mesajı veren toplumlarda her türlü şiddet artmaktadır. Ayrıca savaş, terör ve her türlü ekonomik yoksunluklar kadına yönelik şiddeti de arttırmaktadır.

Şiddetin sosyal, ekonomik, siyasal, kültürel ve hukuksal bütünlük içinde ele alınması gerektiği unutulmamalıdır.

Şiddetin Önlenebilmesi için devletin tüm kurumları ile birlikte üniversiteler, eğitim kurumları ve sivil toplum örgütlerinin işbirliği içinde politikalar geliştirmesi gerekmektedir. **'Evde Barış, Dünyada Barış.'**

Yesevi İkliminde Kadın ve Aile

Elif Dabağ

Öğretmen, Giresun Gazipaşa İlkokulu, elifdabag@hotmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı; Türk- İslâm Medeniyeti bağlamında ana unsurlardan olan “aile” yapısını bütüncül bir bakış açısı ile incelerken hem ailede hem de medeniyetin ihyâ ve inşâ edildiği ve yaşatıldığı diğer alanlarında “kadının” yeri ve önemini ortaya koymaktır.

“Türk” adının konduğu ândan ve muhtemelen bu adın muhtevaca yüceliğinin dayanağı olması hasebiyle yeryüzünde düzenin tesisine memur kılınma şuuruyla hareket etmeye başladığından beri bu vefalı millet, öz ülkü ve öz görevlerinin gereğini yerine getirebilmesini en başta olgunlaştırılmış aile yapısına borçludur. Denilebilir ki; Türklerde “aile”, “Devlet” olgusunun en küçük boyutta ama olanca gücüyle yansımasıdır. Erkek “Beğ” adı ile ailenin lideri, kadın “Hatun”, “Han” adı ile ailenin dirliğinin tamamlayıcısıdır. Çocuklar ise ailedeki iş bölümünde korunan, kıymet verilen ve fakat üretici kimlikleriyle ailenin devamını sağlayan soy ve sopun vazgeçilmez bekçileridir.

Bu çalışmada, anılan amaç doğrultusunda Türk töresinde aile yapısı, kadının (anne, eş veya birey olarak) rolü incelenmekte, Türk tarihinde kadın hükümdarlar, hükümdar anneleri ve eşleri özelinde konuya derinlik kazandırılmakta, Yesevi iklimi ve kadim Türk- İslam Medeniyeti kavramları ışığında konu araştırılmakta, Hoca Ahmet Yesevi’den bu güne Anadolu’nun Türkleşmesinde ve medeniyetin kökleşmesinde etkin söz ve rol sahibi olan kadın teşkilatı Bacıyan-ı Rûm penceresinden bugüne bakılmakta, modern ve post-modern dönemde “Batılılaşma” ve gelenekten kopuş ile oluşan sorunlar irdelenmektedir.

İnsanlık ailesini tepeden tırnağa dönüştüren modern ve post-modern dönemde, Osmanlı’nın son iki yüzyılı ve Cumhuriyet yıllarında yaşanan sancıkların olumsuz sonuçları tespit edilmiştir.

Özellikle dijital çağda; evlilik dışı ilişkilerde ve boşanmalarda artış, cinsel tercihlerdeki sapkınlık ve bunun olumlanması, kadın ve çocuk istismarı, kadına ve erkeğe şiddet ve rol çatışması, boşanma sonucu annesiz babasız büyüyen çocukların sorunları, dayatılan İstanbul Sözleşmesi ve 6284 sayılı kanunla kadının kimliğinin belirsizleştirilmesi ve erkeğin aşağılanması, çalışma hayatında kadının artan sorunları, aile bireylerinde artan psikolojik sorunlar ve ilaç kullanımı, fuhşun yaygınlaşması, erken yaşta evliliğe zorlanan çocukların uğradığı fiziksel ve psikolojik baskılar üzerine projeksiyon tutulmaktadır.

Araştırılan ve incelenen sorunların tamamının Türk töresi ve örfle bütünleşik İslâm Medeniyetinin günün şartları odağında ihyâsı ile çözülebileceği gösterilmiştir. Yesevi İklimi ile sorunların üstesinden gelinmekle kalınmayacak, yeniden inşâ edilen aile yapısı kadına ve aileye hak ettiği değeri verecektir.

Anahtar kelimeler: Kadın, aile, Yesevî İklimi, Medeniyet, Bacıyan-ı Rûm

ENGELLİLERİN YAŞAM ZORLUKLARI

KADINLARIN TOPLUMDAKİ YERİ

Gökçe Nas OĞUZLAR

TÜRK YAZAR ve SENARİST, gokcenasoguzlar@windowslive.com

Özet

Bu çalışma konuşmasının amacı; Türkiye’de ve dünyanın her yerinde geçmişin ve günümüzün kanayan yarası olan ve olmaya da devam eden iki önemli konusuna vurgu yapmaktır. Bu konular sırayla;

1-Engelli bireyler toplumda neden ötekileştiriliyor? 2- Kadına Şiddet Konularıdır.

Çalışmanın ve konuşmanın esas amacı ise; Türkiye’de ve Dünyada zaten var olan bu iki acı konuyu, en aza indirmek için ne yapılması gerektiği konusunda herkesin elinden geldiği kadarıyla, her iki konuda da çözüm önerisi sunmaktır.

Öncelikle şunu belirtmek isterim ki; aslında herkes birer engelli adaydır. Ama toplumdaki çoğu birey, bu düşünceyi kabul etmez ve göz ardı eder. Engelli bireyi ötekileştirme ise; öncelikle ailede başlar. Ancak ailesi tarafından kabul edilmiş ve birey olarak düşünülen engellilerde vardır. Bu engelli kişiler ailedeki bu ilk aşamayı ve sıkıntıyı aştıkları anda hayatta ikincisi olan, en önemlisi hayatlarını etkileyecek ve belki de hayatlarına yön verecek konu, eğitim hakları konusudur. Eğitimde fırsat eşitliliği vardır, herkes bu haklardan faydalanır. Ancak ne hikmetse engeli ne olursa olsun (erkek, kadın, çocuk) cinsiyet ayırt etmeden, bu hak bu bireylerin ellerinden alınmaktadır. Başta bu çocukları, onları eğiten eğitimciler istemez ve kendi yaptıkları bu davranışların haklı olduğunu ileri sürerek, engelli bireylerle aynı yaşta olan çocuklarında ona o şekilde davranmasına sebep olur. Engelli bireyler bir yandan hayatla mücadele ederken, bir yandan da bunlarla mücadele etmektedir. Yani engelliler yaşadıkları sürece çeşitli ve ağır mücadeleler içinde yaşamlarını sürdürmektedirler.

Gelelim Kadına Şiddet Konusuna:

Kadın; Baba ocağı, evlendiği eşi ve yaşadığı her toplumda Türkiye ve dünyanın her yerinde geçmişten günümüze fiziksel, psikolojik aşağılama baskısına maruz kalan binlerce kadının sorununa...

Toplumların hangi ülkelerinde olursanız olun, hangi toplumda bulunursanız bulunun karşılaşacağınız en önemli sorun budur. Hiç düşündünüz mü ya da hiç düşündük mü? Yaşadığımız her neresi ise ya da ilgilendiğimiz hangi konu veya iş varsa, biz burada onunla ilgilenirken bir kadın babası, eşi ya da bir başkası tarafından evinde, sokakta ya da başka bir yerde şiddetin her türlüsüne maruz kalıp, farklı yöntemlerle veya kesici aletler ile öldürülüyor diye?

Giderek bu konularda niye duyarsızlaşıyoruz? Niye şiddet gören bir insanın sesi olmuyoruz?

Tanımadığımız insan olduğu için mi? Tamam şöyle diyelim o zaman. Ya şiddet gören sizin anneniz, sizin kız kardeşiniz ya da akrabanız olsa! Ben size burada istatistik rakamlar verebilirim. Ama emin olun o rakamlarında üzerinde de kadına şiddet söz konusudur. Üstelik bu şiddet; eğitim görmüş ya da görmemiş, üniversite okumuş ya da okumamış dinlemiyor. Kadın yine şiddete maruz kalıyor. Madem öyle niye şiddete maruz kalan kadınların sesi olmuyoruz? Kendinize hiç sordunuz mu, ne yapabilirim diye? Benim konuşmam bu konularda sizlere bilgiler vermektir.

Anahtar Kelimeler;

Engelli bireylerin toplumdaki yeri, eğitim hakkı, Kadın, kadına şiddet.

KADINA CİNSEL ŞİDDETİN SAVAŞLARDAKİ ROLÜ; BOSNA SAVAŞI ÖRNEĞİ

Uzm. Buket Yemen KADİMOĞULLARI

Bu makalede savaşın cinsiyetçi bir çerçevede nasıl temellendirildiği araştırılmıştır. Savaşlarda kadın figürü kullanılara iktidar ve hakimiyet kurmayı amaçlayan şiddet unsurlarının nedenlerinden yola çıkarak kadın üzerinden şiddet kavramı Bosna Savaşı örneği ile açıklanmaya çalışılmıştır.

Bu kapsamda yapılan taramalarda farklı kültürler ve inançlardan oluşan sosyal yapının, kadını kontrol altında tutarak onu bir silah gibi kullandığı sonucu ile karşılaşılmıştır. Çatışmada; politik, ekonomik, sosyal ya da dinsel olarak birbirine hükmetmek isteyen iki ya da daha fazla grup birbiriyle savaşırken, kadın bir obje olarak görülmüş, kadın araçsallaştırılmıştır. Tarihi belgeler Bosna savaşında on binlerce kadının fiziksel-psikolojik şiddete maruz kaldığını açık bir şekilde göstermektedir. Yaşanan saldırıların, elde etme, zarar vermenin dışında, iktidarı korumak ve güçlendirmek anlamını taşıdığı arka planı gözlemlenmiştir.

Bu makalede gerçekleşen savaşın nedenleri sorgulanmış ve temel etkenin cinsiyet odaklı olduğu ifade edilmiştir. Savaşın temel hedefi şiddet üzerine kurulmuş olup, iktidarın ve elde edilecek gücün yalnızca şiddet kullanılarak sağlanacağı belirtilmiştir. Kadın figürü kullanılarak hakimiyetin sağlanacağı ve bununla meşru bir yaklaşım olduğu açıklanmaya çalışılmıştır. Kadın bir silah, bir güç elde etme unsuru olarak kullanılmış ve savaşlarda bir araç gibi kullanılmıştır. Savaş esnasında gücü elde etmek isteyen güç odakları, sosyal, siyasal ve ekonomik üstünlüğün bir yolu olarak kadın figürünü kullanarak kolayca elde edilebileceğine inanmışlardır. Kadın figürü bu doğrultuda araçsallaştırılmıştır. Bosna savaşı esnasında on binlerce kadına yapılan işkence ve tecavüz olayları tam da bu noktada örnek teşkil etmektedir. Tüm bu saldırı ve tecavüzlerin temelinde iktidarın gücünü koruması ve meşrutiyetini sağlaması yatmaktadır.

Bu çalışmada, tarih boyunca en savaşçı millet olarak kabul gören Türk milletinin savaşa bakış açısı noktasında savaş ahlakı, toplumsal bütünlük ve savaşlarda kadının önemi noktasında Bosna Savaşıyla karşılaştırılmıştır. Bu çalışmanın temel amacı Türk milletinde kadının yeri ve öneminin büyüklüğü ile Bosna Savaşında kadınlara uygulanan ahlak dışı uygulamaların mukayesesi yer almaktadır.

Savaşlarda yaşanan kitlesel tecavüz vakaları, kadınlar üzerinden bir grubun diğer gruba olan üstünlüğünü tanımlama konusunda silah olarak kullanıldığı karşımıza çıkmıştır. Kadının gelecek nesilleri inşa etmesi sebebiyle, iktidarın muhafazası ve güç ilişkileriyle doğrudan bağlantıları bu çalışmada değerlendirilmiştir.

Bu çalışma, bireye/gruba yönelen şiddet olaylarının gerek ideolojik gerekse de sosyolojik boyutlarını görünmez kılmakta, savaşlarda yaşanan cinsel şiddetin arka planında yatan motivasyonların ve söylemlerin ortaya çıkmasını ve objektif yaklaşımı zorlaştırmaktadır. Bu sebeple ortaya koyulan araştırma ifade ettiğimiz geri planı açıklama gayreti ile hazırlanmıştır.

Toplumsal cinsiyet bağlamında, toplumun ana yapıtaşı olan kadının ve çocuklara yönelik sistematik cinsel şiddet saldırılarıyla, kadına uygulanan cinsel şiddet üzerinden kadının yaşadığı toplum hedef alınmaktadır. Kadını, “silah-görünmeyen güç” olarak gösteren eğilimin kültürel sebeplerini açıklamaya çalışmıştır.

Bosna Savaşı, cinsel şiddetin savaş taktiği olarak kullanılmasının çarpıcı örneklerinden olmuştur. Bu savaş kadının hem fiziksel hem de sembolik alanı haline geldiğini gösteren bir emsal olması nedeniyle çalışmanın altyapısını oluşturmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Bosna Savaşı, Tecavüz, Silah, Cinsiyet

Toplumsal Cinsiyet Kavramı Analizi

Özlem Gayret

TASAV Araştırmacısı, ozlem.gayret@hotmail.com

Özet

Amaç: Söz konusu bu rapor; toplumsal cinsiyet eşitliği ve uluslararası standartlar açısından Türkiye'nin Dünya'daki durumunu karşılaştırmalı bir analizle ortaya koymakta, eğitim, sağlık, istihdam, yetki ve karar alma mekanizmalarına katılım gibi alanlarda mevcut durumu ortaya koyduktan sonra temel sorunları tespit etmekte ve kadın-erkek eşitliğine yönelik politika önerileri sunmaktadır.

Raporda; bahsi geçen kavramsal değerlendirmeler ve Türkiye'nin toplumsal cinsiyet eşitliği açısından durumunun göstergelerle tespitinden sonra alt başlıklar olarak eğitim, sağlık, yetki ve karar alma mekanizmaları, istihdam ve şiddet konularında bir değerlendirme yapılmış, bu alandaki temel sorunlar dile getirilmiştir. Her alt başlıkta mevcut durum ve temel sorunların tespitinden sonra bu konuda önerilen politikalara yer verilmiştir.

Kadın hakları ve toplumsal cinsiyet eşitliği hakkında belirli bir bilinç düzeyinin oluşması ve bu kavramların toplumların yaşamında yer edinmeye başlaması çok da uzun bir geçmişe sahip değildir. Gelişmiş ülkeler dâhil dünyanın pek çok bölgesinde kadınların erkeklerle eşit haklara ve fırsatlara kavuşabilmekten mahrum bırakıldığı ve hemen hemen her alanda ayrımcılığa maruz kaldığı bilinmekte, hatta bu yöndeki uygulamalar birçok alanda devam etmektedir.

Kadınların tek başlarına bir birey olarak kabul edilmeyip, erkek ve aileyle birlikte varlık kazanan bir kişi olarak kabul edilmesi toplumsal cinsiyet eşitliğini ilgilendiren diğer alanlarda olduğu gibi eğitim, istihdam ve sosyal güvenlik gibi alanlarda geliştirilen politikalarındaki sorunun temelini oluşturmaktadır.

Cinsiyet eşitliği çalışmalarındaki gelişmeler, beraberinde birçok yeni kavram getirmiştir. Biyolojik temelli olduğu kabul edilen "cinsiyet" (sex) ile toplumsal temelli olduğu kabul edilen "toplumsal cinsiyet" (gender) arasında genellikle bir karşıtlık olduğu varsayılmaktadır.

İnsan toplumları, her iki cinsiyete; bölünmüş, ayrılmış ve genellikle hiyerarşik olan farklı işlevler yükleyerek farklılaşma oluşturmaktadır. Bu yüzden bireylere yüklenen sorumluluklar ve verilen haklar, daha açık bir ifadeyle bireylerin toplumda konumlandıkları yerler, toplumdan topluma ve tarihsel süreç içinde değişiklik gösterebilmektedir.

Bu çalışmayla toplumsal cinsiyet eşitliğinin doğru anlaşılması, bu kavram üzerinden milli kültüre aykırı istismarlar üretilmesinin yanlılığına dikkat çekilmiştir.

Anahtar kelimeler: Toplumsal cinsiyet, kadın hakları, olumlu ayrımcılık.

Toplumda Kadın Algısının Değişmesine Tarihsel Bir Bakış- Köy Enstitülerindeki Eğitim Anlayışında Kadın Olmak

Sevgi BAYAT

Yüksek Lisans Mezun,Dokuz Eylül Üniversitesi, history-tarih@hotmail.com

Özet

Köy Enstitüleri kuruluşlarının üzerinden yarım asırdan çok zaman geçmiş olmasına rağmen tarihçiler ve araştırmacılar tarafından üzerinde hâlâ en çok yazılan, konuşulan, tartışılan ve araştırmalar yapılan konulardan biridir. Köy Enstitüleri Cumhuriyet yönetiminin eğitim alanında atmış olduğu en önemli adımlardan biridir. Cumhuriyet'in kurulmasının ardından öğretmen yetiştirme programlarında değişik uygulamalar yapılmıştır. Köy enstitüleri; 1930'lu yıllarda Milli Mücadele'nin ve Milli Mücadeleye götüren savaşların Anadolu'nun her yerinde uğrattığı yıkımı, yoksulluğu henüz çözmemiş, eğitim düzeyi son derece düşük, ekonomik yönden oldukça zayıf ve bu imkânsızlıklar içerisinde Anadolu halkını çağdaş medeniyetler seviyesine çıkarmaya çalışan Mustafa Kemal Atatürk'ün eğitim projesinin devamıdır. Köy Enstitüleri cumhuriyet yönetiminin hedefi olan modern bir yaşam, eğitimin öğrenmenin tek bir coğrafyaya sıkışıp kalmadığı bir program ve aynı zamanda eğitirken ekonomik kalkınma alanında yeterli kazandırma girişimi olarak hayata geçirilmiş bir sistemdir. Köy Enstitülerinin kurulmasının temel amacı, köyden gelen okul çağındaki çocukların tam donanımlı olarak eğitildikten sonra, tekrar köylerine veya Anadolu'nun başka noktalarında bulunan köylere giderek buralarda okuma fırsatı bulamamış çocukları eğiterek ülkenin okuryazar düzeyini yukarı taşımak olmuştur. Ülkenin aydınlanmasının kırsaldan başlayarak daha kalıcı olacağı düşünüldüğü için enstitülerin programları ve amaçları bu yönde belirlenmiştir. Kırsaldan kalkınmayı temel hedef belirleyen bu kurumlarda temel amaç kız öğrencilerin okula gelmesini sağlamaktır. Savaş yükünden henüz kurtulamamış Anadolu ortamında kadın olmak, kız çocuğu olarak eğitim hakkına sahibim fikrini anlatmak hiç kolay olmamıştır. Ancak Köy Enstitülerinin kurucuları şu noktaları çok iyi biliyorlardı; eğer kızlar okursa aile yapısı değişecek, erkek egemen toplumdaki güçlü kadın figürü değer kazanacak, kadın okursa çocuk okuyacak, kadın yetişirse bir sonraki nesil kız çocuklarının kaderi değişecek, kadının okumasının bir zaman kaybı olmadığı gerçeği görülecek, kadın okursa aile içi şiddetin önüne geçilecek ve kadın okursa işte muasır medeniyet seviyesine ulaşılabilecektir. Bildiri konusunda enstitülerdeki iş içinde eğitim prensibinin kız çocukları üzerindeki etkisi değerlendirilirken, enstitülü kadın eğitimcilerin neler kazandıklarına anılarıyla yer verilecek aynı zamanda erkek okumalıdır anlayışının var olduğu erkek egemen Anadolu'nun ücra köylerinde kız çocuklarının okuduğu takdirde bir neslin kaderini nasıl değiştirdiklerinin serüvenine değinilecek ve bildiri görseller ile desteklenecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Eğitim, Köy Enstitüleri

Çalışma Yaşamında Kadın Çalışanların Karşılaştıkları Engeller: Turizm İşletmelerine Yönelik Bir Araştırma

Zeynel Cin

Güntekin Şimşek

Yüksek Lisans Öğrencisi, Adnan Menderes Üniversitesi, cinzeynel@gmail.com

Dr. Öğr. Üyesi, Adnan Menderes Üniversitesi, gsimsek@adu.edu.tr

Özet

Çalışma yaşamında yer alan kadınlar, cinsiyete bağlı olarak birçok sorunla karşı karşıya kalmaktadır. Kadınların iş hayatında karşılaştıkları en önemli sorunlardan birisi ise işyeri şiddetidir. Psikolojik yıldırma (mobbing) ve cinsiyet ayrımcılığı kadın çalışanların iş yerinde maruz kaldıkları şiddet türlerinin başında gelmektedir. Kadınların işyerinde maruz kaldıkları sorunlar mobbing ve kadın erkek eşitsizliği ile sınırlı kalmayıp, kadının gerek iş hayatında gerekse özel hayatındaki rolü gereği karşılaştıkları sorunların çeşitlilik göstermesi kaçınılmazdır. Bu sorunlara yoğun çalışma saatleri, terfilerde ve ücretlerdeki adaletsizlik, çalışma koşullarının olumsuzluğu, ataerkil bir toplum yapısına sahip olunması nedeniyle kadın çalışana olan bakış açısı, kadına yönelik basmakalıp düşünceler örnek gösterilebilir.

Şiddet, eski dönemlerden günümüze kadar gelen hayatın her alanında gerek iş gerekse sosyal yaşamda kendini gösteren, çözüme kavuşturulması ve üzerinde durulması gereken önemli bir olgudur. Şiddet; insanların yaralanmasına, sindirilmesine, öfkelenmesine veya duygusal anlamda baskı altına alınmasına yol açan davranış ya da yaklaşım olarak ifade edilmektedir. Şiddet kavramının içeriğine bakıldığında şiddetin sadece gözle görülebilen bir fiziksel temasın olmadığı bununla birlikte ruhsal anlamda da bireye etkisi olan bir olgu olduğu görülmektedir. Bu ifadelerden yola çıkarak işyeri şiddeti, çalışan bir bireye fiziksel veya psikolojik anlamda zarar verme amacı güden olay veya eylem şeklinde tanımlanabilir. Bu bağlamda iş ortamlarında kadın çalışana mobbing uygulanması ve kadın erkek eşitsizliğinin yaşanması psikolojik şiddetin varlığını da göstermektedir. Kadına yönelik cinsiyet ayrımcılığı, uygulanan mobbing ve basmakalıp önyargılar kadınların iş hayatından soğumasına ve verimliliğinin düşmesine neden olmaktadır.

Söz konusu sorunlar her sektörde meydana gelebildiği gibi emek yoğun ve hizmet sektörü olan ve insan unsurunun ön planda tutulduğu turizm endüstrisinde de görülmektedir. Turizm endüstrisinin en fazla istihdam imkânı sunan sektörler arasında olması ve kadınlara iş alanı sunması açısından önemli bir sektör olduğu görülmektedir. Sektörde kadın çalışanlara, otellerde ön büro, insan kaynakları, satış ve pazarlama, kat hizmetleri vb., seyahat acentelerinde ve ulaşım firmaları gibi turizm işletmelerinde iş imkanları sunulmaktadır. Bu bağlamda turizm endüstrisinin istihdam yelpazesinin geniş olması cinsiyet ayrımcılıklarının ve yıldırma gibi sorunların yaşanmasını da kaçınılmaz hale getirmektedir. Bu bilgiler ışığında araştırmanın temel amacı turizm işletmelerinde kadın çalışanların karşılaştıkları sorunları ve nedenleri incelemektir. Bununla birlikte kadın çalışanların iş hayatındaki yerini ve önemini ortaya koymak çalışmanın diğer amaçlarını oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Turizm Endüstrisi, Kadın Çalışanlar, İşyeri Şiddeti, Mobbing, Cinsiyet Ayrımcılığı

Kültür Emperyalizminin Peñesindeki Kadının
Kültürel normlar, Toplum ve Feminizm Nirengisinde
Şiddete Varan Süreç Üzerinden Değerlendirilmesi

Mine GÜLER¹

¹ Namık Kemal Ü. Küreselleşme ve Uluslararası İlişkiler Yüksek Lisans, mine.guler@ogr.sakarya.edu.tr

Kadın; toplumu yöneten en temel yapı taşı olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumların ayakta durabilmesi, kendi kültür ve ahlaki kaidelerini yaşatmaları ile doğru orantılıdır. Bu bağlamda kadın, bu sürecin en belirgin öğreticisi ve sergileyeni olmaktadır. Toplumda var oluşuyla bir yer edinen kadın, toplumların genel itibarı ele alındığında tarih boyunca ötelenmiş, ahlaki ve manevi normların batılaşan yorumlarında, cinsi ayrımlar neticesiyle bir obje konumuna itilmiştir. Dolayısıyla geniş zamanlı bir kavram olan şiddet, kadının doğal konumunu reddeden bir ötekileştirme olarak “bedensel, psikolojik ve sosyolojik şiddet” şeklinde süregelmektedir. Kadının bu tarihsel birikimi yeni dünya düzeninde toplum dönüşümlerinin çarkını oluşturmaktadır. Modernize olan toplumlar kadına verdikleri haklar ile uluslar arası sistemde gösterge yapmıştır. Dolayısıyla modern zamanlardan küreselleşen düzleme varan sistemin vazgeçilmezi, bir obje olmaktan kurtulamayan kadın olarak karşımıza çıkmaktadır.

Küreselleşen dünya düzeninin bir dinamiği olan Kültür Emperyalizmi, toplumları ayrıştıran özellikleri ekarte ederek, yönetilebilen yeni normlar yüklemeye çalışmakta, bunu da öncelikli olarak kadın üzerinden yapmaktadır. Oluşturulmaya çalışılan yeni dünya düzeninin ürettiği kadın figürü, “anlaşılmamış feminizm” çerçevesinde zihinsel varlık kanıtlama gayesinden uzaklaştırılarak, bedensel bir tanım üzerinden toplum ahlakını hedef alan bir objeye dönüştürülmüştür. Temelde insanların kadın ve erkek konusundaki zihinsel matrislerini hedef alarak kültürel norm ve düşünceleri sarsmayı amaçlayan, feminist kadın grupları oluşturulmuştur. Ahlak tanımlarının cinsiyet sahibi edilerek, sadece kadına yüklenmesini ileri süren düşüncelerin karşısında olduğunu iddia eden feminizm, aksine bu tavrı ile kadını sadece bedensel ve bir ahlak objesi olarak ele almıştır. İki tarafında kast ettiği ahlak kavramı arasında kalan kadın, bu çatışma ortamında sosyolojik bir şiddete maruz kalmıştır. Bu şiddet toplumun doğurduğu tavır ve kadının kendini savunma şekli arasında kalan kadın figürünün basite indirilmesi ile gerçekleşmektedir. Şiddetin sürecini ve yöneten faktörleri ele aldığımızda, toplum ve kadın olarak karşımıza çıkmaktadır. Toplumun kadını metalaştıran tavrına karşı kadın, kendi cinsini basite indirgeyen bir garda bürünmüştür. Tarih boyu süren varlık mücadelesinde teori ve uygulamalar bağlamında; kadın savunma metodunu kadın figürünü öteleyen zihni beslercesine gerçekleştirmiştir. Bir kesim kadın olarak yer edinme mücadelesinde erkeksi bir tavır sergilemeyi seçerek, bir kesim eşitlik ilkesini bedene indirgeyerek ve benzeri yanlış savunma mekanizmalarıyla, topluma kabullendirilmeye çalışılan kadına, kadın tarafından tanımsal bir şiddet doğmuştur. Bu gün tabiatı gereği birbirine eş yaratılan iki cinsin, ayrı ayrı işlevler ile toplum dizaynını oluşturması beklenen dünya düzeninde; Kavram ve tavırların çarpık izdüşümü, erozyon doğuran yeni sistemi beslemekte, temeli olan düzeni sarsmakta hesaplanan toplumsal entropiyi yaklaştırmaktadır.

Bu çalışmamızda bedensel, psikolojik ve sosyolojik şiddete maruz kalan kadının yaşadığı şiddet, sonuç değerlendirmesi ve sonuç üzerinden çözüm üretilmesi şeklinden ziyade; şiddeti üreten sürecin incelenmesi, şiddete maruz kalan ve şiddeti doğuran kadın faktörünün, yeni dünya düzeninde değerlendirilmesi şeklinde ele alınacaktır. Bu bağlamda başta feminizm olmak üzere bilimin mihenk taşı olan sosyal teoriler (Fonksiyonalist Teori, Fenomenoloji, Sembolik Etkileşimci Teori, Rasyonel Seçim Teorisi, Beden Teorisi, Feminist Teori ve Modernleşme Teorisi) üzerinden genel bir değerlendirme ile, kültürel normlar ve batıl tanımlar çerçevesinde, şiddetin süreci incelenecek; küreselleşen dünya düzeninde modern kültür inşasını reddeden milliyetçi bir perspektiften kadın tezahürü yapılacaktır. Toplumdaki sosyo-kültürel ve ekonomik yapının temelinde kadının tanımı, konumu ve rollerinin altı çizilerek; toplumsal gerçekliklere karşı gelişen yanlış tepki stratejileri, şiddete varan süreçte değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Feminizm, Toplum, Şiddet,

Toplumun Cinsiyetlere Göre Meslek Algısı ve Üniversitelerde Geçmişten Günümüze Kadın Akademisyen Varlığı

Ganime TOPAL¹

¹*Yüksek Lisans Öğrencisi, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü
ganimetopal82@gmail.com*

Özet

Amaç: Bu çalışmada toplumun cinsiyetlere göre meslek algısını bunun sebeplerini ve bu algıdan yola çıkarak geçmişten günümüze üniversitelerde kadın akademisyen varlığını ortaya koymak, bu durumun sebeplerine dikkat çekmek ve çözüm önerileri getirmek amaçlanmaktadır. Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır.

Dünya üzerinde neredeyse tüm toplumlarda kadın ve erkeklere aile ve toplum içerisinde belirli roller yüklenmiştir. Bu durumun hem tarihi geçmişi hem de oluşum sebepleri incelendiğinde ilk insanlığa yani avcı toplayıcı toplumlara kadar gidilmektedir. Avcı toplayıcı toplumlarda kadınların hayatlarının büyük bir kısmı hamile kalmak, doğum yapmak, çocuk bakmakla geçmiştir. Çocuk bakımının anne ile çocuğun yakın olmasını gerektirmesi, kadınları çocuk bakımı ve ev işlerine; erkekleri avcılık, çobanlık ve savaşçılık gibi güç ve cesaret gerektiren işlere yöneltmiştir. Günümüzde kadınlar sosyal ve ekonomik hayata daha fazla katılım sağlasalar da geçmişten beri süregelen, aile ve çevrenin de biçtiği rol gereği ev işleri yine kadın işi olarak görülmektedir.

Ülkemizde temizlikçilik, öğretmenlik, hemşirelik, ebelik, sekreterlik, garsonluk vb meslekler kadınlar için; asker, polis, pilot, ağır vasıta şoförlüğü, mühendislik, tamircilik ve sanayi işleri, idari amirlik, yöneticilik vb meslekler de erkekler için uygun görülmektedir.

Akademisyenliğin birçok özelliği öğretmenlikle benzer görülüp kadınlar için uygun olduğu düşünülmüştür. Ama akademisyen olabilmek için eğitimin daha uzun sürmesi, akademisyen olduktan sonra da eğitimin devam etmesi, kariyerde ilerleyebilmek için sürekli akademik çalışmalar yapacak olmak, yabancı dil öğrenme zorunluluğu vb sebepler kadın akademisyenlerin öğretmenlere oranla daha az olmasına sebep olmuştur. Çünkü işlerin mesai saatleri dışında da devam etmesi, akademisyenliğin yanı sıra annelik ve ev hanımlığı görevleri de olan kadının yabancı dil yeterliliğine, akademik çalışmalara yeteri kadar önem gösteremiyor/gösteremeyecek olması kadınları bu mesleği tercihlerine daha az neden olmakta ya da kariyerlerinde daha yavaş ilerlemelerine sebep olmaktadır.

Yıllar geçtikçe kadın akademisyen sayısında artma görülse de erkeklere oranla kadın akademisyen sayısı hala daha azdır ve tüm akademisyenlerin sayısındaki artışa göre oran pek artmamıştır. Günümüzde yüksek lisans ve doktora eğitiminde kadınları varlığı %40'ı geçmektedir. İlerleyen yıllarda bu oran artırılır, kadınlar bu alanda hem maddi olarak hem de aileleri ve toplum tarafından desteklenirse sayıda ve oranda daha da fazla artış olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: toplumsal cinsiyet, meslek algısı, akademisyenlik, kadın akademisyenler

Yetişkin Bireylerin Çocuğa Yönelik Şiddete Duyarlık Düzeylerinin Yordanmasında Affedicilik ve Çeşitli Değişkenlerin Katkısının İncelenmesi

Mustafa Ataş¹

Mustafa Şahin²

¹Psikolojik Danışman, Konya Necmettin Erbakan Üniversitesi, pdr.mustafaatas@hotmail.com

²Psikolojik Danışman, Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, sahinmustafam038@gmail.com

Özet

Amaç: Bu çalışmanın amacı yetişkin bireylerin çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeylerinin yordanmasında affedicilik düzeylerinin katkısını incelemek ve yetişkin bireylerin çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeylerini cinsiyet, yaş, medeni durum, aile tipi ve algılanan ebeveyn tutumu gibi çeşitli demografik değişkenlere göre incelemektir.

Yöntem: İlişkisel tarama modeli bir yordama çalışması niteliğindeki bu araştırmanın çalışma grubunu Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisindeki 18 yaş üstü yetişkin bireyler oluşturmaktadır. Araştırmanın verileri google formlar yoluyla çeşitli şehirlerde yaşayan 566 yetişkin bireyin gönüllü katılımlarıyla elde edilmiştir. Veri toplama araçları olarak Kişisel Bilgi Formu, bireylerin affedicilik düzeylerini belirlemek amacıyla Heartland Affedicilik Ölçeği (HAÖ) ve yetişkin bireylerin çocuklara yönelik şiddete duyarlık düzeylerini ölçmek amacıyla Çocuklara Yönelik Şiddete Duyarlık Ölçeği (ÇOYŞDÖ) kullanılmıştır. SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Programı) 22.0 paket programı kullanılarak çözümlenen verilerin analizinde Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon Analizi, Çoklu Regresyon Analizi, Bağımsız Gruplar T-Testi, One Way Anova Analizi ve Post Hoc LSD Testi kullanılmıştır.

Bulgular: Araştırmaya katılan bireylerin verdikleri cevaplardan elde edilen bulgular sonucunda yetişkin bireylerin affedicilik düzeylerinin tüm alt boyutları ile çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olduğu ve çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeyinin affedicilik ölçeğinin tüm alt faktörleri üzerinde anlamlı katkısının olduğu bulunmuştur. Ayrıca yetişkin bireylerin çocuğa yönelik şiddete duyarlık puanlarının cinsiyet, yaş, medeni durum ve aile tipi değişkenlerine göre anlamlı farklılaşma göstermediği; ancak algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre anlamlı bir farklılaşma gösterdiği ve çocuğa yönelik şiddete duyarlık puan ortalamalarının ebeveynlerinden demokratik tutumu algılayan bireylerde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Sonuç: Elde edilen bulguların konuyla alakalı yapılmış önceki çalışmalardan çeşitli açılardan farklı sonuçlar ortaya koyduğu görülmüştür. Önceki çalışmalarda çocuğa yönelik şiddete duyarlık puanlarının cinsiyete göre anlamlı bir farklılık ortaya koyduğu ve bu farklılaşmanın kadınların lehine olduğu görülürken bu çalışmada cinsiyete dayalı herhangi bir farklılaşmanın olmadığı görülmüştür. Ayrıca daha önce yapılan çeşitli çalışmalarda algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre çocuğa yönelik şiddete duyarlık puanları arasında anlamlı bir farklılaşma bulunmaz iken bu çalışmada farklı olarak algılanan ebeveyn tutumu değişkenine göre çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeyinin anlamlı bir farklılaşma gösterdiği saptanmıştır. Bulgular alanyazın ışığında tartışılmıştır. Bundan sonraki süreçte yetişkin bireylerin çocuğa yönelik şiddete duyarlık düzeylerini etkileyebilecek diğer faktörlerin ayrıntılı olarak incelendiği çalışmaların yapılması araştırmacılar tarafından önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuğa Yönelik Şiddet, Affedicilik, Yetişkin Bireyler

Milli Mücadele Döneminin Yeri Doldurulamayacak Kadın Eğitimcileri

Alperen AVCI¹

¹*Yüksek Lisans Öğrencisi, Dokuz Eylül Üniversitesi, alperenavci.83@gmail.com*

Özet

Amaç: Türk Milletinin tarihi sayısız başarılar ve kahramanlıklar ile doludur. Tarihi sayısız başarı ve kahramanlıklar dolu olan Türk Milleti, tarihin bazı sahnelerinde karanlıklar ve ateşler içerisine düşse de, Türk Milleti tarihi olarak geçmişindeki derslerden aldığı güç ve ilham ile karanlıkları aydınlığa çevirmeyi başarmış, küllerinden yeniden doğmuştur. Türk Milleti için şüphesiz ki en sıkıntılı, karanlık ve ateş içerisinde olduğu dönemlerden biri Milli Mücadele dönemidir. Türk Milleti bağımsız yaşamış ve bağımsızlığı var olmalarının yegane koşulu olarak kabul etmiş cesur insanların torunlarıdır. Türk milleti yenilmez, teslim olmaz, tehditlere boyun bükmez büyük bir millettir. Türk Milleti bu inançla Milli Mücadele döneminde ülkesini işgal etmek ve tarih sahnesinden silmek isteyenlere karşı kadını ve erkeği ile ulusal bir Kurtuluş Savaşı göstermiştir.

Türk milletinin ölüm-kalım mücadelesi olan Kurtuluş Savaşı'nda ön saflarda hiç kuşku yok ki Türk kadını da her zaman ön saflarda yer almıştır. Gerek cephe de gerekse cephe gerisinde Türk erkeğinin arkasında kalmayan, Türk kadını Milli Mücadelenin başarıya ulaşmasında önemli bir yere sahiptir. Milli Mücadele'nin bilinen, bilinmeyen pek çok kadın kahramanı olmuş, bu kahramanların hepsi vatanın, milletin istiklali ve istikbali için savaşmışlardır. Bu kahraman Türk kadınları mitingler düzenleyerek, cemiyetler kurarak vatanın bütünlüğünü korumaya çalışmışlardır. Türk kadını ile ilgili yapılan çalışmalara bakıldığında, Türk kadınının dünyada eşi emsali yoktur. Türk kadını yeri geldiğinde halkına evlat yetiştirmiş, yeri geldiğinde eşi yoksa ocağına er olmuş, gerektiğinde de devlet yönetmiş, savaşmış, topraklarına ve halkına sahip çıkmıştır.

Bu çalışmamızda Milli Mücadele döneminde yeri doldurulamayacak kadar büyük bir yeri olan kadın eğitimcilerimizden bazılarını ele alacak, Milli Mücadele dönemi ve sonrasında elde ettikleri başarılar ile Türk milletine sağlamış oldukları birçok faydaya değineceğiz. Çalışmamızda yöntem olarak nitel araştırma desenlerinden olan döküman analizi yönteminden yararlanılmıştır. Çalışmamızda ele alacağımız Milli Mücadele döneminin sayılamayacak kadar çok olan kadın kahramanlarından bazıları; Halide Edip, Nakiye ELGÜN, Müfide FERİD ve Münevver SAİME seçilmiştir. Örneklem olarak seçmiş olduğumuz kadın eğitimcilerimizin milli mücadele dönemi ve sonrasındaki yaşamları incelenmiş gelecek nesillere aktarılmasının önemi üzerinde durulmuştur.

Çalışma sonucunda elde ettiğimiz verilere göre, Türk kadını Milli Mücadele yıllarında toplumsal bir bilinçle sahip olmuş, milli bir gaye uğrunda mücadele etmesini bilmiştir. Atatürk, Kurtuluş Savaşı'nı verirken güç aldığı yardımını gördüğü Anadolu kadınına hiç unutmamıştır. Vefa duygusunu her fırsatta dile getirmiştir. Kurtuluş savaşında erkeklerin yanında kahramanca savaşan Kara Adile Hanım, Atatürk Tarsus'a geldiğinde önünde diz çökmüş, Atatürk Adile Hanımı yerden kaldırdıktan sonra gözleri yaşla dolarak, "Ey kahraman Türk kadını, sen yerde sürünmeye değil, omuzlar üzerinde göklere yükselmeye layıksın." demiştir. Türk kadınının Milli Mücadele'ye katılımı, sadece cepheye katılması ile değil, mitingler düzenleyerek ve mitinglerde bizzat konuşmalar yaparak da gerçekleşmiştir. Çalışmamızda konu olan Milli Mücadele döneminde aldığı önemli görevlerin arkasından öğretmenlik yapmaya başlamış kadın eğitimcilerimizin ilk öğrencileri hiç şüphesiz işgallere karşı bilinçlendirmiş oldukları halk olmuştur. Bir milleti bağımsızlığa giden yolda bilgilendiren ve bağımsızlığı kazanmalarında önemli bir yeri olan Milli Mücadelenin Yeri Doldurulamayacak Kadın Eğitimcilerini, başarılarını ve çalışma sonucunda elde edilen nihai sonuçlar sempozyum da sunulacaktır.

Anahtar Sözcükler: Milli Mücadele, Türk, Türk Kadını, Eğitim

AYDIN TÜRK KADINLARININ TÜRK SİYASİ DÜŞÜNCESİNE, DEVLET YÖNETİMİNE VE TÜRK TOPLUMUNA ETKİLERİ VE KATKILARI: SELMA RIZA FERACELİ ÜZERİNDEN BİR DEĞERLENDİRME

Rabia Aslıhan Türkmen ¹

Türk kadınlarının, tarihi süreç itibariyle, fikri, siyasi ve toplumsal alanlardaki değişimlerden çokça etkilendiği, bu bağlamda da statülerinin her dönem değişiklikler gösterdiği tarihi kaynaklarda sıkça rastladığımız bir konudur. Oysa Türk kadınlarının, düşünce, yönetim ve toplum yapısındaki değişimlerde oynadıkları rolün söz konusu olması kaynaklarda çok az söz edilen bir husustur. Türk kadınlarının, tarihi süreç itibariyle özellikle modernleşme dönemi ile birlikte statülerinde farklı bir seyir izlendiği bilinir. Bu seyirle birlikte aydın Türk kadınlarının, Türk siyasi düşüncesini, bununla birlikte de toplumsal yapı ve dolaylı da olsa devlet yönetimine etki ettikleri tarihi kaynaklarda not edilmiştir. Bu bağlamda pek çok önemli aydın Türk kadını zikredilebilir. Selma Rıza Feraceli ise bu kadınlar arasında en çok dikkat çeken isimdir.

Bu çalışmada, Aydın Türk Kadınlarının Türk siyasi düşüncesine sonrasında da devlet yönetimi ve Türk toplumuna etkileri ve katkılarını Osmanlı döneminde yaşamış bir aydın Türk Kadını olan Selma Rıza Feraceli üzerinden sunacağız. Selma Rıza Feraceli, akademik alanda daha çok edebiyat alanındaki çalışmalarıyla gündeme gelmiştir. Hâlbuki Selma Hanım özellikle Türk siyasi düşüncesi alanına katkılara bağlamında mutlaka ele alınması ve değerlendirilmesi gereken bir siyasi kişiliktir. Bu bağlamda çalışmanın amacı, Türk siyasi düşüncesi, Türk toplumsal yapısı ve devlet yönetimine olan etkileri ve katkıları bağlamında aydın Türk kadınlarını Selma Rıza Feraceli portresi üzerinden sunup esasında dönemin atmosferinden bugünün kadınlarına bir takım mesajlar vermeye çalışılmıştır. Çalışma, teorik bir çerçevede literatür taraması eksenlidir.

Anahtar Kelimeler: Aydın Türk Kadınları, Türk Siyasi Düşüncesi, Türk Devleti, Türk Toplumunu, Selma Rıza Feraceli

¹ Siyaset Bilimci, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi Yüksek Lisans Öğr., raslihanurkmen@gmail.com

İNSAN HAKLARI PERSPEKTİFİNDEN KADIN HAKLARI: TÜRKİYE VE FRANSA ÖRNEĞİ

Murat Pehlivanoglu*

Bu çalışma kadın haklarını insan haklarının alt başlığı olarak ele almaktadır. Seçilen Türkiye ve Fransa örneklerinin ortak paydası olan Avrupa Birliği, söz konusu birlik metinlerinde yer bulan kadın hakları maddeleri bağlamında değerlendirilmiştir. Bu minvalde çalışmada iki ülke uygulamalarından yola çıkarak benzerlikler ve farklılıkları tartışmak ve söz konusu ülkelerin kadın hakları konusunda insan hakları sözleşmesine ve iki ülkenin tarafı oldukları Avrupa Birliği metinlerini esas alarak, kadın haklarının tarihsel gelişimi açısından genel bir bakış ile kadının yalnızca “kadın” olmasından kaynaklı yaşadığı sorunlar, karşılıklı gelişmeleri tahlil ederek literatüre mütevazı bir katkı vermeyi hedeflemektedir.

Bu bağlamda öncelikle iki ülkede kadın haklarının tarihsel gelişimi tartışılmıştır. İki ülkenin kadınlarının haklarını kazanma süreçlerinde geçirdikleri süreçler ve aşamalar araştırmanın bulgularını güçlendirmek üzere açıklanacaktır. Kadınların kişisel, siyasal, sosyal, kültürel ve ekonomik hakları elde etme evrelerinde yapılan düzenlemelere yer verilecektir. Kadın haklarının kurumsal temsil süreci iki ülke içinde araştırmaya konu olmuştur.

Çalışmanın ikinci başlığında iki ülkenin temel insan hakları metinlerini imzalamasından doğan sonuçlar doğrultusunda kadın hakları açısından ulusal ve uluslararası uyum kıyaslanmıştır. Kadın-erkek eşitliğinin uygulamaları iki ülke açısından karşılıklı incelenmiş; uygulamalar noktasında ise Avrupa Birliği metinleri üzerinden tartışılmıştır.

Çalışmanın üçüncü başlığında ise kadının iş gücüne katılımı ve sosyal hayatta edindiği konum tarihi perspektiften yapılan incelemelerden hareketle siyasetteki konumu her iki ülke özelinde karşılıklı olarak irdelenmiştir.

Sonuç olarak, Fransa’da ve Türkiye’de kadın hakları konusunda tarihsel gelişim süreci içinde önemli gelişmeler yaşandığı; gerek kurumsallaşma, gerek hem ulusal hem de uluslararası anlamdaki hukuki düzenlemeler, gerekse ekonomik ve siyasi açılardan kadınların önemli hak kazanımlarının mevcut olduğu savunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: İnsan hakları, Kadın hakları , Türkiye, Fransa

* Tezli Yüksek Lisans Öğrencisi, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Siyaset Bilimi ve Uluslararası ilişkiler Ana Bilim Dalı.

Öğrenilmiş Çaresizlik Üzerine Bir İnceleme : Kadın ve Şiddet

Rümeysa Ataseven¹

¹Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, rumeysa.ataseven@ogr.sakarya.edu.tr

Özet

Toplumsal cinsiyet kavramı yalnızca ülkemizde değil dünyada da tartışılan önemli kavramlardan biridir. Erkek egemen olarak adlandırılan topluluklarda kadınlara kendi hayatlarının kontrolünün kendilerinde olmadığı, birtakım kalıplarla bu yargıların aşılamayacağı empoze edilmektedir. Kendine toplumsal statü oluşturmaya çalışan ancak görülmez duvarlara çarpan kadınlar başarılı olamayacakları algısına kapılarak kimliklerini bunun üzerine inşa etme yoluna gitmektedirler. Farklı yollarla bu duvarın örülmesini kolaylaştıran erkekler, bunu çoğu zaman şiddet aracılığıyla gerçekleştirmektedirler. Bu da öğrenilmiş çaresizlik ile erkek üstünlüğünün kabul edilmesi kapısını aralamaktadır.

Amaç : Öğrenilmiş çaresizlik, kadın, şiddet gibi kavramlar psikoloji, sosyoloji, sosyal hizmetler, eğitim bilimleri gibi pek çok bilim dalını akademik çerçevede beslemiştir. Yapılan literatür çalışması öğrenilmiş çaresizlik üzerine yurt içi ve yurt dışında birçok araştırmanın yapıldığını ortaya koymaktadır. Bu çalışmalarda çocukların denek olarak kullanıldığı görülmektedir. Bir kısım çalışmada ise lise öğrencilerinin, özsaygı, başarı, depresyon ilişkileri incelenmiştir. Hagan ise 1989 yılında bayanlarda öğrenilmiş çaresizlik ile bencil davranışa sahip olma açısından gelişimsel bir karşılaştırma yapmıştır. Ancak bunu da 3., 7., ve 11. sınıflardaki 120 kız öğrenci üzerinde deneyimlemiştir. Tüm bu bilgiler ışığında kadın, şiddet üzerine pek çok çalışmanın olmasına rağmen öğrenilmiş çaresizlik ile harmanlanmış yalnızca bir akademik çalışmanın olması bu çalışmanın amacını oluşturmuş ve literatürdeki boşluğu doldurmak hedeflenmiştir.

Yöntem : Çalışma, öncelikle öğrenilmiş çaresizlik üzerine kurgulanmaktadır. Bu bağlamda Seligman, Abramson, Atkinson'un çaresizlik modelleri incelenecek, öğrenilmiş çaresizlik ile ilgili yurt içi ve yurt dışında yapılan çalışmalara yer verilecektir. Bir sonraki bölüm, şiddet olgusu üzerine kurgulanacaktır. Etimolojik olarak şiddet sözcüğü incelenecek, şiddet olgusu sınıflandırılacak ve kadına yönelik şiddetin türleri incelenecektir. Sınıflandırılan şiddet türlerinin kadınlar üzerindeki etkilerine yer verilip, Adli Sicil ve İstatistik Genel Müdürlüğü verilerinden faydalanarak asliye ve aile mahkemelerinde onaylanan kolluk kuvvetleri kararlarında kadına şiddet durumu sayısal verilerle ortaya konacaktır. Kitap, dergi, makale, sayısal veriler, haberler taranarak bu çalışma meydana getirilecektir.

Bulgular : Yapılan çalışma şiddetin tüm toplumlara ait bir olgu olması nedeniyle evrensel olduğunu ve farklı bilim dalları tarafından araştırıldığını ortaya koymaktadır. Kadına yönelik şiddet oranının son 10 yıl içerisinde ciddi ölçüde artış gösterdiği resmi verilerden edindiğimiz bulgular arasında yer almaktadır.

Sonuç : Yapılan çalışma gösteriyor ki; Türklerin tarih sahnesinde görülmeye başladığı andan itibaren saygın bir konumda yer alan kadın günümüze gelindiğinde yalnızca ülkemizde değil tüm dünyada değersiz ve şiddet görmeyi hak ettiği düşünülen bir canlı haline gelmiştir. Bu da kadının ve şiddet olgusunun öğrenilmiş çaresizlik ile harmanlanmasını doğurmuştur. Toplumlara kadına şiddete iten durumlar irdelenmiş ve kadının ezilip şiddet görmesi yerine muhasır medeniyetler seviyesine ulaşmada en büyük rolü üstlenecek bu kutsal varlığın cinsiyet özelliklerine uygun rolleri gerçekleştirmesinin önünün açılması gerektiği vurgulanmıştır. Goldman'ın ‘‘Bu dünyada kadın, kendi kaderini yönlendirmekte özgür olmalıdır.’’ sözünden hareketle öğrenilmiş çaresizlik yerine öğrenilmiş ve uygulanan güçlülüğü hedefleyerek sonuçlandırılmaktadır.

Anahtar kelimeler: Kadın, Şiddet, Öğrenilmiş Çaresizlik

TÜRKİYE’DE KADINA YÖNELİK EKONOMİK ŞİDDETİN İSTATİSTİKSEL ANALİZİ

Gizem Armutcu¹

ÖZ

Kadına yönelik şiddet, tarihten bugüne kadar tüm ülkelerin karşı karşıya kaldığı en önemli sosyal sorunlardan biridir. Gelişmişliğin sosyal ve ekonomik ölçütlerinden bir tanesi de kadın ve erkek arasındaki eşitsizliğin en az seviyede olmasıdır. Kadın ve erkeğin sosyal hayat içerisinde kendisine yer bulma şartlarının eşit olarak yaratılması; kalkınma ve büyüme gibi makroekonomik göstergeler açısından önem arz etmektedir. Ancak Türkiye’de toplumsal cinsiyet bağlamında ortaya atılan kavram, kadınların aleyhine sonuçlar üretmektedir.

Kadınlar başlıca fiziksel, cinsel, psikolojik olmak üzere birçok şiddet tipine maruz kalmaktadır. Tüm bu şiddet etkenleri, kadınları toplumsal hayatın dışında bırakmaktadır. Türkiye’de kadınların maruz kaldığı şiddet türlerinden bir tanesi de ekonomik şiddettir. Ekonomik şiddet, kadının iktisadi bağımsızlığının elinden alınıp psikolojik ve sosyal olarak onun toplumdan izole edilmesi anlamına gelmektedir. İktisadi literatürde kadın-erkek ayrımı değil, birey olgusu ön planda olduğundan kadının ekonomik hayattaki yeri, ülke ekonomisi ve istihdam açısından önemli bir husus olarak karşımıza çıkmaktadır.

Yapılan çalışmada Türkiye’de kadına yönelik uygulanan ekonomik şiddet, Türkiye İstatistik Enstitüsü’nden alınan veriler doğrultusunda analiz edilecektir. Çalışmada; işten çıkmaya neden olma veya çalışmaya engel olma, ev ihtiyaçları için para vermeme ve gelirini elinden alma içsel değişken olarak; bölge, yaş, eğitim ve çalışma durumu da dışsal değişken olarak ele alınmıştır. Çalışma sonucunda, ekonomik şiddetin bölgesel analizinde doğudan batıya doğru gidildikçe, yaş ve eğitim analizinde ise bir üst dilime geçildikçe maruz kalınan ekonomik şiddetin de artması beklenmektedir.

Bu çalışma aracılığıyla cinsiyet farkından kaynaklı bir sosyal sorunun boyutları, istatistiki veriler kullanılarak yorumlanmıştır. Kadına uygulanan ekonomik şiddete yönelik iyileştirme politikaların geliştirilmesine ışık tutması amaçlanmaktadır.

Anahtar Kelime: ekonomik şiddet, kadın, istihdam, kalkınma, iktisadi bağımsızlık

¹ Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, Maliye Bölümü, 4. Sınıf

Kadının Siyasal Katılımında Siyasal Şiddet

Rümeysa Yağmur Saçan¹

¹Lisans Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, rumeysa.yagmur.sacan@hbv.edu.tr

Özet

İnsanlığın varoluşundan itibaren insanlar arasındaki ilişkiler ‘siyaset’ olarak ifade edilmektedir. Tarih boyunca da siyaset kendini farklı formatlarda var etmiştir. Yani bilinenin aksine siyaset yalnızca devlet kurumu içerisinde bulunan bir olgu değil; din, aile, ahlak gibi olguların içinde de mevcut bulunmaktadır. Devlet kurumunu ele aldığımızda, bu yapıdan krallık, imparatorluk, cumhuriyet gibi yönetim şekillerinin meydana geldiğini görmekteyiz. Çağlar boyu gelişim ve değişim gösteren bu oluşumlar insanlığa ve insanlara farklı roller biçmektedir. Amacımız bu süreçte kadının rollerini çeşitli oluşumlar çerçevesinde ifade etmek ve kadınların istediği rollere ulaşma yolunda uğradığı psikolojik şiddeti ortaya koymaktır.

Avcı toplayıcı toplumlarda erkeğin fiziksel gücü sonucunda kazanmış olduğu avcılık toplayıcılık rolü kadına zorunlu olarak yaşam alanı içerisinde kalıp çocuk büyüme, yemek yapma gibi roller tanımlanmıştır. Toplumlar değiştikçe erkeklerin de rolleri farklılaşmaktadır; işçi, baba, kral, bakan, devlet başkanı vs. olabilmektedirler ama toplum her şekilde kadını aynı rolün içerisine sıkıştırılmaktadır. Bunun sonucunda devletlerin oluşturdukları farklı yönetim biçimleri içerisinde kadınlar çizilmiş olan rollerinden sıyrılıp hakları olan bir alanda, siyasette rol istemektedirler. Bu süreç ise ‘kadının siyasal katılımı’ kavramını ortaya çıkarmaktadır.

Avrupa toplumlarından doğu toplumlarına kadar kadına bakış açısı aynı çerçevededir. Kadınlar seçme ve seçilme haklarına, boşanma haklarına vs. erkeklerden sonra sahip olmuşlardır. Bu süreç birçok toplum için sancılı olmuştur. Bu sancının sebepleri araştırıldığında ise bizi ‘siyasal şiddet’ kavramına götürmektedir. Siyasi olaylar içerisinde uygulanan fiziksel şiddet olarak tanımlanan siyasal şiddet kavramı, insan ilişkilerinin her boyutunda siyasetin etkisi olduğu göz önünde bulundurulursa eksik bir tanımlamadır. Bunun aksine bu kavram psikolojik boyutta etki eden; din üzerinden şiddet, ahlak üzerinden şiddet, aile üzerinden şiddet gibi durumları ortaya çıkarmaktadır çünkü bu kavramların her biri insan ilişkilerinin birer boyutudur ve bahsettiğimiz bu şiddet fiziksel olarak değil özellikle kadının siyasete yönelmesinde psikolojik olarak etki etmektedir. Bu etki toplumlara göre farklılık göstermektedir. Örneğin; İngiltere’de kadınlar ikinci sınıf vatandaş olarak görülmüş; seçme ve seçilme haklarını elde etme yolunda eylemli ve kanlı geçen suffragette hareketini başlatmışlardır. Türkiye’de bu süreç daha çok din ve ahlak üzerinden yürütülmüş; kadının liderlik etmesi, evinden başka bir ortamda çalışması din açısından yasak olarak nitelendirilmiştir.

Bu çalışmada bölgelere, dinlere ve uyguladıkları siyasal şiddetin boyutlarına göre toplumlar incelenip kadına bakış açıları karşılaştırılmış; hukuki ve siyasi haklarını kazanma yolunda geçirdikleri süreçler ortaya konulmuştur. Bu çalışmada literatür taraması yöntemi kullanılmıştır.

Anahtar kelimeler: siyaset, siyasal şiddet, siyasal katılım, kadın, siyasette kadın.

Kadın, Şiddet ve Aile

Sedanur BAKI¹

Öğrenci, Sakarya Üniversitesi, sedanur.baki1@ogr.sakarya.edu.tr

Toplumda insanlık tarihi ile başlayan şiddet olgusunun, her dönem meydana çıktığı, cinsiyet farklılıkları gözetmeksizin de uygulandığı gözlemlenmiştir. Şiddet sadece fiziksel değil, psikolojik, sosyolojik, ekonomik olarak da uygulandığı bilinmektedir. Makalemizin ana temasını oluşturan kadınlar, özellikle şiddetin bedensel boyutuna maruz kalmaktadırlar. Tabiatı gereği erkek ve kadın arasındaki bedensel farklılıklar, erkeklerin kadınlar üzerinde güç göstergesinde bulunmasını doğurmuştur. Bu toplumsal gerçekliğin, güç ekolu olarak karşımıza çıkmasıdır. Tek yönlü olarak sınırlandırılmayacak şiddet; kadına sadece erkek tarafından değil hemcinsi tarafından da yöneltilmektedir. Ülkemizde hem cinsler arasındaki şiddet psikolojik yönüyle ağır basmaktadır. Sosyal ortamda veya çalışma ortamında, kişisel hırs faktörünün devreye girmesi ile oluşan mobing türü kadın tarafından kadına yapılmaktadır. Şiddet toplumun her bireyi için toplumsal bir gerçeklik iken, ele aldığımız kadın faktörü üzerinde psikolojik ve ekonomik sebepler başta olmak üzere bir çok faktöre bağlı ve bir çok etken tarafından oluşabilmektedir.

Şiddetin bedensel boyutundan psikolojik boyutuna varışı özellikle toplumsal kabulleniş üzerine oluşmaktadır. Kadın toplumda ahlaki değerlerin figürü, bağımlılığın temsili olarak görülmektedir. Bu kabullenişin dışına çıkan kadın toplum tarafından sınıflandırılmaya itilmektedir. Toplumsal rüştünü ispatlamaya çalışan kadının, ekonomik bağımsızlığı, toplumda özellikle karşı cins üzerinde olmak üzere bir rahatsızlık uyandırmaktadır. Toplum ahlak kaidelerini, kadın üzerinden tanımlandırırken kadının, özerkliğini alması yadırganan ve psikolojik bir şiddete maruz bırakan ortamı oluşturmuştur. Dolayısıyla ekonomik özerkliğini alan kadın evliliklerde de eşi tarafından hüküm altına alınamaması sebebiyle, sıkıntılı süreçlerle karşı karşıya gelmektedir. Evliliklerde ekonomik özgürlüğü olmayan kadın, başta ekonomik şiddet olmak üzere, kendi güvenini kaybetmeye ve bağımlı olmaya varan bir çok psikolojik sonuca varmaktadır. Evlilik süreçleri bitimi itibari ile de kadın üzerinde, hak sahibi olmadığını betimleyen bir tavırla sonuçlanmaktadır. Dolayısıyla ekonomik özgürlüğünü almak bir kadının, birey olma vasfını vurgulamakta ve dışarıdan alacağı psikolojik darbeleri engellemektedir. Kadın bir namus metası olarak işaret edilmekte, bireysel nitelermelerden ziyade bir erkek betimlemesine gerek duyulmaktadır, buna örnek boşanan kadının dul yaftası ile toplumda bir gruba itilmesi olarak gösterilebilir. Aynı kapsamda kadının her iki cinsten de gördüğü şiddet, kendi cinsi başta olmak üzere toplumda insani kadideler üzerine yıkımları doğurmaktadır. Kadının şiddete uğrayan ve şiddeti uygulayan iki yüze sahip olması, toplum dengelerini bozan bir boyut olarak karşımıza çıkmaktadır. Kadının toplumun en küçük yapı taşı olan ailenin yapıcı parçası olduğu ele alındığında ise, kadına yöneltilen şiddetin yetişecek nesilleri de etkilediği bariz gözükmektedir. Bu açıdan kadının şiddet kavramı ile anılması, toplumsal gerçekliğin psikolojik, bedensel ve ekonomik şiddeti üretmesi, aynı zamanda geleceğine yöneltilen bir travma olarak karşımıza çıkmaktadır.

Bir araştırma-gözlem değerlendirme türü olarak sunacağım çalışmada, şiddetin kadın yüzünü ele alarak, toplumsal ve geleneksel tavırların travmatik sonuçlarını, gözlem ve bilimsel tanımlar üzerinden değerlendirilecektir. Gözlemler üzerine ağırlık vereceğim makalemde, kadının toplumsal etki mekanizması karşısında konumlandığı yer, bunun kadın üzerinde psikolojik etkisi ve aile birliğine yansıyan sonuçları ele alınacaktır. Çalışmayı destekleyen, örneklemeler ve araştırmalar eşliğinde, psikolog ve sosyologların gerçekleştirdiği terapiler incelenerek; psikolojik ve sosyolojik boyutuna değinilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Şiddet, Toplum, hemcins şiddeti

Kadına Yönelik Şiddetin Kaynağı

Gülçin Zafer

*İnönü Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Elektrik - Elektronik Mühendisliği 4. Sınıf
Öğrencisi*

gulcinzafer4@gmail.com

Özet

Amaç: Bu bildirinin amacı, dünya üzerindeki en büyük sosyal sorunlardan biri olan kadına yönelik şiddetin, ortaya çıkmasına zemin hazırlayan faktörleri, şiddet türleri, şiddet uygulayan kişilerin içinde bulunduğu bireysel ve toplumsal koşulları açıklamaktır.

İnsanlar, doğumla başlayan yaşamı boyunca, doğru-yanlış kavramlarının ne olduğuna dair olguları anlamaya ve çevresini buna göre algılamaya çalışır. Geçmişten günümüze bakıldığında bireysel ve toplumsal düzeyde farklı boyutlarda gözlenen şiddet olgusu, ne yazık ki yaşamın ayrılmaz bir parçası olarak karşımıza çıkmaktadır. Kimi zaman fiziksel kimi zaman da psikolojik düzeyde kendini gösteren bu olgu, bireylerin yaşam kalitelerine büyük ölçüde zarar vermektedir. Bu süreç içerisinde cinsiyet önemli bir etkidir. Hemen hemen her toplumda mücadele edilen sosyal sorunların başında gelen şiddetin en yoğun uygulandığı kişiler maalesef kadınlardır. Şiddete zemin hazırlayan en büyük faktörlerden biri toplum içerisinde kadına verilmiş rollerdir. Kadın- erkek olmanın sadece biyolojik farklılığı yoktur. Belirli karşılıkları vardır. Kadına, bu karşılıklarda genellikle toplumsal olarak annelik kavramı üzerinden rol yüklenmiştir. Sadece doğurganlık rolü biçilerek, olduğundan zayıf, güçsüz ve yetersiz gösterilmektedir. Bu durum şiddetin uygulanmasına zemin hazırlamaktadır. Bir kadın sadece eşi tarafından şiddete maruz kalmıyor. Babasından, abisinden, hatta küçük erkek kardeşinden, evlendiğinde eşinin ailesinden ve daha da kötüsü aile içindeki erkeklerin yanı sıra hemcinslerinden de şiddet görebiliyor. Yapılan araştırmalar ışığında şiddetin uygulanmasına neden olan diğer faktörlere bakacak olursak; şiddet gösteren kişinin yaşadığı ortam, yetiştirildiği toplumun sosyal, kültürel, ekonomik durumu ve yetiştirilme tarzı, toplumun bazı kesimlerinde hala devam etmekte olan "Erkektir Yapar, Kadındır Susar" anlayışı ile oluşturulan "erkek egemen" olgusu, eşitsizlik, ayrımcılık ve cinsiyet ayrıştırması, toplumsal baskı, günümüzde popüler kültürün olumsuz dayatmaları (sosyal medya, dizi ve filmlerdeki şiddet içerikli özendirici durumlar), kişiler arası empati eksikliği ve ego çatışmaları gibi unsurları görürüz. Maalesef ki bu unsurların sayısını arttırmak hiç de zor değil.

Resmî makamlarca uygulanacak bilinçlendirici eğitim çalışmaları, medyada yer alacak yazılı ve görsel yayınlar, hem erkeğin hem de toplumun bu konuda daha duyarlı olmasına katkı sağlayacaktır. Geleceğimizin güvencesi olan çocuklarımızın da okullarda alacakları eğitimlerle, verilecek doğru bilgilerle kadına şiddet konusunda hassas olmaları sağlanabilir. Ayrıca kadın sığınma evlerinin sayılarını arttırmak ve daha faydalı şekilde kullanımlarını desteklemek, kadın danışma merkezlerinin sayılarını arttırmak, vb. bu konudaki bilinci arttırmaya yönelik adımlar olacaktır.

Anahtar Kelimeler: Aile İçi Şiddet, Toplumsal Roller, Kadın

TÜRK DESTANLARINDA KADIN ARKETİPİ

Sümevra Demirbaş

Çankaya Üniversitesi

“Türkler kutsal ve önem verdikleri haklara “ana hakkı” demişler ve ana hakkını da “Tanrı hakkı” ile eşit tutmuşlardır.”¹

Öz

Kişioğlu var oluşundan bu yana iç dünyasında ve dış dünyada yaşananlardan hareketle bir dışavurum yaşamıştır. Bu şekilde, elde ettiklerini ve yaşadıklarını kuşaktan kuşağa aktararak günümüze kültürel mirasın ve kimlik kurucu öğelerin, arketiplerin, taşınmasında büyük rol oynamışlardır. Bu dışavurum zaman zaman sözlü zaman zamansa yazılı olarak yapılmıştır ve bu dışavurumlar kişilerin veyahut toplumların dünyayı ve doğayı algılayış biçimlerini ortaya koymak açısından bizlere ciddi kaynaklar sağlarlar. Bu kaynaklardan biri destanlardır. Milli destanlar, milletin dünyayı ve doğayı algılayışlarını ortaya koymamıza yardımcı olurlar. Günümüzde kadınların sosyal statüleri ve sahip oldukları kadın kimliği, destanlarda aktarılan ‘hatırlama figürlerine’ dayanarak kazanılmıştır. Kuşaktan kuşağa aktarılan, hatırlama kültürünün etkisiyle yaratılan kadın arketipi, modern Türk kadın kimliğinin temelini oluşturmuştur. Buradan hareketle destanların ve mitlerin yalnızca anlatı sanatı olarak nitelendirmek sahip oldukları önemi yok saymak anlamına gelecektir.

İnsanın, kültür içinde doğması, kültürel belirteçlerin bilinçdışında doğuştan var olduğu anlamına gelmemektedir. İnsan, kolektif bilinçdışıyla doğmaz. İnsan, kültürel ortamda büyüyerek kültüre işlenmiş olan baskın bazı ortak özellikleri ve inançları farkında olmadan içselleştirip benimseyerek kendisine mal eder ve bu şekilde kolektif bilinç, bireye kazandırılır. Türk kültüründe kadının temel özellikleri annelik ve kahramanlık olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu makalede Türk milli destanlarından yola çıkarak Türk kadın arketipi değerlendirilmiştir.

Arketip dediğimiz kavram, İsviçreli Psikiyatrist Carl Gustave Jung’ın psikoloji bilimine kazandırdığı bir kavramdır. Psikiyatrist Carl Gustave Jung, tabula rasa kavramını ya da insan aklının doğumda sadece deneyimle yazılması gereken boş bir sayfa olduğu fikrini

¹ GÜVENÇ, Bozkurt, (1996) “Türk Kimliği Kültür Tarihinin Kaynakları”, 4.Basım, İstanbul: Remzi Basımevi.

reddetmiştir. İnsan aklının atalarımızın temel, bilinçsiz ve biyolojik yönlerini koruduğuna inanır. Her insan içinde bir anne figürü taşır ve bu figür ona içinde yetiştiği aile ve toplum tarafından mal edilir. Bu figüre arketip denir, bizim arketipi anlayış biçimimiz, yaşadığımız toplumu yansıttığından ve bu arketiplerin kolektif birikimimiz olan milli destanlarımızla aktarılıyor oluşu çalışmamız açısından önemlidir.

Çalışma, Türk kadın imgesini, Türk destanlarının içinde iki grupta değerlendirmeyi amaçlar. Bu iki grup: Göçebe hayatta kadın, yerleşik medeniyet ve İslami kültür çevresinde kadın.

Anahtar Kelimeler: *Arketip, Kadın, Türk destanları, Kolektif bilinç*

Geçmişten Günümüze Toplumun Kara Yüzü: Kadına Şiddet

Yeter AYKUL

Kırıkkale Üniversitesi, ykayk195@gmail.com

Sertlik, hiddet anlamlarına gelen şiddet, her toplumda var olan toplumsal bir olgudur. Yalnızca fiziksel olmayan şiddet; sözlü, cinsel, ekonomik ve psikolojikte olabilir.

Kadın ve erkek, kültürel kodlarına dayalı olarak rollerini yerine getirirler. Fakat bu durum, zamanla sosyal yapı içinde hiyerarşik bir yapı görünümüne bürünmüş ve erkeğe çocukluk çağlarından itibaren otoritenin temsilcisi olma rolü verilmiştir. Bunun sonucunda erkeğin algısı sahip olduğu erki, irrasyonel kullanabilmesini beraberinde getirir ve bu durum kadına uygulanan şiddet olarak ortaya çıkar.

Kadınların fiziksel istismarı binlerce yıl öncesine kadar uzanmaktadır. Arkeologlar yapmış oldukları araştırmalar sonucunda, erkek mumyaların kemiklerinde %9-20 kırığa rastlanırken, kadın mumyalarda bu oran %50'dir. Bu kırıklar bireysel şiddete bağlı olan kafa kırıklarıdır.

Türkiye'de kadına şiddet kavramı genel olarak aile içi şiddet ve eşler arasındaki anlaşmazlığın sonucunda erkeğin kadına uyguladığı şiddet anlaşılmaktadır. Türkiye'de son 10 yılda 2337 kadın şiddet sonucu hayatını kaybetmiş, 50.000 kadın aile içi şiddete kurban gitmiştir. Sadece 2019 yılının ocak ayında 43 kadın öldürülmüştür. Aile içi şiddet oranları aslında buz dağının görünen kısmıdır. Kadına şiddet yalnızca fiziksel olmakla kalmayıp; tecavüz, kaçırma, takip etme, kadının ekonomik özgürlüğünü kısıtlama, aşağılama, küfür etmeye kadar giden bir durumdur. Henüz çocukluk çağında olan kız çocukları kadınlık rolü giydirilerek evlendirilmiş, kaçırılmış, hatta istismar edilerek öldürülmüştür.

Düşük benlik algısına sahip erkeklerin kadınlara şiddet uygulama oranlarının yüksek olduğu saptanmıştır. Şiddet oluşumunun ilk sebeplerinden biri iletişimsizlik, kişilerin kendini doğru ifade etmemeleri olarak sıralanır. Şüphesiz bu etmenler ikili ilişkiler bağlamında şiddetin doğmasını ortaya koyar. Fakat incelenmesi gereken bir ayrı konu da psikolojik arka plan ve sosyal yapının şiddet konusundaki algısını araştırmaktır. Ülkemizde şiddet sonuçlarına bakıldığında, şiddet olgusunun yeterinde önemsenmediği görülür. Meclis Komisyonunun raporuna göre, yükseköğrenim görmüş her 6 erkekten biri eşine fiziksel şiddet uygulamaktadır. Bu sayı eğitim almış erkekler bakımından oldukça dikkat çekicidir.

Kadına şiddet gerçeğini önleyebilmenin temel adımları olarak; çocuklara verilecek eğitim, medya da kadınların durumu ile ilgili sorunları tanımlamak, toplumda cinsiyetçi bakış açısını kaldırmak önemli ölçüde yarar sağlayacaktır.

Bu bildiri de, toplumda kadına olan bakış açısı ve kadına olan şiddetin toplumsal, cinsiyetçi ve saldırgan tutumlar ile bağlantısının ve kadına olan şiddetin azalması için alınacak önlemler üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Kadın, Şiddet, Toplum, Kadına Şiddet, Erkek